

EVROPSKÁ UNIE
Evropský námořní a rybářský fond
Operační program Rybářství

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

27.8.2018

Analýza zavedení finančních nástrojů v OP Rybářství 2020+

Finální verze analýzy

Průběžné hodnocení OP Rybářství (k 31. 12. 2018)
a analýza zavedení finančních nástrojů

IREAS centrum, s. r. o.

Obsah

1. Definice použitých zkratk a pojmů	3
2. Manažerské shrnutí	5
2.1. Zadání dílčího plnění	5
2.2. Závěry analýzy investiční situace v odvětví akvakultury	5
2.3. Výčet vhodných typů FN v odvětví akvakultury	6
2.4. Zhodnocení typových projektů	7
2.5. Závěry mapování možného využití FN v OP Rybářství 2020+	7
2.6. Návrh dalších kroků	7
3. Metodický postup	9
3.1. Analýza sekundárních dat a informačních zdrojů	9
3.2. Polo-strukturované pohovory a brainstorming	9
3.3. Fokusní skupina	9
3.4. Případové studie	10
4. Vstupní posouzení opatření a jejich vhodnosti detailní analýzy	11
4.1. Závěry pre-screeningového šetření	11
4.2. Zhodnocení závěrů rozhovorů a dostupných informací a dat	13
5. Analýza investiční situace v odvětví akvakultury	15
5.1. Analýza běžných komerčních bankovních produktů využívaných žadateli a příjemci OP Rybářství	15
5.1.1. Závěry rozhovorů, minulých analýz a případových studií	16
5.1.2. Zkušenosti PGRLF s finančními nástroji v zemědělství	18
5.1.3. Vyhodnocení zahraničních zkušeností s FN v rybářství	23
5.2. Zhodnocení neoptimálních investičních situací a tržních selhání	29
5.3. Definování investičních potřeb pro jednotlivé priority unie/specifické cíle/opatření/záměry/kategorie aktivit OP Rybářství 2014-2020	32
6. Popis typů FN a výčet vhodných typů FN v odvětví akvakultury	38
6.1. Popis typů standardních finančních nástrojů	38
6.1.1. Zvýhodněný úvěr	38
6.1.2. Záruky	39
6.1.3. Kapitálové vstupy	39
6.1.4. Mikroúvěry	39
6.1.5. Kombinace, např. zvýhodněný úvěr + dotace	39

6.2.	Popis typů FN vhodných pro sektor akvakultury	40
7.	Zhodnocení typových projektů	45
7.1.	Případové studie opatření 2.2a)	46
7.2.	Případové studie opatření 2.3)	50
7.3.	Případové studie opatření 2.4	53
7.4.	Případové studie opatření 5.3	56
8.	Závěry mapování možného využití FN v OP Rybářství 2020+	62
8.1.	Zhodnocení pro opatření 2. 2 a)	64
8.2.	Zhodnocení pro opatření 2.3, 2.4 a 5.3.....	65
8.3.	Závěrečné vyhodnocení podmínek úspěšnosti.....	68
8.4.	Stručné zhodnocení k implementační struktuře	69
9.	Návrh dalších kroků	70
10.	Zdroje informací a dat.....	72
11.	Seznam tabulek	74
12.	Seznam obrázků	75

1. Definice použitých zkratk a pojmů

Zkratka / Pojem	Definice
AU	Rakousko
ASZ	Asociace soukromých zemědělců
BE	Belgie
BG	Bulharsko
CY	Kypr
CZ	Česká Republika
ČMZRB	Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s.
DE	Německo
DK	Dánsko
Dodavatel	Znamená IREAS centrum, s. r. o.
EAFRD	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EE	Estonsko
EIB	Evropská investiční banka
EIF	Evropský investiční fond
EK / Komise	Evropská komise
EL	Řecko
EFF	Evropský rybářský fond
EMFF	Evropský námořní a rybářský fond
ES	Španělsko
ESI fondy / ESIF	Evropské strukturální a investiční fondy, souhrnné označení pro Evropský fond regionálního rozvoje, Evropský strukturální fond, Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova a Evropský námořní a rybářský fond a Fond soudržnosti
EU	Evropská Unie
FI	Finsko
FI COMPASS	Poradní platforma pro finanční nástroje, zřízená společně z iniciativy EIB a EK
FN	Finanční nástroj/nástroje
FR	Francie
HR	Chorvatsko
HU	Maďarsko
IE	Irsko
IT	Itálie
LT	Lotyšsko
LV	Litva
MT	Malta
MZe	Ministerstvo zemědělství ČR
NL	Nizozemsko
Objednatel	Ministerstvo zemědělství ČR
OP Rybářství	Operační program Rybářství 2014 - 2020
OPRH	Operační program Rybné hospodářství
PL	Polsko
PT	Portugalsko

PGRLF	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a. s.
Projekt	Analýza zavedení finančních nástrojů v OP Rybářství 2020+
PRV	Program rozvoje venkova ČR 2014 - 2020
RO	Rumunsko
ŘO	Řídicí orgán OP Rybářství, Ministerstvo zemědělství ČR
SE	Švédsko
SI	Slovinsko
SK	Slovensko
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
UK	Spojené Království
Zadavatel	Ministerstvo zemědělství ČR
Zhotovitel	Znamená IREAS centrum, s. r. o.

2. Manažerské shrnutí

2.1. Zadání dílčího plnění

Finanční nástroje v OP Rybářství nejsou v programovém období 2014-2020 zavedeny. Cílem analýzy finančních nástrojů je poskytnout odborný podklad pro jednání o budoucí formě finanční podpory z evropských fondů do odvětví akvakultury v ČR.

Analýza bude obsahovat následující informace:

- analýzu investiční situace v odvětví akvakultury:
 - analýzu běžných komerčních bankovních produktů využívaných žadateli a příjemci OP Rybářství (z pohledu klientů bank i samotných poskytovatelů bankovních produktů); analýzu neoptimální investiční situace (identifikaci tržních mezer a potřeb trhu);
 - definování investičních potřeb pro jednotlivé priority unie/specifické cíle/opatření/záměry/kategorie aktivit OP Rybářství 2014-2020;
- vymezení existujících typů návratných forem podpory, včetně jejich základního popisu, a uvedení vhodných typů finančních nástrojů pro sektor akvakultury;
- potvrzení či vyvrácení vhodnosti využití finančních nástrojů v rámci jednotlivých priorit unie/specifických/cílů/opatření/záměrů/kategorií aktivit OP Rybářství 2014-2020, včetně uvedení přínosů a rizik při aplikaci finančních nástrojů nebo důvodů, proč nelze finanční nástroje pro danou oblast aktivit použít. Zhotovitel zároveň posoudí přínosy a možná rizika využití finančních nástrojů v OP Rybářství s důrazem na plnění současných cílů a indikátorů;
- určení vhodných typů projektů v rámci OP Rybářství 2014-2020, které by bylo možné financovat prostřednictvím návratných forem podpory;
- návrh dalších kroků a postupu prací v souvislosti s nastavením využití finančních možností v oblasti podpory sladkovodní akvakultury.

Vzhledem k tomu, že bude v rámci Průběžného hodnocení provedeno přibližně na přelomu roku 2018/2019 dotazníkové šetření, požaduje Objednatel, aby tato metoda sběru dat nebyla pro analýzu finančních nástrojů využita. Za účelem získání informací od žadatelů/příjemců OP Rybářství využije Zhotovitel například řízené rozhovory, focus group či jiné relevantní metody, umožňující získat spolehlivé informace pro zpracování předmětné analýzy.

2.2. Závěry analýzy investiční situace v odvětví akvakultury

Dle šetření stylem případových studií a za využití analýzy dalších dostupných zdrojů Dodavatel musí konstatovat, že přes rostoucí trend úvěrovatelnosti je nutné registrovat i vyšší počet kvalitních projektů, které nebyly realizovány – dle zjištění Dodavatele především z důvodu absence dostupnosti externích zdrojů financování. Situaci lze klasifikovat jako neoptimální tržní situaci, plynoucí z následujících nevhodných atributů projektů/žadatelů:

- Projekty bývají orientovány na obnovovací/provozní výdaje
- Informační asymetrie a nedokonalý přenos informací
- Komplikovanost prediktability budoucích cash flow
- Vysoké transakční náklady na malé investice
- Sezónní charakter produkce.
- Vliv externích faktorů na produkční proces

2.3. Výčet vhodných typů FN v odvětví akvakultury

Dodavatel dospěl k závěru, že **v rámci sektoru akvakultury je v období 2021+ v principu možné využít všech typů finančních nástrojů**. Důležité je v tomto bodě však doplnit, že podmínky v ČR a podmínky OP Rybářství vykazují určitá specifika, která je potřeba zohlednit. Na schématu níže je znázorněno prioritní zařazení variant dle míry vhodnosti pro sektor akvakultury.

Obr. č. 1: Prioritní zařazení variant dle míry vhodnosti pro sektor akvakultury

Zdroj: vlastní zpracování

Ve všech typech podpory finančními nástroji je vhodné na straně řídicího orgánu usilovat o **propojení podpory finanční s vhodnou formou poskytování pro žadatele bezplatné poradenské / mentorské podpory**.

2.4. Zhodnocení typových projektů

Dodavatel realizoval celou baterii případových studií pro čtyři blíže analyzovaná opatření OP Rybářství s identifikovaným potenciálem využití finančních nástrojů s tím, že závěry byly promítnuty do formulace doporučení v následující kapitole.

2.5. Závěry mapování možného využití FN v OP Rybářství 2020+

Dle výsledků analýzy provedené Dodavatelem je zřejmé, že v rámci OP Rybářství je drtivá většina opatření takové povahy, že zavádění finančních nástrojů není možné. Pro využití finančních nástrojů je vhodné uvažovat v případě:

- **opatření 2.2a)** o formu podpory **kombinace dotace + finančního nástroje**
- u **opatření 2.3** vychází jako optimální **ponechání dotační podpory**
- u **opatření 2.4** začít s **modelem dotace 20% + zvýhodněný úvěr 80%**, postupně směřovat k čistě zvýhodněnému úvěrování bez dotační složky
- u **opatření 5.3** o formu podpory **kombinace dotace + finančního nástroje**.

Současně s výše uvedeným doporučením Dodavatel jmenuje tzv. podmínky úspěšnosti:

- Vyřešení metodiky pro aplikaci kombinace FN a dotací
- Zavést zásadní omezení administrativní náročnosti celého procesu podpory
- Snížit časové nároky na vyřešení podpory – přiblížit se tržnímu benchmarku
- Srozumitelná komunikace „*změna je trvalá, dotace se už nevrátí*“
- Jasně komunikovat výhody finančních nástrojů žadatelům
- Zabezpečení adekvátních administrativních kapacit, ideálně využitím zkušeností PGRLF a přidružením k finančním nástrojům PRV v období 2021+
- Zamezení „*konkurence*“ dotacemi – opatření musí být převedeny zcela a ne částečně
- Nabídnout zajímavý produkt ve srovnání s trhem – např. až 100% financování
- Nabídka průběžných plateb, nebo i ex-ante plateb
- Spolu s finanční podporou nabízet možnost čerpat strategické poradenství zdarma.

2.6. Návrh dalších kroků

Logickou další cestou a dalšími kroky se jeví postup, který zvolily ostatní ŘO v současném období, a to realizovat komplexní ex-ante analýzu potenciálu využití finančních nástrojů, dle standardů a metodik EK. Tento krok pokrývá témata, jako:

- Posouzení přidané hodnoty FN a modelování dopadu
- Posouzení souladu s jinými formami veřejné intervence zaměřené na stejný trh
- Odhad dodatečných veřejných a soukromých zdrojů, preferenční odměňování;
- Návrh investiční strategie
- Identifikace nejvhodnějších možností (ve variantách) implementační struktury FN
- Vymezení očekávaných výsledků a zhodnocení dopadu FN na indikátory.

EVROPSKÁ UNIE
Evropský námořní a rybářský fond
Operační program Rybářství

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Od bodu, kde se nyní ŘO nachází, do možnosti považovat přípravu na zahájení čerpání finančním nástrojem za dokončenou je třeba dle zkušenosti z jiných ŘO vyčlenit při aktivním úsilí období alespoň 12 – 18 měsíců.

3. Metodický postup

V souladu s metodickými doporučeními evropské a národní úrovně a za využití best practice IREAS byly realizovány kroky, které vedly ke zpracování finální verze analýzy zavedení finančních nástrojů v OP Rybářství 2020+.

3.1. Analýza sekundárních dat a informačních zdrojů

Dodavatel čerpal především z informačních a datových zdrojů dodaných Zadavatelem – o dosavadním zájmu o čerpání OP Rybářství, o ekonomice typických projektů za sledovaná opatření, o intervenční logice, realizovaném průzkumu absorpce či mapování bariér čerpání a obdobných studií. Tyto zdroje byly doplněny o podklady ze zahraniční praxe – typicky z databáze FI COMPASS – a další podpůrné výzkumné materiály, kompletní výčet zdrojů je jmenován v samostatné kapitole.

3.2. Polo-strukturované pohovory a brainstorming

V zájmu využití existující komplexní znalosti problematiky, povahy a charakteristiky programu a jeho žadatelů, povahy sektoru jako takového, bylo významně využito závěrů realizovaných polo-strukturovaných rozhovorů s gestory jednotlivých opatření OP Rybářství. V rámci projektu byly realizovány tyto pohovory se zástupci MZe:

- Pravidelné koordinační a „brainstormingové“ schůzky s vedoucím týmem Zadavatele
- Schůzka se zástupci gesce všech opatření současného OP Rybářství
- Samostatné polo-strukturované pohovory s gestory opatření:
 - 2.2 a) Produktivní investice do akvakultury
 - 2.2 b) Diverzifikace akvakultury
 - 2.3 Podpora nových chovatelů
 - 2.4 Recirkulační systémy
 - 5.3 Investice do zpracování produktů

Dále byly využity schůzky se zástupci dalších klíčových stakeholders, identifikovaných pro tuto analytickou studii, konkrétně se zástupci:

- Řídící orgán PRV, Oddělení obecné strategie, analýz, monitoringu a hodnocení
- Zprostředkující subjekt SZIF, Oddělení metodiky OP Rybářství
- PGRLF, místopředseda představenstva
- Komerční banka, Oddělení podpory obcí a veřejné programy

Dle potřeby byly využívány závěry předchozích přímých konzultací k problematice finančních nástrojů se zástupci Evropské komise, případně zástupců EIB.

3.3. Fokusní skupina

Pro potřeby ověření vhodnosti Dodavatelem navrhovaného designu finančních nástrojů, pro specificky vhodná opatření OP Rybářství, bylo využito formátu fokusní skupiny (17. srpna 2018), kde byla otevřena diskuze k možnostem budoucí podoby podpory po roce

2021. Fokusní skupina byla tvořena zástupci všech klíčových stakeholders, a to konkrétně (jména jsou uvedena bez titulů):

- 4 zástupci řešitelského týmu (Aleš Zatloukal, Martin Pělucha, Emil Machálek, Marek Feurich)
- 2 zástupci ŘO OP Rybářství (Věra Kohoutková, Pavel Pojer)
- 2 zástupci PGRLF (Ondřej Mareček, Jan Bušovský)
- 2 zástupci SZIF (Kateřina Grýgerová, Miroslav Gřunděl)
- 1 zástupce MZE – PRV (Alena Kubů)
- 5 zástupců příjemců OP Rybářství s kombinovanou podporou v opatřeních 2.2a) a 2.4, a dále 5.3, tj. Jan Laudát (Rybníkářství Pohořelice), Jiří Bláha (Blatenská ryba), Martin Junek (FISH FARM Bohemia), Jan Hora (Tilapia), Jaromír Dvořák (ŠTIČÍ LÍHEŇ – ESOX)
- 1 zástupce za Rybářské sdružení České republiky (Jan Hůda)

3.4. Případové studie

Dodavatelem bylo využito metody případových studií k tomu, aby byly doplněny vybrané detaily investiční situace v oblasti akvakultury, případně aby byly zachyceny názory žadatelů/příjemců na vybrané aspekty navrhovaných změn pro období 2021+.

Případová studie byla realizována formou analýzy dokumentace již schváleného projektu (s důrazem na analýzu ekonomické stránky projektu), doplněná o strukturovaný dialog k vybraným podstatným otázkám. Případové studie byly realizovány typicky za 2-3 projekty v každém opatření, které bylo podrobeno detailnějšímu zkoumání pro možnost zapojení finančních nástrojů v budoucím programovém období.

4. Vstupní posouzení opatření a jejich vhodnosti detailní analýzy

S ohledem na skutečnost, že finanční nástroje jsou z definice využitelné pouze v případě, že podporované projekty sledovaného opatření dokáží splnit několik základních podmínek, provedl Dodavatel jako první krok vstupní posouzení touto optikou. Všechna opatření současného OP Rybářství 2014 – 2020 byla podrobena posouzení, jaký skýtají potenciál pro zapojení finančního nástroje, především byla řešena **klíčová otázka existence tržního selhání a profitabilita projektů** (návratnost investice).

Pro realizaci vstupního posouzení využil Dodavatel tři základních metod

- Zapojení tzv. pre-screeningového šetření, v souladu s dobrou praxí Deloitte, uplatněné v rámci ex-ante analýzy finančních nástrojů dalších programů ESIF
- Zhodnocení závěrů realizovaných polo-strukturovaných rozhovorů
- Vyhodnocení dostupných informačních zdrojů a dat

4.1. Závěry pre-screeningového šetření

Níže jsou prezentovány závěry dotazníkového šetření, kde nad sedmi atributy byly subjektivně hodnoceny opatření věcnými gestory MZe, zástupci projektového týmu MZe a zástupci Dodavatele. Závěry hodnocení jsou sumarizovány v tabulce níže. V souladu s dobrou praxí uplatňovanou společností Deloitte v rámci realizovaných ex-ante analýz jiných programů ESIF v ČR byly k další detailní analýze v rámci tohoto Projektu doporučeny opatření, u kterých výsledné průměrné skóre potenciálu dosahuje hodnoty tři a výše s tím, že hodnoty výše 2,5 – 3 je vhodné analyzovat také, avšak v omezenějším rozsahu.¹

¹ Uvedené pravidlo není aplikováno v případě, že hodnocená oblast dosahuje nulové hodnoty v atributu P2 Profitabilita - jedná se o binární vylučující kritérium. Dále bylo opraveno pravidlo minimální alokace – hodnoty byly poníženy s tím, že se předpokládá, že případný finanční nástroj bude zřízen ve spolupráci OP Rybářství a dalšího ESIF programu, zřejmě PRV - čímž se sníží transakční náklady.

Tabulka 1: Závěry realizovaného pre-screeningového šetření – vstupní vyhodnocení potenciálu pro využití finančních nástrojů u opatření OP Rybářství

#	Skupina podporovaných aktivit - PRIORITY EU OBECNĚ a dále jednotlivá opatření OP Rybářství 2014-2020	Hodnocení IREAS	Hodnocení vedení projektu MZe	Hodnocení věcní gestoři	Výsledná průměrná hodnota	Potenciál pro FN
SC 2.A	2.A Specifický cíl: Poskytování podpory pro posilování technologického rozvoje, inovací a předávání znalostí (<i>Pozn.: 2.1 Opatření – Inovace</i>)	1,68	1,17	1,55	1,47	
SC 2.B	2.B Specifický cíl: Zlepšování konkurenceschopnosti a životaschopnosti podniků akvakultury včetně zlepšení bezpečnosti nebo pracovních podmínek, zejména v případě malých a středních podniků (<i>Pozn.: 2.2 Opatření – Produktivní investice do akvakultury; 2.2 a) Záměr – Investice do akvakultury, 2.2 b) Záměr – Diverzifikace akvakultury; 2.3 Opatření – Podpora nových chovatelů</i>)	3,91	2,74	2,58	3,08	
SC 2.C	2.C Specifický cíl: Ochrana a obnova vodní biologické rozmanitosti a posílení ekosystémů souvisejících s akvakulturou a podpora akvakultury účinně využívající zdroje (<i>Pozn.: 2.4 Opatření – Recirkulační zařízení a průtočné systémy s dočišťováním</i>)	2,88	3,11	2,89	2,96	
SC 2.D	2.D Specifický cíl: Podpora akvakultury s vysokou úrovní ochrany životního prostředí, zdraví a dobrých životních podmínek zvířat a veřejného zdraví a bezpečnosti (<i>Pozn.: 2.5 Opatření – Akvakultura poskytující environmentální služby</i>)	1,21	1,70	1,32	1,41	
SC 3.A	3. A Specifický cíl: Zdokonalení a poskytování vědeckých poznatků, jakož i zlepšení shromažďování údajů a jejich správy (<i>Pozn.: 3.1 Opatření – Shromažďování údajů</i>)	1,04	0,47	0,47	0,66	
SC 3.B	3. B Specifický cíl: Poskytnutí podpory pro monitorování, kontroly a vynucování, posílení institucionální kapacity a efektivní veřejné správy, aniž by se zvýšila administrativní zátěž (<i>Pozn.: 3.2 Opatření – Sledovatelnost produktů</i>)	1,04	0,47	0,85	0,79	
SC 5.A	5. A Specifický cíl: Zlepšování organizace trhu s produkty rybolovu a akvakultury (<i>Pozn.: 5.1 Opatření – Plány produkce; 5.2 Opatření – Uvádění produktů na trh, tj. 5.2 a) Záměr – Vytváření organizace producentů 5.2 b) Záměr – Propagační kampaně</i>)	1,21	0,28	1,55	1,01	
SC 5.B	5.B Specifický cíl: Podpora investic do odvětví zpracování a uvádění na trh (<i>Pozn.: 5.3 Opatření – Investice do zpracování produktů</i>)	3,25	2,08	2,34	2,56	

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky je zřejmé, že dle výsledků šetření je pouze jeden typ opatření, který dle popsané metodiky vykazuje pozitivní potenciál pro finanční nástroje – jedná se o **opatření 2.2 záměr a) Investice do akvakultury**.² U tohoto opatření bylo detailněji ověřováno, zda jsou podporované aktivity vhodné pro změnu formy podpory na finanční nástroje – skrze další analýzu investiční situace, potenciální tržní selhání, apod. V rámci šetření pak byly dále zvýrazněny tři opatření, která vykazují částečně vhodný potenciál pro finanční nástroje – tyto byly také blíže analyzovány v rámci této studie, avšak v omezenějším rozsahu. Jedná se o **opatření 2.3 Podpora nových chovatelů, opatření 2.4 Recirkulační zařízení a průtočné systémy s dočišťováním a opatření 5.3 Investice do zpracování produktů**.

² V rámci šetření byly sdruženy opatření 2.2 a) spolu s opatřením 2.2 b) a 2.3, nicméně dle dodatečných šetření bylo vyjasněno, že hodnoty v šetření značící vyšší potenciál pro finanční nástroje je relevantní pouze v rámci opatření 2.2 a). Částečný potenciál, vhodný dále analyzovat, pak vykazuje ještě opatření 2.3, nicméně opatření 2.2 b) potenciál pro finanční nástroje nevykazuje.

4.2. Zhodnocení závěrů rozhovorů a dostupných informací a dat

Závěry pre-screeningového šetření byly Dodavatelem dále doplněny o závěry přímých rozhovorů s gestory OP Rybářství a se zástupci dalších klíčových stakeholders (PRV, SZIF, PGRLF, Komerční banka). Ve výsledku bylo potvrzeno, že u vybraných typů projektů ve čtyřech opatřeních, která byla doporučena k další analýze, opravdu lze pozorovat potenciál pro zapojení finančních nástrojů, tzn., opatření OP Rybářství podporují projekty, které vykazují ziskovost (návratnost investice) a současně fungují na trhu, který vykazuje problémy se zajištěním plně-tržního financování těchto investic. Současně však byly zdůrazněny okolnosti, které si zaslouží zvýšenou pozornost při případném navrhování podmínek pro finanční nástroje, resp. pro přípravu vhodné investiční strategie. Jako opakující se „*podmínky úspěšnosti/problematické otevřené otázky*“ pro potenciální krok nahrazení dotací formou podpory finančními nástroji byly zmíněny následující:

- Potřeba zrušení povinností realizovat výběrová řízení na dodavatele, resp. snížit množství kontrol u žadatele/příjemce. Kombinace pokračování v nastaveném trendu a poklesem zajímavosti podpory s ohledem na snížení reálně čerpané veřejné podpory může znamenat dramatické snížení absorpční kapacity v ČR.
- Část podporovaných žádostí usiluje o podporu v řádu desítek tisíc korun, případně nižších stovek tisíc korun, tzn. je otázka, zda je efektivní/vhodné pro tyto typy projektů budovat novou formu podpory např. formou mikroúvěrů, nebo tuto pod-kategorii projektů (do určité výše podpory) ponechat ve stávajícím režimu dotací.
- S přechodem na návratnou formu podpory lze předpokládat zásadní propad absorpčních kapacit, a to i v oblastech, kde je již dnes problém s čerpáním. Pro omezení tohoto problému je vhodné usilovat o zásadní zjednodušení administrace – zrychlení procesu, omezení a/nebo zrušení množství kontrol, méně povinných příloh, zrušení a/nebo zásadní zjednodušení výběrových řízení na dodavatele.
- Dle úrovně zpracování studie proveditelnosti/ekonomiky projektů v rámci žádosti, dle analýzy v době udržitelnosti (plánované vs. dosažené výsledky) a dle obecné znalosti sektoru akvakultury je zřejmé, že u některých subjektů by bylo vhodné kromě financování řešit i problematiku poradenství – v některých případech odbornosti (např. jak provozovat recirkulační systémy), jinde manažerských dovedností (strategický plán a finanční plánování, marketing, apod.).

Jako další zdroj ověření platnosti závěrů vstupní analýzy vhodnosti uvažování o zapojení finančních nástrojů byly Dodavatelem studovány materiály FI COMPASS, specifikující dosavadní zkušenosti s FN v akvakultuře. Dle základního přehledového materiálu k FN v oblasti Evropského námořního a rybářského fondu³ je vhodné uvažovat o této podpoře:

- Ve formě půjček v oblasti diverzifikace podnikatelské činnosti rybářů, podporu mladých začínajících rybářů nebo zvyšování energetické efektivity (např. lodí)
- Ve formě mikroúvěrů např. pro nákup specializovaného vybavení

³ *Finanční nástroje*. (2015). Evropský námořní a rybářský fond. [Online 18.7.2018]. Dostupné z: https://www.fi-compass.eu/sites/default/files/publications/EMFF_The_european_maritime_and_fisheries_fund_CS_0.pdf.

- Ve formě záruk pro projekty ve zpracovatelské části akvakultury
- Ve formě kapitálových nástrojů pro akvakulturní startupy a vysoce inovativní podniky.

Všechny výše uvedené závěry dále podpořily rozhodnutí Dodavatele blíže analyzovat čtyři typy opatření s potenciálem pro finanční nástroje (2.2a; 2.3, 2.4, 5.3), v souladu se závěry použitých metod u vstupního posouzení.

5. Analýza investiční situace v odvětví akvakultury

V rámci této kapitoly prezentuje Dodavatel závěry, které jsou vztaženy k mapování situace v oblasti akvakultury v době realizace tohoto Projektu, tj. průběh 2. & 3. Q roku 2018. S ohledem na skutečnost, že finanční nástroje by měly být zapojeny až po roce 2021, je **doporučeno, aby řídicí orgán OP Rybářství v době příprav nového období průběžně ověřoval platnost a aktuálnost závěrů, v této zprávě uvedených.**

Dodavatel dle dostupnosti zdrojů sumarizuje závěry, které jsou poplatné pro oblast akvakultury, případně nadřazené oblasti zemědělství jako celku – s důrazem na mapování situace v oblasti dostupnosti možností komerčního financování investičních záměrů rybářů, resp. mapování situace výskytu neoptimálních tržních situací a tržních selhání. V dalších dílčích podkapitolách pak jsou uváděny především závěry již pouze ke čtyřem dílčím opatřením, které byly vybrány jako ty s nejvyšším potenciálem pro využití finančních nástrojů.

5.1. Analýza běžných komerčních bankovních produktů využívaných žadateli a příjemci OP Rybářství

Z šetření v rámci Projektu vyplynulo, že ve financování investičních projektů v oblasti akvakultury, jak rozvojových, tak „udržovacích/obnovovacích“, hraje zásadní roli existence veřejných programů podpory – s dominantním významem v případě OP Rybářství. Dostupné dotační tituly pomáhají překonat obtíže, specifické pro akvakulturu (viz další kapitola) – řada příjemců je z ekonomického hlediska velmi obtížně schopná hospodařit ziskově a konkurovat zahraničním producentům, bez existence různorodých forem veřejných podpor, typicky dotací.

Analýzovaná určitá závislost akvakultury na veřejné podpoře se různí svou naléhavostí a potřebnou intenzitou – některé oblasti mají větší či menší potenciál se volnotržnímu fungování přiblížit, někde je potenciál mizivý. S ohledem na skutečnost, že stát má dle svých sektorových a oborových strategií zájem na rozvoji tohoto sektoru, je akceptovatelné, že veřejná podpora existuje – nicméně existuje prostor pro přesun k méně intenzivní podpoře, více efektivní, např. zapojením finančních nástrojů. Tento krok by měl výhledově vést k větší udržitelnosti hospodaření a fungování podniků i bez veřejných podpor, což je tak jako tak očekávaný stav ve střednědobém výhledu.⁴

⁴ Je nutné reagovat na vývoj, kdy lze očekávat stupňování tlaku EK využívat finanční nástroje. Významným indikátorem, že je to myšleno vážně, je zakotvení povinnosti využívat FN v oblasti produktivních investic (viz aktuální první návrh znění nařízení pro EMFF – *Nařízení Evropského parlamentu a rady o Evropském námořním a rybářském fondu*. (2018). Evropská komise. Str. 12. [Online 18.7.2018]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1528899528570&uri=COM:2018:390:FIN>)

Co se týče možností komerčního (spolu)financování investic – ze strany rybářů je možné registrovat zájem o úvěry, nicméně strana nabídky (typicky banky) se k projektům akvakultury staví spíše zdrženlivě. Ve výsledku je nabídka financování velmi omezená a pouze omezený segment žadatelů o úvěr má za běžných tržních podmínek příležitost si financování projektu zajistit. Uvedený problém/omezení je důležitý i s ohledem na financování podpořených projektů dotacemi – s ohledem na nutnost před-financování a zabezpečení spolu-financování nemá určitý segment žadatelů šanci projekty realizovat, ač jsou kvalitně připraveny a mají návratový potenciál, neboť komerční zdroje nejsou (příliš) dostupné.

Pro možnost podloženého a kvalitního rozhodování o vhodné budoucí formě poskytovaného financování z OP Rybářství je klíčové zjistit, jaké jsou podmínky žadatelů a příjemců, co se týče běžných komerčních, typicky bankovních, produktů. Dodavatel se pokoušel čerpat z již dostupných zdrojů na toto téma, nicméně informace a data nejsou příliš dostupná a současně zástupci bankovního sektoru nejsou v této otázce příliš sdílní. Dodavateli se podařilo pro bližší vyjasnění podmínek komerčního financování investičních záměrů rybářů získat potřebné informace za využití tří vzájemně se doplňujících metod:

- Zhodnocení závěrů rozhovorů, minulých analýz a případových studií
- Analýza zkušeností PGRLF s produkty finančních nástrojů v oblasti zemědělství
- Vyhodnocení dostupných informačních zdrojů a dat – zahraniční zkušenosti

5.1.1. Závěry rozhovorů, minulých analýz a případových studií

Dle realizovaných rozhovorů s klíčovými stakeholders bylo potvrzeno, že profitabilita vybraných projektů je povětšinou kladná, ale je nutné vše posuzovat skoro případ od případu. Jak již bylo zmíněno výše, některé mikro-projekty ziskovost nemají téměř jak měřit (např. se jedná často o vybavení, které je základním předpokladem výkonu povolání). Dále lze zobecnit, že žadatelé o externí zdroje financování dokáží sehnat úvěry především v případě, že investice má podepsanou 50% dotaci z OP Rybářství. V neposlední řadě je třeba doplnit zjištění, že řada projektů si před-financování a spolu-financování zabezpečuje zcela bez použití cizích zdrojů, viz přehledové tabulky níže.

Analýza zdrojů financování projektů dle dat z informačního systému OP Rybářství (v 1. až 5. výzvě)

Tabulka 2: Opatření 2.2 a) Záměr – Investice do akvakultury

Zdroj financování	do 0,5 mil. Kč	0,5 - 1 mil. Kč	1 - 2 mil. Kč	2 - 3 mil. Kč	3 - 4 mil. Kč	nad 4 mil. Kč	Celkový součet
Nebankovní půjčka	2	1	2	4			9
Nebankovní půjčka + vlastní zdroje				1	1	1	3
Úvěr			1	2	1		4
Úvěr + vlastní zdroje		1	4	1	3	6	15
Vlastní zdroje	48	32	28	16	9	11	144
Celkový součet	50	34	35	24	14	18	175

Zdroj: vlastní zpracování dle dat sestavy Ministerstva zemědělství, ŘO OP Rybářství, stav ke dni 31. 5. 2018

Tabulka 3: Opatření 2.4 – Recirkulační zařízení a průtočné systémy s dočišťováním

Zdroj financování	do 1 mil. Kč	2 - 4 mil. Kč	4 - 7 mil. Kč	7 - 14 mil. Kč	nad 14 mil. Kč	Celkový součet
Nebankovní půjčka + vlastní zdroje			1			1
Úvěr				1		1
Úvěr + vlastní zdroje		1	3	2	2	8
Vlastní zdroje	2	3	2	1	2	10
Celkový součet	2	4	6	4	4	20

Zdroj: vlastní zpracování dle dat sestavy Ministerstva zemědělství, ŘO OP Rybářství, stav ke dni 31. 5. 2018

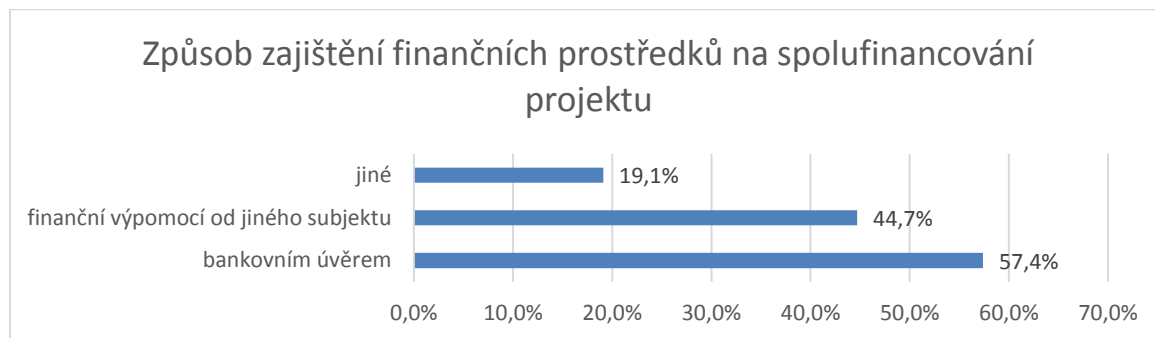
Tabulka 4: Opatření 5.3 – Investice do zpracování produktů

Zdroj financování	do 0,5 mil. Kč	0,5 - 1 mil. Kč	1 - 2 mil. Kč	2 - 3 mil. Kč	3 - 5 mil. Kč	nad 19 mil. Kč	Celkový součet
Úvěr				1			1
Úvěr + vlastní zdroje					1	1	2
Vlastní zdroje	8	3	1	1	1		14
Celkový součet	8	3	1	2	2		17

Zdroj: vlastní zpracování dle dat sestavy Ministerstva zemědělství, ŘO OP Rybářství, stav ke dni 31. 5. 2018

Výše prezentované tabulky z aktuálních dat (2018) jsou v souladu s dřívějšími závěry šetření *absorpčních kapacit (2013)⁵, které také indikovalo důraz na využití vlastních zdrojů, viz graf níže.*

Obr. č. 2: Způsoby financování projektů dle šetření v rámci Analýzy absorpčních kapacit, 2013

Zdroj: REDECO. 2013. Analýza absorpční kapacity OP Rybářství 2014 – 2020.

Obr. č. 3: Způsoby financování projektů dle šetření v rámci Analýzy absorpčních kapacit, 2013

Zdroj: REDECO. 2013. Analýza absorpční kapacity OP Rybářství 2014 – 2020.

⁵ Analýza absorpční kapacity OP Rybářství 2014 – 2020. (2013). Redeco.

Z uvedených tabulek a grafů je zřejmé, že pro projekty menšího objemu (cca do 3 mil. Kč napříč opatřeními) převládá schopnost žadatelů využít vlastních zdrojů, s rostoucím rozsahem investice pak bývají zapojeny externí finance, typicky úvěry jako doplněk vlastních zdrojů. Toto zjištění může být indikátorem jak toho, že banky nepůjčují (tedy trh je pro menší projekty „zamrzlý“), toho, že sektor akvakultury je veskrze averzní k externímu financování svých investic, nebo například i toho, že hospodaření daných subjektů je veskrze ziskové do té míry, že na financování rozvoje i obnovy není třeba externích zdrojů, lze využít kumulovaných nerozdělených zisků z minulých let hospodaření.

Při rozhovoru se zástupci bankovního sektoru bylo zjištěno, že zástupci bank nemají pro sektor vymezeny zvláštní podmínky, rybáři jsou při notném zjednodušení „posuzováni dle jednotné šablony pro zemědělce“. V důsledku to znamená mírně zvýšenou úrokovou sazbu pro úvěry nad hodnoty pro průmysl (který je typicky považován za méně rizikový, nicméně rozmezí pro typické úrokové sazby sděleno nebylo), důraz na analýzu historie úspěšnosti podnikání žadatele (oproti v průmyslu typickému důrazu na atributy investičního projektu jako takového) a menší ochotu financovat mikro-projekty (nevhodný poměr nákladů administrace vůči generovaným ziskům banky) či poskytovat provozní úvěry. Obecně bylo potvrzeno, že jako pozitivní faktor je při posuzování úvěru vnímáno zajištění dotačního financování. Při překonání uvedených podmínek není pro banku problémem nabídnout běžné úvěrování investicím v akvakultuře.

Dále z jednání se zástupci bankovního sektoru vyplynulo, že nedostatečné projektované pozitivní cashflow projektu a nedostatečné zajištění jsou dva zásadní problémy, proč banky přísněji posuzují zástupce akvakultury (tj. buď projekty zamítají k financování, nebo požadují vyšší rizikovou přírážku). Jednou ze zmíněných překážek rozvoje úvěrového financování segmentu akvakultury je třeba nemožnost využití rybníku jako zástavy proti úvěru – jednalo by se totiž o rozpor s pravidly jak bank, tak s nadřazenými pravidly ČNB.

Z jednání se zástupci bankovního sektoru a skrze další analytické činnosti Dodavatele lze konstatovat, že v případě akvakultury je typicky poskytován úvěr se splatností 4 – 7 let, s financováním v rozmezí 70 – 90 % výdajů investičního projektu, vyřízení úvěru trvá 2 – 3 dny v případě optimálních podmínek, v případě čerpání zvýhodnění skrze PGRLF typicky jeden měsíc. Dle zástupce bankovního sektoru by nejvhodnější intervencí řídicího orgánu, v případě rozhodnutí příklonu k finančním nástrojům, bylo zkopírování dobré praxe PGRLF se subvencováním úrokové míry na komerčních úvěrech, poskytování záruk (snižující nároky na žadatelův kolaterál), případně zřízení vlastních zvýhodněných (podřízených) úvěrů.

5.1.2. Zkušenosti PGRLF s finančními nástroji v zemědělství

Jako doplnění Dodavatelem výše prezentovaných typových charakteristik úvěrování v akvakultuře lze dále pro zhodnocení běžných podmínek externího financování sektoru využít jako referenční rámec údaje z PGRLF. Jedná se o údaje mapující více než dvacetileté období, kdy fond poskytuje subvence úroků komerčních úvěrů, garance, a poslední roky i přímé zvýhodněné úvěrování v sektoru zemědělství jako takovém. Níže jsou strukturované představeny bližší informace o charakteru strany poptávky (žadatelů o úvěrové financování), o tržních nedostatcích, o absorpci apod.

PGRLF poskytuje podporu formy finančních nástrojů následovně:

- podporu komerčních úvěrů formou subvencí úroků, přímou finanční podporou na snížení jistiny či formou ručení za investiční úvěry
- pojištění do 50% uhrazených prokázaných nákladů
- prostřednictvím poskytování zvýhodněných úvěrů

Stručná rekapitulace vývoje PGRLF & finančních nástrojů za poslední roky:

V roce 2014 fond vrátil ministerstvu více než 300 milionů korun nevyužitých podpor. Podle ředitele PGRLF Nekuly většina zemědělců o možných podporách vůbec neví. Nekula proto mimo jiné chce, aby se fond více účastnil veletrhů a výstav, kde bude mít šanci zemědělce o svých programech informovat.

V roce 2015 spustil fond devět nových programů, kterými začal dotovat například úroky z úvěrů na nákup lesnických traktorů či na stroje na přípravu půdy ve školkách. Na ně chtěl fond vynaložit 550 milionů korun. Kvůli nezájmu veřejnosti však do rozpočtu ministerstva vrátil více než 700 milionů korun. Celkem měl v roce 2015 PGRLF podpořit rozvoj oboru dvěma miliardami korun.⁶

V roce 2016 nabízel fond pro prvovýrobce, zpracovatele zemědělské produkce a pro lesníky 13 programů. Největší zájem je tradičně o program Zemědělec. Forma podpory u tohoto programu spočívá v poskytnutí dotace části úroků z komerčního úvěru. V tomto roce PGRLF schválil u tohoto programu už téměř 2700 žádostí zemědělců (v roce 2015 jich bylo schváleno 1490). K velkému nárůstu došlo také u žádostí o snížení jistiny úvěru na nákup půdy. „V roce 2015 požádalo o využití tohoto programu 55 zemědělců, v 2016 už více než 470. Více než tři pětiny těchto žádostí přitom už PGRLF schválil“, doplňuje Zdeněk Nekula. Dále bylo podáno téměř 6300 žádostí o finanční podporu pojištění a téměř 1000 žádostí o Provozní a investiční úvěry. Z toho 913 žádostí o investiční úvěry v celkové výši téměř 620 milionů korun. V případě provozních úvěrů jde o 68 žádostí v celkovém objemu zhruba 67 milionů korun.⁷ Původní plán přitom byl vyplatit pouze 250 milionů korun.

Dle Nekuly je důvodem, proč převýšil počet žádostí předpoklady fondu to, že mezi zemědělci kolovala fáma, že fond rozdává peníze. „Mnozí žadatelé předpokládali, že když požádají o úvěr ve výši svého volného limitu podpory de minimis, bude jim žádost o poskytnutí úvěru automaticky schválena a prostředky poskytnuty.“⁸ Velké procento žádostí bylo zamítnuto z důvodu nedostatečného finančního zdraví. Jeden z nedostatků těchto úvěrů byla pravděpodobně nejasná pravidla, která mnoho žadatelů mátl. Nejspíše také proto PGRLF přistoupil pro další období na několik změn v podobě rozšíření okruhu žadatelů o zemědělské podnikatele, kteří se zabývají chovem některých zvířat nebo pěstováním tzv. citlivých komodit. Zásadní změna se dotkla také poskytnutí podpory v režimu de minimis určené na snížení jistiny

⁶ PGRLF loni vrátil 700 milionů nevyčerpaných podpor. (2016). Silvarium.cz. [Online 18.7.2018]. Dostupné z: <http://www.silvarium.cz/lesnictvi/pgRLF-loni-vratil-700-milionu-nevycerpanych-podpor>

⁷ Vesselinová, N. Rekordní zájem zemědělců o programy PGRLF. (2016). Agrární komora ČR. [Online 18.7.2018]. Dostupné z: <http://www.apic-ak.cz/rekordni-zajem-zemedelcu-o-programy-pgrlf.php>

⁸ Nekula, Z. Odpověď na dopis ASZ ČR. (2016). Asociace soukromého zemědělství ČR. [Online 18.7.2018]. Dostupné z: <http://www.asz.cz/filemanager/files/file.php?file=269431>

úvěru, která může činit maximálně 50 % z celkové výše poskytnutého úvěru současně za podmínky, že nesmí být vyšší než 15 000 €.⁹

Po seznámení odborné veřejnosti s tím, že možné snížení jistiny úvěru v tzv. režimu de minimis, kterou může stát poskytnout jednomu podniku v maximální hodnotě 15.000 eur (tedy přibližně 405.000 korun) za tři po sobě jdoucí účetní období, aniž by to Evropská unie pokládala za nepovolenou podporu, se dává jenom v případě finančního zdraví žadatele o úvěr, zájem částečně opadl.¹⁰

Průměrná výše půjčky, která se může u investičních úvěrů vyšplhat až na 10 milionů korun, je podle údajů z roku 2016 kolem jednoho milionu korun. Nejčastěji o peníze žádají malé a střední podniky. Provozní úvěry mají dvouletou splatnost, investiční až patnáctiletou.

Od ledna 2016 spustil fond u některých programů možnost elektronického podání žádosti. *"Aktuálně (k 3. 2. 2016) máme přes 150 žádostí podáno elektronicky, což představuje asi 40 procent z celkového počtu nově podaných žádostí v letošním roce,"* řekl Nekula.¹¹

V roce 2017 byla podpora úroků z úvěrů poskytována k úvěrům od celkem 21 různých společností, zejména tuzemských bank a leasingových společností. Nejaktivnějšími z nich byla Moneta Money Bank s objemem podporovaných úvěrů ve výši 2,1 mld. Kč k 753 schváleným žádostem v rámci všech podpůrných programů, následovaná společností ERSTE Leasing s objemem podporovaných úvěrů ve výši 1,1 mld. Kč k 698 schváleným žádostem, ČSOB leasing s objemem ve výši 1,1 mil. Kč k 633 schváleným žádostem, Komerční bankou s objemem ve výši 769 mil. Kč k 158 schváleným žádostem, Českou spořitelnou s objemem ve výši 606 mil. Kč k 279 schváleným žádostem, SG Equipment Finance s objemem ve výši 584 mil. Kč k 224 schváleným žádostem.¹²

Podle mluvčí komory Dany Večeřové však některé banky „zneužívají“ systém a půjčují na vyšší úrok zemědělcům, kteří obdrželi podporu na úroky od PGRLF.¹³ ASZ ČR zastává názor, že funkci poskytování úvěrů již spolehlivě plní bankovní instituce a není nutné, aby tuto funkci přebíral PGRLF.¹⁴ Nekula uvádí, že cílem PRGLF není vytvořit konkurenci pro banky, ale maximálně podpořit zemědělce, což poskytnutí úvěru s možností okamžitého snížení jistiny splňuje.¹⁵

⁹ PGRLF – Podpora úvěrů. (2016). Asociace soukromého zemědělství ČR. [Online 18.7.2018]. Dostupné z: <http://www.asz.cz/redakce/tisk.php?lanG=cs&clanek=168635&slozka=5880&as4uOriginalDomain=www.asz.cz&>

¹⁰ ČTK. Rolnický fond plánuje letos zemědělcům zase půjčit 480 milionů Kč. (2017). Asociace soukromého zemědělství ČR. [Online 18.7.2018]. Dostupné z: <http://www.asz.cz/cs/zpravy-z-tisku/politika-a-ekonomika/rolnicky-fond-planuje-letos-zemedelcum-zase-pujcit-480-milionu-kc.html>

¹¹ PGRLF loni vrátil 700 milionů nevyčerpaných podpor. (2016). Silvarium.cz. [Online 18.7.2018]. Dostupné z: <http://www.silvarium.cz/lesnictvi/pgRLF-loni-vratil-700-milionu-nevycerpanych-podpor>

¹² Výroční zpráva. (2017). Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond. [Online 18.7.2018]. Dostupné z: <https://www.pgrlf.cz/o-spolecnosti/verejne-dokumenty/vyrocní-zpravy/>

¹³ ČTK. Zemědělci si budou moci od státu půjčit až 10 milionů, úroky jsou lidové. (2016). Idnes.cz. [Online 18.7.2018]. Dostupné z: https://ekonomika.idnes.cz/zemedelci-pujcka-od-statu-0ya-ekonomika.aspx?c=A160316_194926_ekonomika_ale

¹⁴ Nekula, Z. Odpověď na dopis ASZ ČR. (2016). Asociace soukromého zemědělství ČR. [Online 18.7.2018]. Dostupné z: <http://www.asz.cz/filemanager/files/file.php?file=269431>

¹⁵ Tamtéž.

Zhodnocení PGRLF ve vazbě na nedokonalosti tržní situace:¹⁶

Podle zkušeností s posuzováním žádostí zaslaných v prvním kole příjmu PGRLF upozorňuje především na tyto nedostatky, kvůli kterým není možné úvěr poskytnout:

- ztrátové hospodaření, a to i opakovaně
- nulová tvorba zdrojů (hospodářský výsledek + odpisy) pro splácení požadovaného úvěru
- nedostatečná tvorba zdrojů i na splátky stávajících úvěrů přijatých od bank
- záporný vlastní kapitál, předluženost
- nízký vlastní kapitál ve vztahu k bilanční sumě, zvýšená zadluženost
- rozprodej majetku, kdy inkasované prostředky jsou jediným nebo hlavním zdrojem (nedostatečné zdroje z produkce)
- významné meziroční snižování tržeb i inkasovaných dotací
- minimální příjmy ze zemědělské činnosti (např. jen inkaso nájemného nebo jiné činnosti)
- žadatel nebo spojený subjekt v insolventi
- dluh u Státního pozemkového úřadu.

Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond v roce 2017 spustil nová kola žádostí o investiční a provozní úvěry a zemědělcům půjčil, stejně jako v roce 2016, kdy nové podpory spustil, téměř 480 milionů korun.¹⁷

Od začátku roku 2017 do konce září téhož roku PGRLF podepsal s klienty 500 úvěrových smluv v programech pro investiční úvěry, provozní úvěry a úvěry na nákup půdy.¹⁸

Dne, 16. února 2018, byl uzavřen příjem žádostí v rámci 6. kola programů podpory Investiční a Provozní úvěry. Důvodem ukončení je dosažení maximálního počtu podaných žádostí v daném kole, které bylo pravidly programu stanoveno na 250 žádostí.¹⁹

Závěrečné zhodnocení PGRLF zkušenosti dle Dodavatele

Výše popisované zkušenosti PGRLF s poskytováním a/nebo zvýhodňováním financování investičních a provozních projektů v sektoru zemědělství hodnotí Dodavatel jako indikátor toho, že tento typ veřejné podpory může fungovat a může být vhodným doplňkem existujícího bankovního trhu. Současně je třeba jasně zdůraznit spíše strastiplnou zkušenost PGRLF hovořící o dlouhé a složité „náběhové křivce“ nabízených finančních nástrojů – je náročné potenciální žadatele přesvědčit, že i tento typ veřejné podpory může být zajímavý a je vhodné o jeho získání usilovat, komunikovat jeho výhody, apod.

¹⁶ Vesselinová, N. *Informace pro žadatele o investiční úvěry*. (2016). Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond. [Online 18.7.2018]. Dostupné z: <https://www.pgrlf.cz/2016/10/20/informace-pro-zadatele-o-investicni-a-provozni-uvery/>

¹⁷ *Výroční zpráva*. (2017). Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond. [Online 18.7.2018]. Dostupné z: <https://www.pgrlf.cz/o-spolecnosti/verejne-dokumenty/vyrocní-zpravy/>

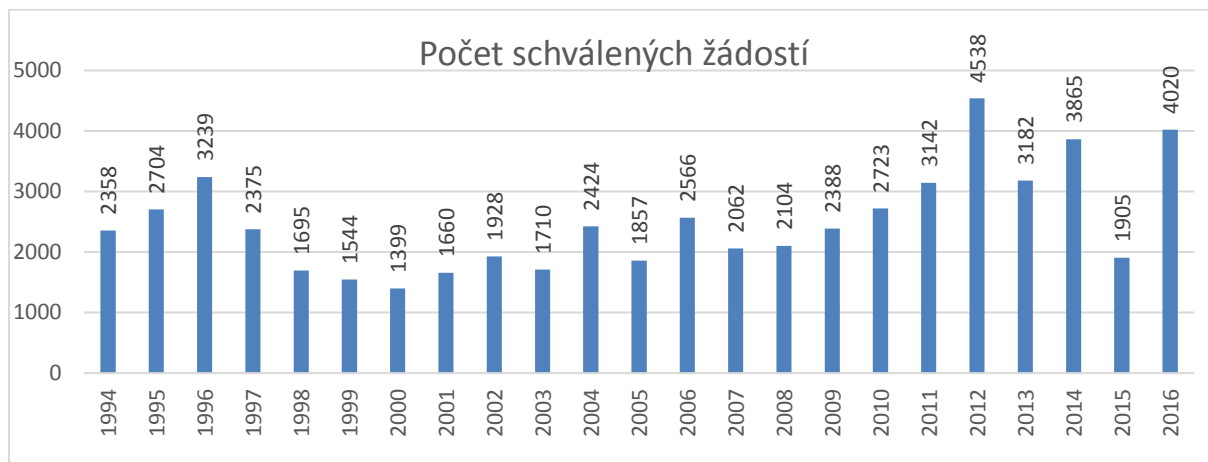
¹⁸ Vesselinová, N. *K 29. září 2017 jsme podepsali 500. úvěrovou smlouvu u programů investiční úvěry, provozní úvěry a úvěry na nákup půdy*. (2017). Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond. [Online 18.7.2018]. Dostupné z: http://www.apic-ak.cz/data_ak/17/d/PGRLF171004.pdf

¹⁹ Vesselinová, N. *V 6. kole investičních a provozních úvěrů bylo dosaženo limitu 250 žádostí*. (2018). Agrární komora ČR. [Online 18.7.2018]. Dostupné z: <http://www.apic-ak.cz/v-6-kole-investicnich-a-provoznich-uveru-bylo-dosazeno-limitu-250-zadosti.php>

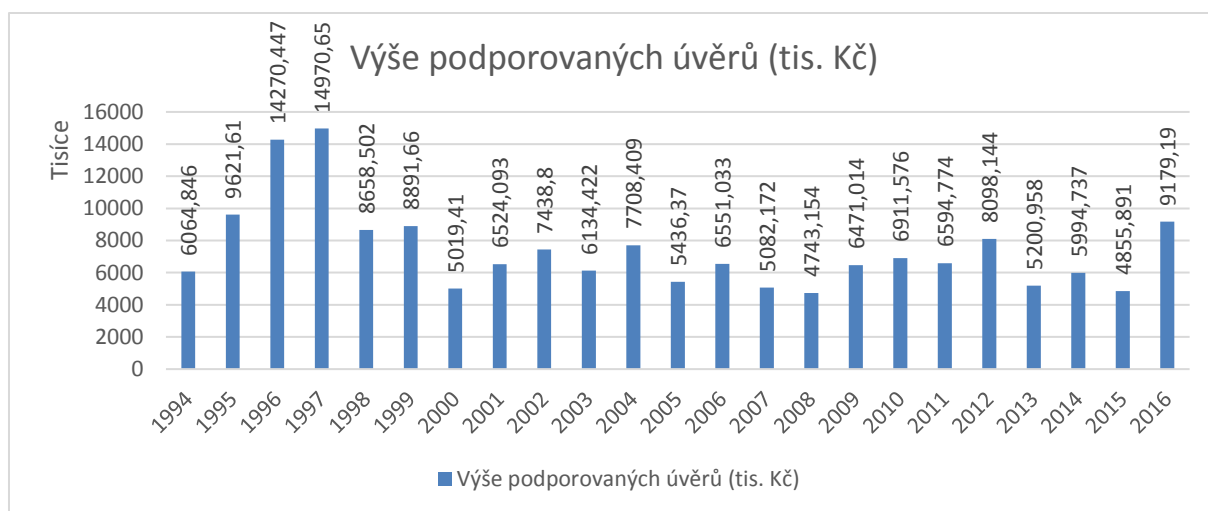
Grafy níže prezentují důkaz historicky bohaté a pozitivní zkušenosti PGRLF v poskytování veřejné podpory finančními nástroji v sektoru zemědělství (a zájem ze strany žadatelů).

Obr. č. 4: Výsledky čerpání podpory formou finančních nástrojů v PGRLF – od roku 1994

Zdroj: vlastní zpracování dle Výroční zprávy PGRLF 2016. [Online 18. 7. 2018]. Dostupné z: <https://www.pgrlf.cz/o-spolecnosti/verejne-dokumenty/vyrocní-zpravy/>

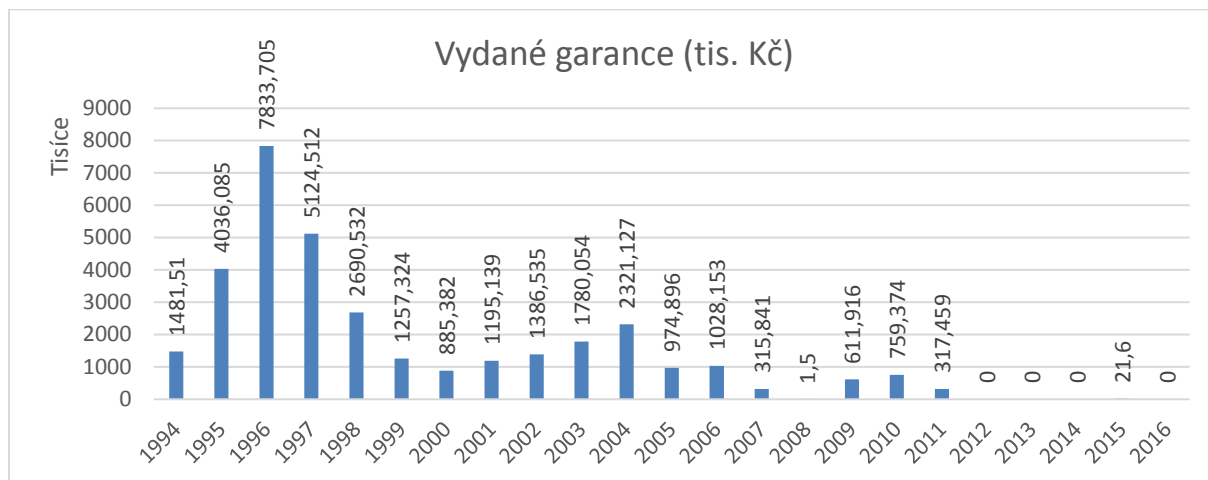
Obr. č. 5: Výsledky čerpání podpory formou finančních nástrojů v PGRLF – od roku 1994

Zdroj: vlastní zpracování dle Výroční zprávy PGRLF 2016. [Online 18. 7. 2018]. Dostupné z: <https://www.pgrlf.cz/o-spolecnosti/verejne-dokumenty/vyrocní-zpravy/>

Obr. č. 6: Výsledky čerpání podpory formou finančních nástrojů v PGRLF – od roku 1994

Zdroj: vlastní zpracování dle Výroční zprávy PGRLF 2016. [Online 18. 7. 2018]. Dostupné z: <https://www.pgrlf.cz/o-spolecnosti/verejne-dokumenty/vyrocní-zpravy/>

Kromě pozitivní zkušenosti PGRLF s poskytováním různých forem veřejné návratné podpory je třeba si současně z celé kapitoly vzít ponaučení v tom smyslu, že každá změna (nový nástroj, úprava podmínek, apod.) si vyžaduje čas, než je akceptována svými žadateli, cílovou skupinou. V případě zavádění finančních nástrojů v novém programovém období je klíčové jasně a zřetelně komunikovat zásadní rozhodnutí ŘO jít tímto směrem a konsistentně tuto cestu komunikovat, aby se dostala mezi žadatele a cílovou skupinu v tom smyslu, že si mohou vybrat „*toto nové nebo nic*“. Po menším období útlumu lze podle praxe jiných programů očekávat akceptaci úpravy podmínek a postupný návrat k čerpání – nicméně jakákoliv nejasnost v komunikaci, přešlapování ŘO typu „*pokud to nebude fungovat, vrátíme vám dotace*“ apod. zásadně ex-ante znehodnocují snahy ŘO nástroje zavést a úspěšně je spustit. Neméně důležité je pak ještě ponaučení v tom smyslu, že s omezenými zdroji PGRLF (nižší desítky mil. Kč alokovaných od roku 1994) bylo možné podpořit spektrum projektů v hodnotě převyšující 200 miliard Kč – díky pákovému efektu.

5.1.3. Vyhodnocení zahraničních zkušeností s FN v rybářství

Pro možnost dokončení zhodnocení aktuálních tržních podmínek v akvakultuře a navazující potřebu realizace zhodnocení (případných) neoptimálních tržních situací bylo Dodavatelem realizováno šetření dobré zahraniční praxe – co se týče poskytování veřejné podpory, s důrazem na analýzu zkušeností s finančními nástroji. V této kapitole jsou tyto znalosti představeny s tím, že tyto závěry jsou poté znovu citovány v dalších relevantních částech této zprávy. Zhodnocení zahraničních zkušeností považuje Dodavatel za potřebné zasazení národních podmínek do kontextu vývoje trhu v globálním měřítku, pro zhodnocení možných potřeb úprav národních politik tak (ač třeba jen na úrovni operačního programu, ne MZe jako celku), aby bylo zohledněno pozitivních trendů za našimi hranicemi.

Zkušenosti s FN v rámci Evropského rybářského fondu (období 2007-2013)

Navzdory rostoucímu zájmu o FN a rostoucímu pobízení k implementaci ze strany EU (resp. Evropské komise), tak v programovém období 2007 - 2013 pouze 6 z tehdejších 27 členských

států implementovalo FN v rámci EMFF. Tyto FN pokryly 1,5% celkově poskytnutých prostředků.

Vyhodnocení zahraničních zkušeností za období 2007-2013 je poměrně snadno dohledatelné prostřednictvím FI-COMPASS²⁰. Za současné programové období 2014-2020 není zatím popis zahraničních zkušeností dostupný, lze pouze zjistit celkové finanční relace věnované tématice finančních nástrojů. Dle Evropské komise (2016, str. 6 – 7)²¹ došlo v současném programovém období k velkému nárůstu finanční alokace věnované finančním nástrojům, tj. z 11,2 mld. EUR v programovém období 2007 – 2013 na aktuálních 20 mld. EUR v současném programovém období 2014 - 2020. EMFF však v porovnání s ostatními ESIF má zcela marginální úlohu, neboť jeho podíl ve výše uvedených programových obdobích z úrovně 63,5 mil. EUR vzrostlo na 80 mil. EUR ve všech členských státech EU. V letech 2014 a 2015 nebyl Evropskou komisí zaznamenán žádný pokrok v implementaci FN v rámci EMFF v členských zemích vyjma aktivit spojených s ex-ante hodnocením uplatnění FN v některých členských státech. Z tohoto důvodu je primární pozornost zaměřena v této části analýzy na dosavadní zahraniční zkušenosti zejména v předchozím programovém období 2007 – 2013 a dále na první zkušenosti nebo představy členských zemí o uplatnitelnosti FN v současném programovém období 2014 - 2020.

Nizozemsko

V roce 2014 Nizozemsko založilo „Nizozemský rybářský investiční fond“. V květnu 2015 však byla absorpce velmi nízká. Pouze dva projekty byly v pokročilé fázi evaluace a několik málo dalších bylo v počátečních fázích. Kvůli pomalému náběhu tak nebylo jisté, zda se prostředky stihnou vyčerpat do konce programového období s ohledem na pravidlo n+2, tj. do konce roku 2015. Řídící orgán tak usiloval o prodloužení lhůty. O implementaci FN v rámci EMFF v průběhu programového období 2014 - 2020, tak mělo být rozhodnuto na základě evaluační zprávy vypracované v roce 2016.²²

Litva

Litevský kreditní fond s kapacitou cca 45 mil EUR (z toho 7,2 mil. EUR na EFF) byl založen v roce 2010 s cílem vyřešit situaci příjemců EAFRD a EFF, kde existovala velká nenaplněnost absorpční kapacity, tj. byl převis potenciálních projektů nad možnostmi dostupných finančních alokací vyčleněných pro klasické grantové financování. S ohledem na fakt, že prokazatelně existovala celá řada nepodpořených dobrých projektových žádostí, byla zvolena cesta zřízení finančního nástroje ve formě záruky, u kterého lze vždy kalkulovat s velmi vysokým pákovým efektem (tzn. s menším objemem alokace veřejných zdrojů lze podpořit násobně více projektů, než v případě klasických dotačních schémat). Hlavním důvodem tohoto převisu projektových záměrů byla nutnost předfinancovat realizaci projektu, přičemž dotaci získal příjemce až po konečné akceptaci ze strany zprostředkujícího subjektu/řídícího orgánu a ve sledovaném

²⁰ FI-COMPASS: *Poradenská platforma pro uplatnění finančních nástrojů v ESIF*. Dostupné z: <https://www.fi-compass.eu/>

²¹ *Financial instruments under the European Structural and Investment Funds - Situation as at 31 December 2015*. European Commission, November 2016, ISBN: 978-92-79-63898-5. [Online 18.7.2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/thefunds/fin_inst/pdf/summary_data_fi_1420_2015.pdf

²² *Scoping study for the use of financial instruments under the EMFF and related advisory support activities*. (2015). FI-COMPASS. [Online 18.7.2018]. Dostupné z: https://www.ficompass.eu/sites/default/files/publications/EMFF_SCOPING_STUDY.pdf.

období (roky 2008 – 2010, kdy byl fond zřizován) nebyly běžné komerční banky v období po finanční krizi ochotné půjčovat finanční prostředky na projekty s vyšší mírou rizika.

Z 58 projektů, které FN využily, spadaly pouze 2 pod EFF (dostaly 4,6 mil EUR), drtivá většina byla zaměřena do jiných oblastí zemědělské politiky. V roce 2014 bylo vyčerpáno 71% celkové alokace fondu, zájem o zvýhodněné financování za využití levných externích zdrojů z evropských fondů postupně poklesl, jelikož se komerční financování stalo opět dostupnější. Uvedenou zkušenost lze považovat za úspěšnou implementaci finančního nástroje z ESIF, neboť v době zamrzlého úvěrování se podařilo skrze záruční mechanismus zafinancovat řadu projektů, které se ukázaly jako ekonomicky udržitelné (avšak až ze zpětného pohledu!), přesto je banky za nezvýhodněných podmínek (bez dodatečného ručení státem) nebyly ochotny financovat.

Důležitým rysem tohoto případu také je, jak byl finanční nástroj rozšířen nad rámec EAFRD. FN byl původně navržen pro EAFRD a následně byl v EFF replikován. To bylo možné díky tomu, že se nástroj týkal podobného trhu, a protože veřejné i soukromé subjekty dokázaly úzce spolupracovat.²³

Estonsko

Banky v Estonsku nebyly ochotné podporovat sektor akvakultury, jelikož ho považovaly za příliš malý, riskantní a nedostatečně zmapovaný. Estonsko identifikovalo tržní selhání, kdy banky nebyly ochotné půjčovat částky do 100 000 EUR novým podnikatelům nebo mikro-podnikům, a proto zřídilo „Loan Fund“ s kapacitou 36 mil. EUR, který poskytuje částky do 100 000 EUR se splatností 5 let a dále pro zemědělské podnikatele a rybářský sektor částky v intervalu od 0,5 až 6 mil EUR se splatností 15 let (Reinup, 2015)²⁴.

Vzhledem úspěchu fondu a jeho značné popularitě plánuje Estonsko využívat 8 % rozpočtu z EMFF právě prostřednictvím FN.²⁵

Rumunsko

Rumunsko alokovalo 17,5 mil. EUR na garanci bankovních úvěrů v oblasti akvakultury. Ze strany potenciálních žadatelů zájem byl. Garance byla až do 80% hodnoty úvěru, i přesto však banky ve značném množství případů odmítaly příjemcům půjčovat, jelikož jejich podnikatelské plány nepovažovaly za životaschopné. Z tohoto důvodu bylo 20% projektů ukončeno, protože žadatelé nedosáhli na tento typ financování. Tento stav způsobil problémy nejen samotným příjemcům, ale také i řídicímu orgánu, jelikož přidělené prostředky nebyly profinancovány. Na příkladu Rumunska se tudíž ukázalo, že úvěrové instituce nemají dostatečné povědomí o specifikách těchto malých odvětví, což zapříčiňuje jejich obavy pro poskytování úvěrů. Je tak důležité, aby právě řídicí orgán s bankami úzce spolupracoval, obě strany se průběžně informovaly o tom, jak vnímají vývoj daného sektoru a společně byly

²³ Tamtéž.

²⁴ Reinup, M. *Financial instruments from EAFRD/EMFF in Estonia*. (2015). FI-COMPASS. [Online 18.7.2018]. Dostupné z: https://www.fi-compass.eu/sites/default/files/publications/presentation_201501_brussels_esif_madis-reinup.pdf

²⁵ Tamtéž.

vytvořeny vhodné podmínky pro to, aby příjemci mohli sestavit životaschopné podnikatelské plány a ty byly následně podpořeny.²⁶

Řecko

V Řecku byly FN zavedeny formou garancí za bankovní úvěry – opět ve snaze rozhybat finanční trh po dozvucích ekonomické krize předchozích let. Jakkoliv vzniknul životaschopný produkt (běžný bankovní úvěr krytý státní garancí, tj. více dostupný díky menším nárokům na kolaterál), ze strany příjemců byl o produkt pouze omezený zájem, přičemž hlavní důvod byla vysoká administrativní náročnost jejich získání. Na uvedeném příkladu lze nalézt dvě ponaučení – jednak, že je třeba na základě důsledné analýzy zvolit správnou formu FN (problémem žadatelů ve sledovaném sektoru byla zřejmě spíše vysoká cena úvěrů – vysoká RPSN; než problémy s kolaterálem), jednak že je nutné efektivně nastavit proces získání podpory. Z materiálu FI COMPASS je zřejmé, že významným prvkem, který vedl k faktické neúspěšnosti zavedeného finančního nástroje, byla vysoká administrativní náročnost si bankovní úvěr s garancí ESIF obstarat. V důsledku potenciální příjemci spíše preferovali dražší úvěry poskytované u komerčních bank, které pro ně byly méně administrativně náročné, a mohli je ve srovnání získat relativně rychle.²⁷

Slovensko

V období 2007 – 2013 byla celková alokace uplatnitelná prostřednictvím finančních nástrojů 100 milionů EUR. Pro období 2014 – 2020 byla alokace navýšena na 455 mil. EUR. Slovensko se v tomto období nově rozhodlo pro implementaci FN pod záštitou ministerstva financí, ale bez zapojení EIF. Místo toho byl založen „Slovenský investiční holding“ s multi-instrumentálním portfoliem a společným rozhodovacím procesem v rámci všech zúčastněných operačních programů.²⁸ Důležité je nicméně zdůraznit, že uvedený centrální model řízení ESIF finančních nástrojů v celé zemi je komplikovaný zavést a s náběhem čerpání vznikly značné průtahy, pokračující do dnešních dnů.

Finanční nástroje se v *OP Rybné hospodárstvo 2014 -2020 (dále OPRH)* nevyužívají. Na základě konzultací s odborníky (mj. dle výsledků realizované centrálně zadané ex-ante analýzy potenciálu pro finanční nástroje v ESI fondech SR) se dospělo k názoru, že bude podpora nadále poskytována formou nenávratného finančního příspěvku, a to zejména z důvodu sezónního charakteru produkce, vlivu externích faktorů na produkční proces (počasí, nedostatek a kvalita vody, choroby, atd.) a značného rizika při generování příjmu na splacení vratné finanční pomoci vzhledem k charakteru podporovaných aktivit v rámci OPRH. Na základě uvedeného a se zohledněním principu proporcionality a administrativní náročnosti, tak

²⁶ *Scoping study for the use of financial instruments under the EMFF and related advisory support activities.* (2015). FI-COMPASS. [Online 18.7.2018]. Dostupné z: https://www.ficompass.eu/sites/default/files/publications/EMFF_SCOPING_STUDY.pdf.

²⁷ Tamtéž.

²⁸ Nyikos, G. *Research for REGI Committee - Financial instruments in the 2014-20 programming period: First experiences of Member States.* (2016). European Parliament Think Tank. [Online 18.7.2018]. Dostupné z: [http://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=IPOL_STU\(2016\)573449](http://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=IPOL_STU(2016)573449)

SR nezahrnula FN do OPRH, avšak možnost jejich využití v průběhu programového období nechává stále otevřenou.²⁹

Shrnutí

Pouze pět členských států načrtlo konkrétní plány využití finančních nástrojů v jejich operačních programech EMFF na období 2014-2020. Z nich pouze tři státy dosud provedly hodnocení ex-ante (EE, ES a NL). Ty byly dokončeny a hodnocení pro Španělsko a Estonsko byly zveřejněny. Z pěti operačních programů EMFF s definovanými plány pro finanční nástroje bylo vyčleněno přibližně 80 milionů EUR, přičemž Španělsko přidělilo největší absolutní částku, avšak v Estonsku a Nizozemsku byly přiděleny větší podíly na celkovém objemu EMFF. Až do konce roku 2015 nebyly uzavřeny žádné dohody o financování.³⁰ Jedno další ex ante hodnocení rovněž proběhlo i v Chorvatsku, nicméně pro sektor rybářství nebyl identifikován žádný potenciál či možnost pro uplatnění finančních nástrojů v programovém období 2014 - 2020 (viz také EIB, 2015)³¹.

Nejčastější důvody, proč i další členské státy EU doposud nezačaly využívat FN v sektoru akvakultury:³²

- Silná dotační kultura v odvětví
- Administrativní zátěž je vnímána jako nepřiměřená vzhledem k malým rozpočtům
- Vytvoření struktury pro implementaci FN je nákladově neefektivní vzhledem k tomu, jak je odvětví (resp. velikost alokace operačního programu) malé
- FN jsou vnímány jako příliš riskantní, jelikož příjemci v cílové skupině bývají většinou ekonomicky slabí a odvětví akvakultury má malou návratnost
- Možnosti produktivních investic do akvakultury jsou velmi omezené

V níže uvedené tabulce (převzato z FI COMPASS) jsou přehledným způsobem uvedeny konkrétní situace v jednotlivých členských zemích z hlediska jejich postoje k uplatnění finančních nástrojů v programovém období 2014 – 2020, v sektorech spadajících pod EMFF.

²⁹ *Operační program Rybné Hospodárstvo 2014-2020*. (2015). Ministerstvo hospodářství a rozvoje venkova SR. [Online 18.7.2018]. Dostupné z: www.mpsr.sk/download.php?fid=14593

³⁰ Wishlade, F. et. al. *Improving the take-up and effectiveness of Financial Instruments*. (2017). European Commission. str. 36. [Online 18.7.2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/studies/2017/improving-the-take-up-and-effectiveness-of-financial-instruments

³¹ *Assessing the potential future use of financial instruments in Croatia*. (2015). European Investment Bank, Final Report. [Online 18.7.2018]. Dostupné z: https://struktturnifondovi.hr/wp-content/uploads/2017/03/Sa%C5%BEetak-preliminarne-analize_TO1_TO4_TO7_eng.pdf

³² Tamtéž.

Tabulka 5: Zhodnocení postojů jednotlivých členských států EU k využití FN v sektorech pod EMFF)

Plánované využití FN v rámci Evropského námořního a rybářského fondu členskými zeměmi EU (situace k 05/2015)				
Členský stát	Využití FN v EMFF	Částka (mil. €)	Oblast/sektor/typ	Ospravedlnění a komentáře
AU	Ne	0	n/a	Preference grantů. Malý sektor.
BE	Možná	0	n/a	Složitost FN. Malý sektor. V závislosti na ex-ante analýze může vzniknout národní FN pro rybářství a akvakulturu.
BG	Možná	0	n/a	Čeká se na výsledky ex-ante analýzy.
CY	Ne	0	n/a	Malý sektor a OP.
CZ	Ne	0	n/a	Preference dotací. Administrativní zátěž. Malá absorpční kapacita. Malý OP i sektor.
DE	Ne	0	n/a	Administrativní zátěž. Dlouhodobý závazek pro finanční zdroje bez garance úspěchu.
DK	Možná	0	n/a	Malý sektor. V budoucnu budou FN možná zváženy.
EE	Ano	10	Produktivní investice do zpracování a akvakultury.	Pozitivní zkušenost z období 2017-2013. Čeká se na výsledky ex-ante analýzy.
EL	Možná	0	n/a	Využití a zaměření není definováno. Ex-ante analýza nebyla započata.
ES	Ano	42,75	Akvakultura, zpracování, podpora start-upů, diverzifikace.	FN kompenzují nedostatečný přístup k komerčním půjčkám. Rozvíjí potenciál MSP.
FI	Možná	0	.	FN považovány za efektivnější formu využití fondů, která snižuje tržní selhání.
FR	Ano	0	Oblasti dosud nedefinovány.	Probíhají studie. Očekává se využití garancí bez grantů.
HR	Možná	0	Reference na spolupráci s ERDF.	Nedostatek zkušeností. Bude záviset na ex-ante analýze.
HU	Ne	0	n/a	Preference dotací.
IE	Možná	0	Zpracování.	Ex-ante nezapočata. Prozkoumávají možnost napojení na EAFRD.
IT	Ano	20	Články 30, 31, 32, 41, 42, 48 a 69. Bude záležet na ex-ante hodnocení.	Půjčku a mikro-půjčky kombinované s dotacemi. V experimentálním stádiu.
LT	Ano	0,3	Potenciálně všechny sektory.	Řízeno pod EAFRD.
LV	Možná	0	n/a	Bude rozhodnuto na základě ex-ante analýzy.
MT	Ne	0	n/a	Jen ERDF peníze na podporu MSP.
NL	Ano	6	Články 26, 38, 39, 47, 48, 68.	Nerovinné. Čeká se na evaluaci revolvingového fondu pod záštitou EFF.
PL	NE	0	n/a	Nedostatek znalostí. Politické rozhodnutí využívat pouze dílce.
PT	Možná	0	Konkurenceschopnost MSP.	Navrhují zavést finančního prostředníka pro spravování všech fondů z ESIF.
RO	Možná	0	n/a	Čeká se na započaté ex-ante analýzy.
SE	Ne	0	n/a	Není poptávka po FN. Preference dotací. Jednodušší pro administrativní orgán.
SI	Ne	0	n/a	Náklady na zřízení FN, jsou vzhledem k velikosti sektoru vyšší než pozitivní dopad.
SK	Ne	0	n/a	Investice příjemců nejsou dostatečně finančně návratné. Vzhledem k velikosti sektoru - přílišná složitost a administrativní zátěž.
UK	Ano	8,5*	Půjčky pro startupy v oblasti rybářství a akvakultury. Rozvoj akvakultury a diverzifikace ve zpracovatelských.	Exante doposud nespuštěna. Cílem je kompenzace bank, které nechtějí půjčovat riskantnímu sektoru.
		*částečně financováno z jineho ESIF.		

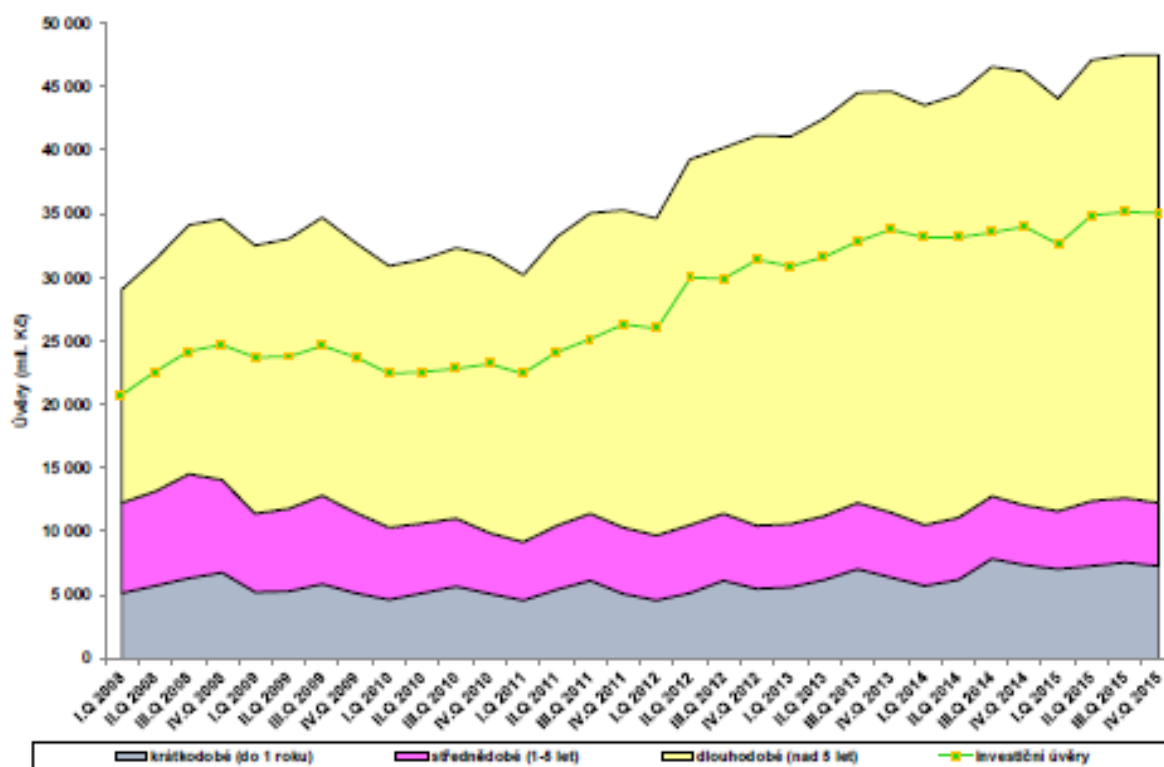
Zdroj: vlastní zpracování dle FI-COMPASS: Scoping study for the use of financial instruments under the EMFF and related advisory support activities. [Online 18.7.2018]. Dostupné z: https://www.ficompass.eu/sites/default/files/publications/EMFF_SCOPING_STUDY.pdf

5.2. Zhodnocení neoptimálních investičních situací a tržních selhání

V reflexi zjištění v oblasti dostupnosti bankovního financování popsaného výše je důležité vyhodnotit, zda závěry o místy problémové dostupnosti externích zdrojů pro vybrané projekty akvakultury pramení spíše z **důvodů na straně přílišné averze bankovního sektoru** (může indikovat neoptimální investiční situace a tržní selhání) nebo spíše z **důvodů na straně podnikatelů a jejich projektů** (netržní charakteristiky projektů, nekvalitně zpracované záměry, apod. – nejedná se o tržní selhání). Dle grafu níže je zřejmé, že úvěrovatelnost sektoru zemědělství, myslivosti a rybolovu je s rostoucím trendem a úvěry dosahují výše desítek mld. Kč, aktuální hodnoty za rok 2018 hovoří o 57 mld. Kč.

Obr. č. 7: Struktura úvěrů v zemědělství

Zdroj: volně převzato ze Studie UZEI

Dodavatel souhlasí s následující interpretací ze studie UZEI: „Zatímco krátkodobé a střednědobé úvěry se vyvíjely relativně stabilně se sezónními výkyvy, stavy dlouhodobých úvěrů a investičních úvěrů dynamicky rostly, zejména v letech 2011 a 2012. V letech 2011–12 byly úvěry spojeny s relativně velkou investiční aktivitou zemědělských podniků a velkým objemem investičních dotací. Rostoucí objem investičních úvěrů souvisí s příznivým vývojem ziskovosti zemědělství, klesajícími úrokovými sazbami z úvěrů a aktivní snahou bank o poskytnutí komplexních služeb spojených s financováním investic v zemědělství. Ekonomické výsledky podniků byly částečně podpořeny investičními dotacemi (granty) v rámci PRV a také subvencováním části úroků z úvěrů a poskytováním garancí úvěrů prostřednictvím

PGRLF.“ Dodavatel pak doplňuje, že pozitivní vliv na sledovaný rostoucí trend dlouhodobých a investičních úvěrů určitě mají i čerpané dotace z OP Rybářství.

Dle šetření stylem případových studií a za využití analýzy dalších dostupných zdrojů Dodavatel musí konstatovat, že přes rostoucí trend úvěrovatelnosti (pozorovatelný z grafu výše) je nutné registrovat i vyšší počet kvalitních projektů, které nebyly realizovány – dle zjištění Dodavatele především z důvodu absence dostupnosti externích zdrojů financování. Jednak se jedná o subjekty neúspěšně žádající o dotace z důvodu omezené alokace (PRV, OP Rybářství), jednak se jedná o subjekty se zamítnutým financováním přímo u komerčních bank. Dodavatel provedl kritickou analýzu a agregaci informací uváděných v dílčích kapitolách výše, kdy následně formuloval následující zhodnocení problémů trhu v oblasti akvakultury:

- **Projekty bývají orientovány na obnovovací/provozní výdaje** – Řada podnikatelů z oblasti akvakultury neusiluje tolik o investice na inovace, mnohem častěji se jedná o potřebu obnovy dosluhujícího zařízení nebo koupi základního vybavení potřebného pro fungování – bez zásadního vlivu na tvorbu dodatečných tržeb, ze kterých by bylo možné investici splatit. Tyto výdaje pomáhají vyšší ziskovosti spíše nepřímo a z pohledu poskytovatele zdrojů jsou již z principu považovány za více rizikové.
- **Informační asymetrie a nedokonalý přenos informací** – Rybáři obtížně přesvědčují banky, že zdroje pro realizaci projektu budou v důsledku generovat nové finanční příjmy, které mohou splatit návratné financování. Problém je i na straně bank – nemají dostatečně kvalifikované experty na tuto menší podoblast zemědělství.
- **Komplikovanost prediktability budoucích cash flow** – Profitabilita projektů je významně závislá na schopnosti rybáře dosáhnout svých plánů – kdy řada vlivů je mu externích (počasí, kvalita a dostupnost vody, predátoři, apod.) a kdy schopnost zvládnout ty interní „neumí dostatečně prodat“. Typicky rybář vysvětluje bankéři, jak povede investice k otevření nových příjmových kanálů, zvýšení kapacity výroby a kvality výstupu, zvýšení produktivity, apod., není zcela úspěšné. Vedení podniků v akvakultuře je spíše „rodinného“ zaměření, případně se jedná o subjekty s omezenými podnikatelskými zkušenostmi, což nepůsobí dobře v očích finančních institucí. Prezentované business plány jsou často přijímány hodně konzervativně a s určitou skepsí – což má v důsledku zásadní dopad na hodnocení bonity jak žadatele, tak projektu.
- **Vysoké transakční náklady na malé investice** – Banky mají problém podporovat projekty menších finančních objemů, na hraně mikrofinancování. Řada těchto projektů vyžaduje stejnou „administrativní námahu“ jako projekty s objemem v řádech milionů, aniž by nabízely například vyšší míru ziskovosti. Žadatelé o úvěr typicky také očekávají možnost poradit se s bankéřem o vybraných záležitostech, což dále zvyšuje nároky na kapacitu bank a prodražuje tento typ projektů v očích banky.
- **Sezónní charakter produkce** – Rybářství vykazuje velmi silné výkyvy jak produkce, tak tržeb v průběhu roku, s tím, že poskytovatelé financování vnímají tento typ podnikání za vyšší riziko. Výsledkem je buď odmítnutí financování nebo dodatečná „riziková přírážka“ – vyšší úrok, náročnější požadavky na ručení nebo kratší splatnost.
- **Vliv externích faktorů na produkční proces** (počasí, nedostatek a kvalita vody, choroby, apod.) – Profitabilita podnikání rybáře, a souvztažně jeho projektů, je silně ovlivněna faktory mimo jeho dosah. Z pohledu banky je pak logicky opět tento typ

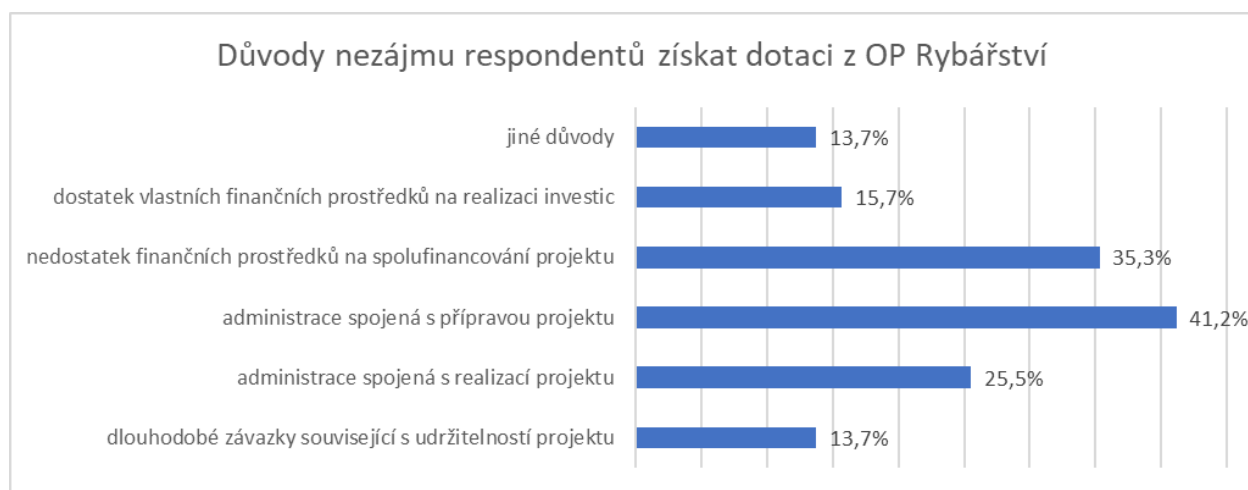

projektů rizikovější, tzn. opět je výsledkem buď odmítnutí nebo dodatečná „riziková přírážka“ – vyšší úrok, náročnější požadavky na ručení nebo kratší splatnost.

S ohledem na uvedené lze konstatovat, že stávající žadatelé a příjemci OP Rybářství se potýkají s omezenou dostupností externích zdrojů financování, kdy projekty vyhovující věcnému zaměření programu nemají šanci uskutečnit realizaci, ať z důvodu absence nabídky externího financování, nebo z důvodu nabídky zdrojů za nesplnitelných podmínek (výše úroků, požadavky na ručení, dobu splatnosti, apod.). Uvedené závěry jsou poplatné především pro subjekty se starším vybavením své organizace (tj. vyžadující v souhrnu vyšší kapitálové investice dosažení dlouhodobě udržitelného stavu infrastruktury), pro subjekty menší velikosti a ty subjekty, které realizují svoji činnost na pronajatých prostorách. **Výše uvedená omezení lze klasifikovat jako neoptimální tržní situaci, na kterou je doporučeno reagovat pokračováním poskytování veřejné podpory v daných oblastech.**

Jakkoliv může být pravdou, že bankovní financování je správně odmítáno pro nedostatečnou kvalitu projektového záměru (ať z důvodu jeho věcného a časového nastavení nebo nedostatečného „business case“) a je pravdou, že řada projektů žádajících v OP Rybářství není přislíbeno financování z důvodů obdobných nebo z důvodu formálních administrativních pochybení v procesu žádosti, nelze se ztotožnit se závěrem, že celý objem zamítaných projektů je tak či onak „závadných a nepodpořitelných“ – jedná se pouze o jejich část. Důležité je pak dále připočítat projekty, které nejsou realizovány z důvodu odmítnutí podrobení se složitosti procesu administrace a jejich realizace – především ve vazbě na zisk dotace (viz graf níže – závěry analýzy absorpce 2013³³), ale i s ohledem na složitost vyjednávání se zástupci bankovního sektoru.

Obr. č. 8: Analýza důvodu nezájmu usilovat o dotace z OP Rybářství, dle výsledků analýzy absorpce (2013)

Zdroj: REDECO. 2013. Analýza absorpční kapacity OP Rybářství 2014 – 2020.

³³ Z grafu je zřejmé, že více než 40% z těch, kteří v šetření specifikovali nezájem žádat o dotační zdroje, takto činí především pro složitost dotace získat, a to od procesu přípravy projektu po povinnosti spojené s udržitelností. Lze usuzovat, že tyto projekty jsou „mimo absorpční kalkulace OP Rybářství“, typicky jsou realizovány bez veřejné podpory nebo jsou odloženy/rozfázovány, apod.

Dodavatel na základě zkušeností z poradenství v rámci jiných ESIF programů, se zohledněním diskuzí s klíčovými stakeholdery (vč. výsledků případových studií) a při zohlednění dostupných dat a informačních zdrojů konstatuje, že **existují kvalitní projekty, které je vhodné realizovat s ohledem na sledované národní a regionální cíle v oblasti akvakultury, avšak za současných podmínek nemohou zabezpečit své financování.**

Protože dle závěrů této studie jsou projekty ve čtyřech sledovaných podoblastech OP Rybářství typicky ziskové a návratné (opatření 2.2.a), 2.3, 2.4, 5.3), je vhodné dále zhodnotit, zda je žádoucí dosáhnout změny v dosavadní kultuře „*dotační závislosti*“, která konzervuje současný stav – tj. (v případě značného zjednodušení) rybáři nejsou motivováni více dbát o finanční řízení svých podniků, o větší důraz na inovace, sledování a měření efektivity, diverzifikaci rizik svého podnikání – s cílem zvyšovat svoji konkurenceschopnost na otevřeném globálním trhu. Další kapitoly této zprávy budou analyzovat, zda by vítaným krokem tímto směrem mohla být cesta zavádění finančních nástrojů podpory z OP Rybářství po roce 2021.

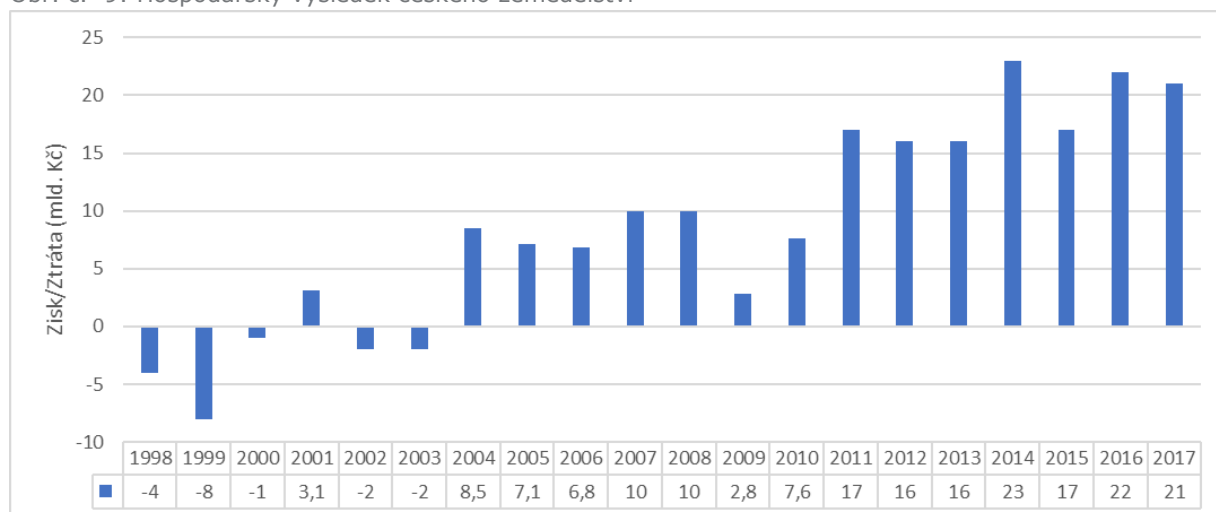
5.3. Definování investičních potřeb pro jednotlivé priority unie/specifické cíle/opatření/záměry/kategorie aktivit OP Rybářství 2014-2020

Před hodnocením, jaké jsou typy finančních nástrojů a zda je vhodné usilovat o jejich zavádění v OP Rybářství 2020+, je nutné si zmapovat trendy, které se týkají investičních potřeb v akvakultuře.³⁴ Na prvním grafu níže je zřejmé, že podnikání v zemědělství, jehož podskupinou je rybářství, je již delší dobu ziskové jako celek. Přestože řada opatření dnes podporovaných z OP Rybářství se nemusí řídit pravidly pro veřejnou podporu (tj. typicky by se mělo jednat o mimotržní aktivity, s omezeným ekonomickým charakterem, ziskovostí), je zřejmé, že ziskovost zde je – toto nepotvrzuje pouze graf níže, ale také analýza bilancí vybraných podpořených projektů, viz kapitola věnující se případovým studiím. Tedy – za obvyklých podmínek by mohly/měly být investiční potřeby rybářů kryty generovanými zisky daných podniků, veřejná podpora by měla sloužit buď jen jako doplněk, nebo katalyzátor vyšších objemů v důležitých segmentech sektoru.

³⁴ V případě nedostupnosti dostatečně granulovaných informací a dat za sektor akvakultury jsou prezentovány informace a data za celou oblast zemědělství. Míra platnosti závěrů za zemědělství směrem k akvakultuře by měla být ve zprávě prezentovaných závěrech vysoká a věrohodná.

Obr. č. 9: Hospodářský výsledek českého zemědělství

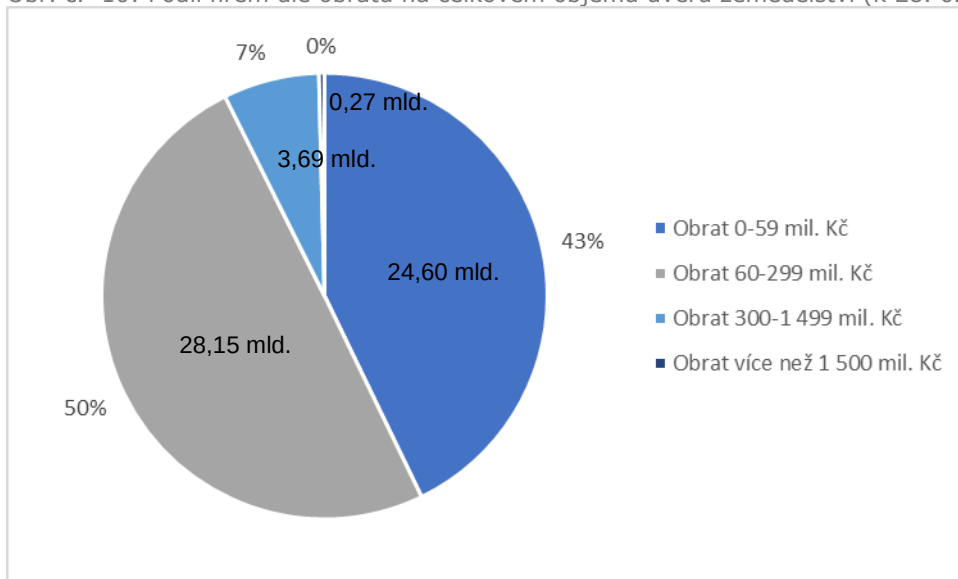
Zdroj: ČSÚ

Z dalšího grafu, který Dodavatel považuje za názorný a potřebný pro mapování investičních potřeb akvakultury, je zřejmé, že investičně aktivní jsou především menší firmy s ročním obrátem do 60 mil. Kč, resp. do výše 300 mil. Kč ročně. To značí velmi silnou citlivost na schopnost zvládnutí i menších investic – tvoří totiž často velmi podstatnou část ročních tržeb jako takových.³⁵ Uvedené zjištění určitě neznámá potřebu neustále investice dotovat z ESIF prostředků – s ohledem na specifika sektoru (jak zemědělství jako celku, tak části akvakultury) je vhodné nadále nabízet veřejnou podporu, nicméně ve vybraných oblastech je účelné spolu s financemi dbát a kultivovat u žadatelů finanční gramotnost, aby právě existenčně zásadní investice firmám ekonomicky vycházely. V tomto ohledu může být příklon k finančním nástrojům opět správným krokem ŘO Rybářství – už svojí povinnou návratností nutí FN příjemce k „udržitelnému uvažování“, dále pak mohou nabízet zdarma poradenství, které umožní investici kvalifikovaněji zvládnout a nastavit si interní řízení více strategicky.

³⁵ Pokud by menší firmy akvakultury nedokázaly generovat projektovaný zisk spojený s investicí, mohou až existenčně ohrozit fungování firmy jako celku.

Obr. č. 10: Podíl firem dle obrátu na celkovém objemu úvěrů zemědělství (k 28. 02. 2018)

Zdroj: ČNB

Dle diskuze se zástupci bankovního sektoru a dle ověření skrze ČNB databázi je aktuálně absolutní výše čerpaných úvěrů v celém sektoru českého zemědělství 57 mld. Kč s tím, že cca 350 mil. Kč je vedeno s příznakem Rybářství. Protože řada firem akvakultury je multidisciplinárních a metodika zachycení těchto nuancí ze strany ČNB není dokonalá, lze usuzovat, že akvakultura má dnes *zaúvěrováno* cca ve výši 0,5 – 1 mld. Kč. Tento objem úvěru rozhodně není nijak malý a svědčí to o velké investiční potřebě, resp. potenciální absorpční kapacitě pro OP Rybářství.³⁶ To, že se jedná o úvěry, je dále důkazem, že s tímto typem financování (ač dle dalších analýz velmi neradi a velmi zdražhavě) čeští rybáři pracují. Rámcově lze tedy usuzovat, že případný příklon řídicího orgánu OP Rybářství k této formě návratné podpory (zvýhodněné úvěry, záruky, apod.) by měl být přijat, s ohledem na existující dlouhodobé zkušenosti s externím financováním investic.

Rostoucí ziskovost a rostoucí investiční apetit rybářů koreluje s tím, že se zvyšuje produkce ryb – dle převzatých dat z AGRIS portálu došlo dokonce ke stanovení rekordu, viz tabulka níže. U produkce ryb je zřetelný rostoucí trend, který mj. vychází z dlouhodobé existence podpory OP Rybářství, kultivující a rozvíjející sektor akvakultury. Další tabulka např. dokazuje, že zaměření se OP Rybářství na sektor zpracovaných ryb nese své ovoce, taktéž dochází k trendu nárůstu produkce.

³⁶ Především vztaženo k informaci o tom, že v ČR je v současné době více než 70 významnějších producentů ryb a jen několik set drobných chovatelů.

Tabulka 6: Česká produkce ryb podle druhů (v tunách)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kapr	17 947	17 507	17 258	17 746	18 198	17 972	16 809	17 833	17 860	18 362	18 460
Lososovité ryby	776	815	671	738	814	752	682	692	611	668	777
Lín, Síhové	295	308	271	241	208	184	165	163	157	147	169
Býložravé ryby	747	980	1010	1071	958	997	892	779	822	1063	1243
Dravé ryby	218	236	228	218	229	227	238	202	213	230	275
Ostani	464	549	633	406	603	631	572	466	537	482	761
Celkem	22 454	22 403	22 080	22 430	23 021	22 775	21 371	22 149	22 215	22 968	23 702

Zdroj: volně převzato z AGRIS, dostupné on-line: <http://www.agris.cz/clanek/200397/lonska-produkce-ryb-byla-nejvetsi-za-poslednich-20-let>

Tabulka 7: Česká zpracované ryby v živém stavu (v tunách)

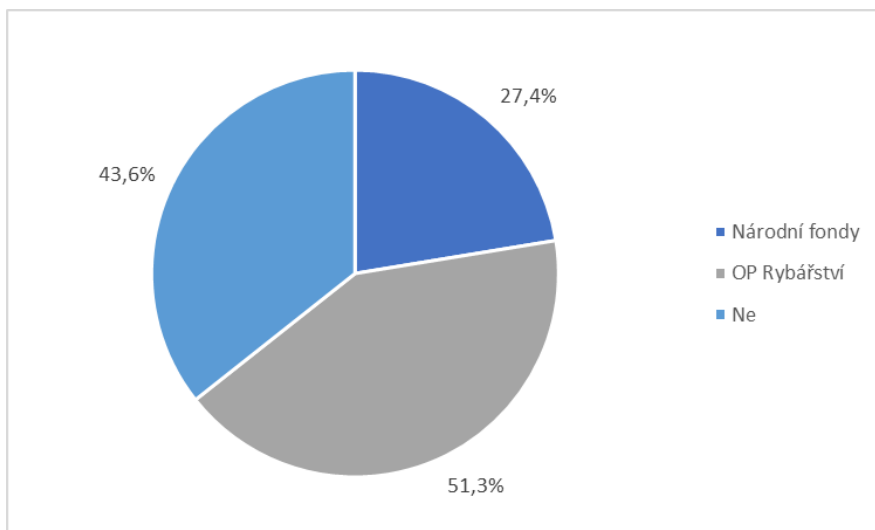
Rok	Množství ryb určených ke zpracování v živém stavu v tunách	Z toho užití (půlky, filety, steaky, aj.)	
		ve vnitřním trhu	na vývoz
2005	2 170	1 314	856
2006	1 920	1 474	446
2007	1 904	1 414	490
2008	1 716	1 248	468
2009	1 595	1 183	412
2010	1 806	1 361	445
2011	2 130	1 685	445
2012	2 317	1 830	487
2013	2 398	1 936	462
2014	2 138	1 801	337
2015	1 949	1 704	245
2016	2 474	1 978	496

Zdroj: volně převzato z AGRIS

Co se investiční potřeby ve vazbě na Rybářství týče, je vhodné se zaměřit na výsledky dvou nedávných studií – které jasně dokazují, že značná část investic v rybářství je realizována bez dotační veřejné podpory (ať z PRV nebo OP Rybářství). Uvedené zjištění indikuje možnost příklonu k více tržně-kultivovanému sektoru (omezení dotační formy financování, využívání finančních nástrojů), především pak vysílá signál o potřebě zjednodušení celého procesu administrace, ať již bude podpora jakoukoliv formou. V grafu níže, převzatém ze studie MendelU, je zřejmé, existuje 50% dotazovaných, kteří se dotacím zcela vyhýbají. V následném grafu, převzatém z šetření Komerční banky a Agrární komory za celý sektor zemědělství, je zřejmé, že opět velké procento dotazovaných své investice realizuje bez dotací. Díky doplňujícím otázkám je možné pak identifikovat hlavní důvody - nízká míra úspěšnosti (přetlak v žádostech), relativní dostupnost levných úvěrových zdrojů, byrokracie a nejistota spojená s hrozbou kontrol a sankcí. Případně zaváděný finanční nástroj, s vhodně definovanou investiční strategií, by mohl slušně řešit tři ze čtyř problémů dle studie KB s Agrární komorou - přetlak, byrokracii a hrozbu sankcí.

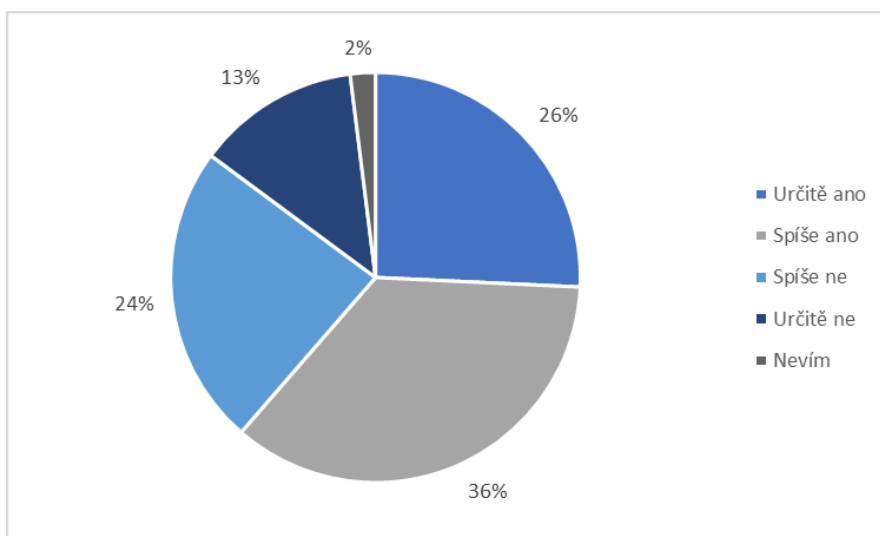

Obr. č. 11: Žádosti o dotace

Zdroj: Studie MendelU – sběr dat v odvětví akvakultury, 2018

Obr. č. 12: Odpovědi na otázku: Předpokládáte, že pro Vaše investice v roce 2017 budete chtít využít dostupné investiční dotace?

Zdroj: dotazníkové šetření Komerční banka ve spolupráci s Agrární komorou

Na závěr hodnocení investičních potřeb je vhodné se podívat detailněji na dosavadní zájem o vypsané oblasti podpory OP Rybářství 2014-2020. Z tabulky níže lze vypozařovat, že převis poptávky po nabídce financování lze pozorovat především analýzou sledovaných oblastí podpory – konkrétně 2.2, 2.4 a 5.3.4

Tabulka 8: Zhodnocení výstupů informačního systému OP Rybářství – hodnoty o dosavadním čerpání

Opatření		Registrované žádosti o podporu		Vydaná rozhodnutí		Proplaceno	
		Počet	Požadovaná výše dotace v Kč	Počet	Přiznaná podpora v Kč	Počet	Proplacená výše dotace v Kč
2.1.	Inovace	12	13 396 220	2	1 250 000	0	0
2.2.	Produktivní investice do akvakultury	386	468 221 133	183	172 706 277	45	27 717 448
2.3.	Podpora nových chovatelů	17	12 074 421	3	2 959 779	0	0
2.4.	Recirkulační zařízení a průtočné systémy s dočišťováním	48	192 392 940	16	55 726 089	10	34 561 472
2.5.	Akvakultura poskytující enviromntální služby	13	18 212 000	9	11 854 000	6	7 265 211
5.2.	Uvádění produktů na trh	20	13 689 974	4	2 023 001	0	0
5.3.	Investice do zpracování produktů	34	33 871 659	17	19 050 709	3	751 878
7.	Technická pomoc	22	15 120 653	16	14 101 746	0	0
OP Rybářství		552	766 979 000	250	279 671 601	64	70 296 009

Zdroj: Výroční zpráva OP Rybářství 2014 - 2020

Zajímavostí pak je, že řada podnikatelů v akvakultuře je příjemcem rovnou za několik projektů souběžně, a to v jednom programovém období. Na jednu stranu to indikuje, že mnoho rybářů může být existenčně závislých na dotačních financích, nicméně tento předpoklad úplně nepotvrdily další analýzy, především případové studie. Ty spíše tvrdí, že investiční potřeba rybářů je vysoká, zřejmě by bez existence veřejných financí ve formě dotací klesla, nicméně řada projektů je tak nezbytná pro rybáře, nebo případně je tak ziskovou příležitostí, že investice by se s nástupem finančních nástrojů neměly zaseknout.

6. Popis typů FN a výčet vhodných typů FN v odvětví akvakultury

Na úvod je třeba uvést, že finanční nástroje mají celou řadu výhod jak pro řídicí orgán, pro další subjekty fungující v dané oblasti (např. financující subjekty), tak pro žadatele a příjemce – nejedná se o „trpěné zlo“, jak se často titulují v případech jejich neznalosti. Jak uvádí materiál FI COMPASS:³⁷ „Finanční nástroje spolufinancované ze zdrojů Evropského námořního a rybářského fondu jsou udržitelným a efektivním způsobem investování do růstu a rozvoje lidí, podniků a zdrojů v sektorech rybářství a akvakultury a do podpory Integrované námořní politiky. Mohou podporovat širokou škálu rozvojových cílů ve prospěch rozmanitého spektra příjemců a nabízejí potenciál opětovného využívání zdrojů pro další investice.“

Dodavatel zde stručně uvádí typické výhody a nevýhody rozhodnutí zahájit využívání finančních nástrojů v operačním programu

Tabulka 9: Stručné shrnutí výhod a nevýhod využívání formy podpory finančními nástroji

VÝHODY	NEVÝHODY
✓ Návratnost zdrojů – možnost opětovného využití	× Nákladnost a náročnost zřízení nové formy podpory
✓ Pákový efekt – zapojení dodatečných zdrojů	× Vždy spojený pokles absorpčních kapacit
✓ Flexibilita a nižší administrativní náročnost (VŘ)	× Klade zvýšené nároky na administrativní kapacity
✓ Zdroje podpory až ve výši až 100% CZV projektu	
✓ Poradenství jako doplněk finanční podpory	
✓ Efekt rychlé certifikace	

6.1. Popis typů standardních finančních nástrojů

6.1.1. Zvýhodněný úvěr

Úvěr poskytnutý za výhodnějších podmínek, než jsou tržní. Nejčastěji s nižší úrokovou sazbou, nižšími požadavky na ručení nebo s delší dobou splatnosti. Zvýhodněné úvěry lze poskytovat v situacích, kde nejsou k dispozici komerční zdroje (např. od bank), nebo kde jsou vhodné lepší podmínky (např. nižší úroková sazba, delší doba splácení, menší náročnost na záruky).

³⁷ *Finanční nástroje*. (2015). Evropský námořní a rybářský fond. [Online 18.7.2018]. Dostupné z: https://www.fi-compass.eu/sites/default/files/publications/EMFF_The_european_maritime_and_fisheries_fund_CS_0.pdf

Například je možné nabízet zvýhodněné úvěry na podporu mladých rybářů, kteří se chystají pořídit si první rybník, případně na investice do vybavení, které pomáhají zvyšovat efektivnější hospodaření podniku.

6.1.2. Záruky

Závazek kryt ztráty z části nebo celého dluhu (portfolia projektů), vzniklého vůči věřiteli v případě neschopnosti splácet poskytnuté úvěry. Záruky jsou dodatečná jistota pro věřitele, že jimi poskytnuté prostředky budou splaceny v případě, že se dlužník dostane do prodlení. Tento nástroj může otevřít přístup ke komerčním úvěrům u investic, které by věřitelé jinak považovali za příliš rizikové, např. projekty inovací ve zpracovatelském odvětví akvakultury.

6.1.3. Kapitálové vstupy

Finanční investice do společnosti, kdy investor výměnou získává určitý majetkový podíl a rozhodovací pravomoci. Typicky doprovázené poradenskými službami, eventuálně i s tím, že kapitálový investor může převzít určitou roli v řízení podniku a podílet se na rozděleném zisku. Kapitál je možné investovat v různých fázích životního cyklu podniku, nicméně veřejné zdroje se v tomto kontextu nejčastěji používají v počátečních fázích pro nastartování podnikání. Návratnost se odvíjí od růstu a ziskovosti podniku. Realizuje se v okamžiku, kdy investor prodá svůj podíl ve firmě jinému investorovi ("exit"), nebo prostřednictvím veřejné nabídky (IPO). Kapitálové nástroje jsou nejrelevantnější pro rizikovější firmy a podniky s vyšším potenciálem růstu, např. ty, které přicházejí s novými inovativními technologiemi v akvakultuře nebo zpracovatelském odvětví.

6.1.4. Mikroúvěry

Poskytování zvýhodněných úvěrů – pouze ve velmi malých objemech a částkách. Mikroúvěry jsou určené pro lidi, kteří jsou někdy bez přístupu ke komerčním finančním službám; často se poskytují na krátkou dobu a požadované záruky jsou mírné, nebo nejsou žádné; jedná se např. o úvěry rybářům na nákup speciálního vybavení, které jim umožní zvýšit přidanou hodnotu nebo kvalitu rybolovu, nebo o projekty v rámci komunitních rozvojových strategií.

6.1.5. Kombinace, např. zvýhodněný úvěr + dotace

Úvěr poskytnutý za výhodných podmínek v kombinaci s menší nevratnou dotací, především pro projekty s nižší mírou profitability. Jedná se o vhodný „převodní můstek“ mezi stávající situací vyznačující se určitou mírou „dotační závislosti“ a podmínkami, ve kterých bude nutné operovat v novém programovém období (čistě dotační forma podpory bude v některých oblastech pravděpodobně zakázána). Tento typ podpory umožňuje zachování podpory i pro typy projektů, které nejsou dostatečně ziskové na čistě návratnou formu podpory, nicméně s menší dotační pomocí se tak může stát.

6.2. Popis typů FN vhodných pro sektor akvakultury

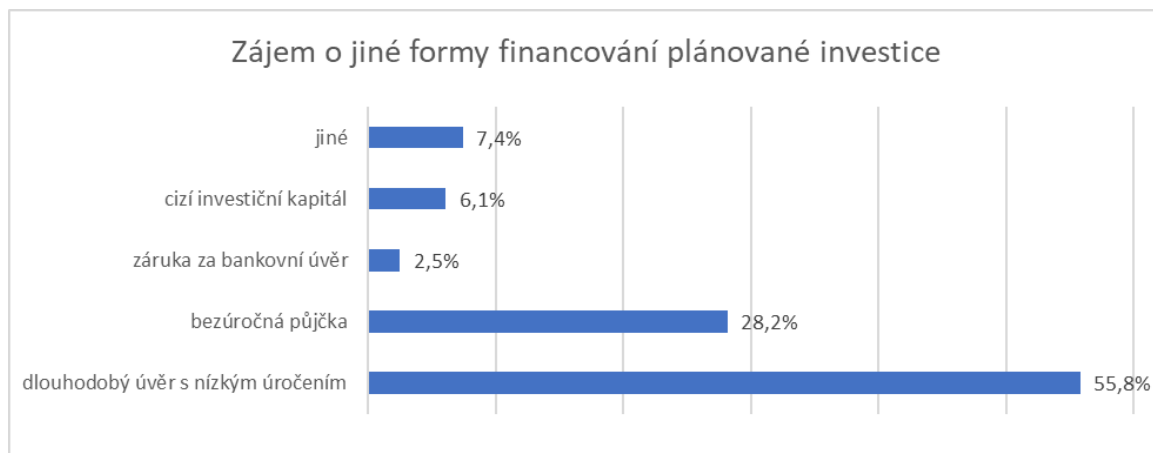
V souladu s výše uvedeným přehledem k FN v rámci EMFF (tabulka č. 4) a v souladu se souhrny uvedenými v předcházející dílčí kapitole, dochází Dodavatel k závěru, že **v rámci sektoru akvakultury je v období 2021+ v principu možné využít všech typů finančních nástrojů**. Důležité je však v tomto bodě doplnit, že podmínky v ČR a podmínky OP Rybářství vykazují určitá specifika, která je potřeba zohlednit, a to především:

- Z pohledu celkových částek, které jsou běžné pro aplikaci finančních nástrojů, má OP Rybářství ve stávajícím programovém období nízkou úroveň alokace, která odpovídá absorpční kapacitě sektoru (a dle předběžných projekcí nedojde k zásadnímu nárůstu této alokace). Tento stav znamená velmi omezené možnosti pro „*vybudování finančního nástroje na zelené louce*“, ať už se bude jednat o kterýkoliv typ. S ohledem na riziko neúspěchu (ani po delší době náběhu nebude o takový typ podpory zájem ze strany žadatelů) je vhodné snížit toto riziko prostřednictvím pilotáže finančních nástrojů na „*snazších typech*“ (a ideálně za spolupráce s řídicím orgánem PRV, s cílem rozložit náklady na více subjektů).
- Implementace OP Rybářství v současném programovém období 2014-2020 je významně zatížena úrovní kontrol ze strany Auditního orgánu Ministerstva financí, přičemž drtivá většina problémů se týkala výběrových řízení. V rámci provedených rozhovorů se zástupci ŘO OP Rybářství, SZIF a také příjemci vyplynulo, že se jedná o významný prvek implementace, který může dramaticky ohrozit potenciální čerpání finančních prostředků v navazujícím programovém období. Negativní zkušenosti příjemců s mnohačetnými kontrolami, které nejsou vzájemně provázané, zvyšuje míru nejistoty podpořených subjektů ohledně případného vrácení poskytnutých dotací. Tento aspekt se rovněž potvrdil i v rámci jednání fokusní skupiny k tématice finančních nástrojů v rámci tohoto projektu, ze které vyplynula zásadní připomínka ze strany příjemců k případné kombinaci FN s dotacemi, které oprávněně evokují možnost opakování stejného scénáře z hlediska aplikace předdimenzovaného systému kontrol v současném programovém období. Kombinace zvýhodněného úvěrování sektoru akvakultury s předdimenzovaným kontrolním systémem k dotačním prostředkům může znamenat dramatické snížení absorpční kapacity v ČR.
- Návratnost investic v sektoru akvakultury není vždy možné zcela jednoznačně a rychle vypočítat z důvodu vlivu externích faktorů. V případě klasického rybníkářství se jedná o vliv počasí a obecně klimatických změn, které mohou do budoucna zcela měnit podmínky pro akvakulturní hospodaření, dále také výskyt rybožravých predátorů (např. kormorán), nebo obecně nové podmínky na trhu. V případě průmyslového chovu ryb prostřednictvím recirkulačních zařízení se návratnost investic odvíjí nikoliv od doby výstavby či dokončení příslušné stavby, ale od doby otestování provozu a zaškolení profesionálního odborného týmu, což může trvat 1 až 2 roky. Tyto aspekty je nutné reflektovat při nastavování FN.
- Sektor akvakultury je vysoce konzervativní ve svém fungování, po staletí si drží především „*rodinnou tradici*“ – i s ohledem na uvedené je rozvoj a zavádění inovací v podnicích spíše pozvolné, s menším zájmem o externí financování (úvěry). Ve světle této skutečnosti je velmi nepravděpodobné, že by byl zájem o typ podpory ve formě

kapitálových vstupů (např. do začínajících podniků). Uvedené potvrzují i výsledky dotazníkového šetření v rámci analýzy absorpce (2013), viz graf níže:

Graf 7: Zhodnocení zájmu o návratné formy financování³⁸

Zdroj: REDECO. 2013. Analýza absorpční kapacity OP Rybářství 2014 – 2020.

Na schématu níže Dodavatel prezentuje typy finančních nástrojů, jak je hodnotí jako vhodné pro rozvoj sektoru akvakultury, pro jejich možné zapojení v rámci připravovaného OP Rybářství 2020+. Typy nástrojů mohou být použity v zásadě napříč opatřeními sektoru akvakultury, nicméně primárně hodnocení ze strany Dodavatele probíhalo ve vazbě na případné využití pro opatření 2.2a), 2.3, 2.4 a/nebo 5.3 stávajícího programu OP Rybářství.

³⁸ Dodavatel upozorňuje, že interpretace výsledků musí být velmi obezřetná. V tomto typu otázek velmi silně závisí výsledky na schopnosti dobře formulovat a vysvětlit otázku. Zde je třeba vnímat, že běžný žadatel si neumí představit přínos „záruky“, a proto jí zřejmě nedá žádné kladné body. Dle informací k tomuto grafu v původní zprávě se tomu tak jeví – z uvedeného důvodu Dodavatel dále staví záruky jako více žádoucí typ podpory než kapitálové vstupy, ač šetření naznačuje opak priorit.

Obr. č. 13: Schéma zobrazující přehled možných typů FN pro OP Rybářství, seřazeno dle preference, se souhrnem výhod a nevýhod

Přehled možností, výhody a nevýhody

1. Kombinace dotace + zvýhodněný úvěr

- ✓ Využití výhody relativně pozitivně naladěných potenciálních žadatelů, tedy předpoklad menšího propadu absorpční kap.
- × V období 2014-2020 příliš komplikovaný procesní model

2. Zvýhodněné úvěry / mikroúvěry

- ✓ Nejvyšší potenciál pro revolving – opakované využití zdrojů
- ✓ Nejsnazší pro možnost využití PGRLF / propojení na PRV
- ✓ Potenciál zajištění významného zjednodušení a zrychlení procesu žádosti o podporu v porovnání s ostatními var.
- × Předpoklad velký propad zájmu, nelehké vysvětlit výhody (HGE)

3. Záruky

- ✓ Omezení potenciálního problému efektu vytěsnění existujících subjektů nabídky + využití přítomnosti v lokalitách
- ✓ Možnost úspory zdrojů (vyšší pákový efekt/menší potřebná alokace), nejsnazší na spuštění (typicky delegace na banky)
- × Neexistuje revolving, zdroje se pouze spotřebovávají
- × V ČR není absorpce pro alokaci znásobenou vysokou pákou

4. Kapitálové vstupy

- × V ČR není moc představitelné, navíc nejnáročnější příprava, nejnákladnější na zdroje během provozu

Při porovnání všech výhod a nevýhod jednotlivých typů podpory se jeví jako optimální řešení spuštění finančních nástrojů v pilotní verzi **kombinace dotace a zvýhodněného úvěru**. Tento model podpory je žádoucí především v případě, kdy bude naplněna základní podmínka úspěšnosti – totiž, že na straně Evropské komise dojde v nové verzi Nařízení a metodických dokumentů k zásadní revizi mantinelů možných procesních modelů nastavení podpory (dojde k významnému zjednodušení pravidel a snížení souvisejících omezení). Tento typ podpory je vhodný pro všechny opatření, detailně analyzované v rámci této studie.

V případě, že by nebyla preferovaná varianta kombinovaného nástroje možná,³⁹ je vhodné **usilovat o zavedení finančních nástrojů v podobě zvýhodněných úvěrů / mikroúvěrů**.⁴⁰ Jedná se o nejrozšířenější typ podpory finančními nástroji, s příklady úspěšné zahraniční praxe, s příklady úspěšných zkušeností v dalších oblastech ESIF podpory v ČR ve stávajícím období (vč. velmi relevantní národní podpory sektoru zemědělství, rozdělované PGRLF). Přestože především podpora formou mikroúvěrů je vysoce riziková (vysoký předpokládaný default rate podpořených projektů), je žádoucí dále zkoumat možnosti této cesty – cílem finančních nástrojů totiž není zajistit co nejlepší návratnost poskytovaných veřejných prostředků, ale co nejvyšší míra naplnění cílů daného sektoru, specifikovaných v sektorových strategiích a v neposlední řadě ve strategii samotného OP Rybářství.

Podpora formou záruk a kapitálových vstupů je teoreticky možná, ale není příliš praktická – nevýhody spíše převažují nad výhodami. Co se týče záruk, jedná se především o problém předimenzovaného pákového efektu v kombinaci s absencí důležitého revolvingového efektu, u kapitálových vstupů pak složitost nástroje pro české prostředí a obecný odpor sektoru k podobným „*vstupům veřejného sektoru do rodinného stříbra*“.

Ve všech typech podpory finančními nástroji je vhodné na straně řídicího orgánu usilovat o **propojení podpory finanční s vhodnou formou poskytování pro žadatele bezplatné poradenské / mentorské podpory**.⁴¹ Závěry šetření potvrzují, že kromě částečné nedostupnosti kapitálu pro projektové záměry je problémem sektoru akvakultury nižší než standardní schopnost zvládnutí strategického plánování, finančního řízení a v oblasti marketingu. Dodavatel doporučuje v rámci investiční strategie budoucího finančního nástroje rozpracovat možnost propojení čerpání kombinovaných úvěrů s dotací (případně „čistých zvýhodněných úvěrů“) s poskytováním poradenství – ať přímo od poskytovatele zdrojů,

³⁹ Ať z důvodů na straně složitosti implementace – nedojde ke zjednodušení pravidel na evropské úrovni – nebo z důvodu politického rozhodnutí na straně vedení MZe, nebo z důvodů toho, že EK se rozhodne nedovolit podporu (nejen) produktivních investic jinak, než „*čistými finančními nástroji*“

⁴⁰ Může se jednat o velmi široké spektrum variant pojetí investiční strategie tohoto typového finančního nástroje – nabídka vlastního produktu, nabídka zvýhodnění skrze existující banky (finanční zprostředkovatele), nabídka subvence úrokové míry na existujícím produktu, apod. Co se týče subvence úrokové míry, díky produktům PGRLF má potenciální příjemce podpory možnost si vybrat, tj. jít do banky a vyjednat si své podmínky (typicky 4 – 7% RPSN), nebo sjednat subvence úroků PGRLF s tím, že může ušetřit až 2,5 nebo i 3 % z hodnoty placených úroků.

⁴¹ Vyjma záruk, kde by tato cesta mohla být spíše komplikující záležitostí než praktickou výhodou. Potřebu poradenství zmiňuje i Víceletý národní strategický plán pro akvakulturu, cituji: „...*podnikatelé vstupující do rybářského oboru potřebují nejen pomoc při pořizování nezbytných investic, ale zejména odbornou pomoc pro získání potřebných odborných kompetencí a výcvik pracovníků*...“

EVROPSKÁ UNIE
Evropský námořní a rybářský fond
Operační program Rybářství

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

nebo od jiného expertního subjektu s dostatečnou znalostí jak daných věcných témat (strategie, financování, marketing), tak sektoru zemědělství (nebo ideálně přímo rybářství), vč. zohlednění požadavku na přítomnost v regionech (pobočky / experti dostupní po ČR). Doplnění poradenství umožní poskytnutou veřejnou podporou řešit více tržních selhání současně a rychleji a efektivněji dosahovat cílů OP Rybářství.

7. Zhodnocení typových projektů

Jak již bylo uvedeno v předcházející kapitole, existují čtyři opatření, kde se jeví jako vhodné pro programové období 2021+ zvážit zavedení podpory finančními nástroji. V rámci těchto opatření je podporována velmi různorodá paleta typových projektů, a to jak dle optiky věcného zaměření a složení rozpočtu, dle velikosti způsobilých výdajů, tak dále dle optiky velikosti žadatele, apod.

V rámci této kapitoly prezentuje Dodavatel závěry realizovaných detailních rozborů v minulosti podpořených projektů, ve formě stručných případových studií, na kterých je možné rámcově demonstrovat efekt případné změny z dotací na finanční nástroje. Z praktických důvodů jsou srovnání zaměřena na kombinovaný nástroj dotace + zvýhodněný úvěr a zvýhodněný úvěr samotný, jako výše dvě nejpreferovanější varianty řešení. Z těchto ukázek lze rámcově odvodit, jak by mohla fungovat podpora formou FN v rámci konkrétního opatření jako celku.

U každé případové studie, kde byly k dispozici potřebné ekonomické údaje, porovnal Dodavatel čtyři situace, které jsou prezentovány v tabulkovém srovnání ve sloupcích, a to:

- Varianta bez dotace, bez finančního nástroje (sloupec 100% tržní úvěr)
- Varianta s dotací (stávající stav, tj. 50% dotace, 50% tržní úvěr)
- Varianta kombinovaná dotace + finanční nástroj (20% dotace, 80% zvýhodněný úvěr)
- Varianta pouze s finančním nástrojem (100% zvýhodněný úvěr).

U každé případové studie, kde byly k dispozici potřebné ekonomické údaje, jsou prezentovány srovnání za využití tří nejvíce vyhovujících ekonomických ukazatelů, a to:⁴²

- Vnitřní výnosové procento (IRR) = projekty vykazující kladné skóre jsou ekonomicky zajímavou investicí, jako slušné hodnoty lze považovat rozmezí 5 – 10%, nad 10 % jsou vynikající výsledky, značící tržně velmi zajímavou investici
- Prostá návratnost = indikuje, za kolik let se zisky projektu dorovnájí původní investici, tedy kdy se „projekt zcela zaplatí“. Dobré výsledky do 5 - 7 let, vynikající do 3 let
- Diskontovaná návratnost = indikuje, za kolik let se zisky projektu dorovnájí původní investici, tedy kdy se „projekt zcela zaplatí“ – se zohledněním ceny peněz. Dobré výsledky do 5 - 7 let, vynikající do 3 let.

Jako zdroje pro případové studie sloužily sdílené anonymizované žádosti o podporu v minulosti schválených projektů (předáno ze strany MZe), typicky vč. přílohy „*studie proveditelnosti/ekonomika projektu*“, ze kterých byly čerpány údaje do výpočtových tabulek. V případě, že tato příloha chyběla, Dodavatel do výpočtu zahrnul proporční zohlednění předpokládaných ekonomických přínosů realizace investice – a to dvěma přístupy:

⁴² Nebyla využita populární metoda NPV (čistá současná hodnota), protože výsledky jsou v absolutních číslech (Kč), které se pro naše srovnání velmi typově a investičně rozdílných projektů, zcela nehodí. Z uvedených důvodů byly zvoleny metody počítající s podílovým vyjádřením (IRR) nebo indikující dobu potřebnou k návratnosti investice, které i přes hendikep typových rozdílností projektů lze dost dobře využít pro naše srovnání (výsledky lze proti sobě poměřovat).

- buď započtením efektu zvýšení tržeb žadatele o 20% a vlivem zvýšení efektivity snížení výdajů žadatele o 10%, v případech, kdy byla investice zásadní na chod firmy
- nebo započtením efektu zvýšení tržeb žadatele o 1%, v případech investic, které svoji povahou nemohly zásadně ovlivnit existující hospodářské výsledky firmy.

Popsané aproximace dopadu vycházejí do značné míry z analýzy úspěšných projektů z období 2007 – 2013, kdy z brožurky „Úspěšné projekty OP Rybářství 2007 – 2013“ lze vyčíst mezi nejčastějšími ekonomickými přínosy (řada environmentálních a jiných společensko-prospěšných přínosů je taky podstatná, avšak pro naše účely jsme je přeskočili) realizovaných projektů v námi sledovaných oblastech (tedy úspěšné projekty prioritní osy 2 OP Rybářství 2007-2013) tyto:

- Zvýšení efektivity činnosti příjemce dotace a posílení konkurenceschopnosti
- Úspora nákladů na opravy a údržbu
- Vyšší efektivita chovu ryb
- Zvýšení produkčního potenciálu a kapacity produkce
- Rozšíření portfolia produkce a snížení závislosti na dodavatelích
- Snížení úhynu ryb
- Zkvalitnění výroby s pozitivním dopadem na hospodaření příjemce
- Efektivnější hospodaření
- Snížení ztrát způsobených rybožravými predátory
- Navýšení prodeje a zlepšení image příjemce díky otevření prodejny ryb
- Zvýšení produktivity práce
- Úspory nákladů na elektrickou energii

Druhým hlavním zdrojem pro případové studie byly realizované rozhovory s úspěšnými žadateli, realizované po vlastní linii Dodavatele.

7.1. Případové studie opatření 2.2a)

Jedná se o oblast podpory, o kterou je dlouhodobě suverénně největší zájem mezi zástupci z řad akvakultury, mnoho rybářů má napříč výzvami ve sledovaném období více schválených projektů a čerpají dotační podporu. Celá řada projektů má velmi malý finanční objem (polovina všech žadatelů žádá na investici o způsobilých výdajích do 1 mil. Kč), nicméně realizace má významný vliv na ekonomiku daného rybářství. Jednak jsou často žadatelé menší svou vlastní velikostí (a tím se násobí efekt projektu na hospodaření), jednak dané projekty významněji zasahují do infrastruktury, se kterou je podnikání realizováno – mají tedy velký vliv na zvyšování efektivity, úsporu nákladů, apod.

Projekt č. 1

Anotace projektu: Jedná se o výstavbu soustavy rybníků + zakoupení rybářského zařízení – zugská láhev.

Podstata problému: Zvýšení plochy obhospodařovaných rybníků s cílem zvýšení konkurence schopnosti žadatele. Výstavbou dojde ke zvýšení produkce ryb při zachování tradiční akvakultury.

Níže je modelován dopad různých forem veřejné podpory na hospodaření žadatele:⁴³

Tabulka 10: Modelování dopadu různých forem veřejné podpory na hospodaření žadatele – projekt č. 1, opatření 2.2a)

Sazba běžného úvěru		4,0%	Investice		4 828 846 Kč
Sazba zvýhodněného úvěru		0,0%	Roční provozní výnosy/úspora		100 000 Kč
		100 % tržní úvěr	50 % tržní úvěr, 50 % dotace	20 % dotace, 80 % zvýhodněný úvěr	100 % zvýhodněný úvěr
Vnitřní výnosové procento (IRR)		N/A	1,30%	N/A	N/A
Prostá návratnost (roky)		N/A	25,1	N/A	N/A
Diskontovaná návratnost (roky)		N/A	N/A	N/A	N/A

Z modelování je zřejmé, že tato investice nemá vyhovující návratnost, kromě varianty s 50% dotací se nedokáže sama za horizont životnosti (30 let) zaplatit.

Projekt č. 2

Anotace projektu: Projekt řeší výstavbu 4 rybníků pro chov ročního a dvouletého plůdku reofilních druhů ryb a rekonstrukci rybochovného zařízení

Podstata problému: Rybochov sestává ze 7 stávajících a 4 (předmět žádosti) nově budovaných rybníků. Cílem je zvýšení produkce reofilních druhů ryb.

Níže je modelován dopad různých forem veřejné podpory na hospodaření žadatele:⁴⁴

⁴³ U projektu nebyla přílohou „studie proveditelnosti/ekonomika projektu“, proto Dodavatel využil aproximaci: vlivem projektu dojde k efektu zvýšení tržeb žadatele o 20% a vlivem zvýšení efektivity dojde ke snížení výdajů žadatele o 10%.

⁴⁴ U projektu nebyla přílohou „studie proveditelnosti/ekonomika projektu“, proto Dodavatel využil aproximaci: vlivem projektu dojde k efektu zvýšení tržeb žadatele o 20% a vlivem zvýšení efektivity dojde ke snížení výdajů žadatele o 10%.

Tabulka 11: Modelování dopadu různých forem veřejné podpory na hospodaření žadatele – projekt č. 2, opatření 2.2a)

Sazba běžného úvěru		4,0%	Investice			4 023 249 Kč
Sazba zvýhodněného úvěru		0,0%	Roční provozní výnosy/úspora			534 330 Kč
		100 % tržní úvěr	50 % tržní úvěr, 50 % dotace	20 % dotace, 80 % zvýhodněný úvěr	100 % zvýhodněný úvěr	
Vnitřní výnosové procento (IRR)		12,90%	26,50%	16,40%	12,90%	
Prostá návratnost (roky)		8,5	4,8	7	8,5	
Diskontovaná návratnost (roky)		10,2	5,2	7	8,5	

Z modelování je zřejmé, že tato investice má za stávajícího systému podpory OP Rybářství velmi slušnou návratnost v době cca 5 let, z pohledu zajímavosti k realizaci pro žadatele lze však za slušný považovat i model podpory 20%/80% s dobou návratnosti kolem sedmi let. Podpora čistým finančním nástrojem se již dle obvyklých standardů nejeví jako ekonomicky zajímavá investice (návratnost v horizontu 8,5 roku).

Projekt č. 3

Anotace projektu: Pořízení kolového traktoru s příslušenstvím – pro převoz krmiv, ryb, hnojiv, zemích materiálů. Dále k zajištění údržby rybníků.

Podstata problému: Pořízení traktoru pomůže zefektivnit rybářskou výrobu, přispěje k udržení stávající produkce ryb a zvýšení konkurenceschopnosti žadatele.

Níže je modelován dopad různých forem veřejné podpory na hospodaření žadatele:⁴⁵

Tabulka 12: Modelování dopadu různých forem veřejné podpory na hospodaření žadatele – projekt č. 3, opatření 2.2a)

Sazba běžného úvěru		4,0%	Investice			2 868 910 Kč
Sazba zvýhodněného úvěru		0,0%	Roční provozní výnosy/úspora			1 520 130 Kč
		100 % tržní úvěr	50 % tržní úvěr, 50 % dotace	20 % dotace, 80 % zvýhodněný úvěr	100 % zvýhodněný úvěr	
Vnitřní výnosové procento (IRR)		53,00%	106,00%	66,20%	53,00%	
Prostá návratnost (roky)		2,9	1,9	2,5	2,9	
Diskontovaná návratnost (roky)		3,0	1,9	2,5	2,9	

Z modelování je zřejmé, že tato investice má za stávajícího systému podpory OP Rybářství velmi slušnou návratnost v době něco málo pod dva roky, z pohledu zajímavosti k realizaci pro žadatele lze však za slušný považovat i model podpory 20%/80% s dobou návratnosti kolem dvou a půl roku. Podpora je pro typického žadatele zajímavá i v případě čistého finančního nástroje (návratnost v horizontu 2,9 roku), investice se dle obvyklých standardů jeví jako ekonomicky zajímavá i v případě plně-tržního financování (návratnost za 3 roky).

⁴⁵ U projektu nebyla přílohou „studie proveditelnosti/ekonomika projektu“, proto Dodavatel využil aproximaci: vlivem projektu dojde k efektu zvýšení tržeb žadatele o 1%.

Projekt č. 4

Anotace projektu: Jedná se o zbourání stávající a výstavbu nové líhně.

Podstata problému: Nová líheň umožní produkci váčkového plůdku požadovaných druhů ryb. Poptávka po váčkovém plůdku každoročně roste. Nová líheň umožní vytírat a inkubovat různé druhy ryb s rozdílnými nároky za podmínek, které stará líheň z roku 1976 neumožňuje.

Níže je modelován dopad různých forem veřejné podpory na hospodaření žadatele:⁴⁶

Tabulka 13: Modelování dopadu různých forem veřejné podpory na hospodaření žadatele – projekt č. 4, opatření 2.2a)

Sazba běžného úvěru		4,0%	Investice			28 576 510 Kč
Sazba zvýhodněného úvěru		0,0%	Roční provozní výnosy/úspora			1 151 090 Kč
		100 % tržní úvěr	50 % tržní úvěr, 50 % dotace	20 % dotace, 80 % zvýhodněný úvěr	100 % zvýhodněný úvěr	
Vnitřní výnosové procento (IRR)	1,1%		6,9%	2,7%	1,1%	
Prostá návratnost (roky)	25,8		13,4	20,9	25,8	
Diskontovaná návratnost (roky)	N/A		18,5	20,9	25,8	

Z modelování je zřejmé, že tato investice nemá vyhovující návratnost – i v případě současného modelu dotační podpory výše 50% vychází diskontovaná návratnost zdrojů v horizontu 18,5 roku. V ostatních posuzovaných variantách se téměř za dobu životnosti nezaplatí, resp. v případě plně-tržního financování tomu tak skutečně je.

Projekt č. 5

Anotace projektu: Skrze dotační programy řešení více rozvojových a obnovovacích investic – ve výzvách OP Rybářství 2014-2020 se jedná o tři projekty

Podstata problému: Příjemce dotace řeší více problémů současně – zabahněnost rybníku, poškozené nebo nedostačující hráze, chybějící zařízení a vybrané rybářské vybavení na hraně životnosti, apod.

V rámci schválených projektů budou realizovány investice do oprav vybavenosti a objektů rybníku; pořízení zařízení pro líhnutí ryb; obnova vodní nádrže a pořízení dalšího zařízení. V souhrnu se jedná o investice za více než 4 mil. Kč.

Dle diskuze s příjemcem budou investice financovány za využití 50% dotační podpory v kombinaci s nebankovní půjčkou (finance od rodiny a přátel) a především výše zmíněné velké akce (opravy rybníka) nemohou bez nenávratné podpory vznikat, neboť návratnost i s dotacemi převyšuje horizont 10 let. Finanční nástroje mohou být z pohledu žadatele smysluplné pro nákup vybavení, které může přispět k navýšení ziskovosti, a je tak možnost půjčku splatit. Finanční nástroje by uvítal především v případě, že by napomohly odbourat složitý administrativní proces kolem veřejných zakázek – a s nimi spojenými následnými hrozbami sankcí za zjištěná pochybení.

⁴⁶ U projektu nebyla přílohou „studie proveditelnosti/ekonomika projektu“, proto Dodavatel využil aproximaci: vlivem projektu dojde k efektu zvýšení tržeb žadatele o 1%.

Projekt č. 6

Anotace projektu: Skrze dotační programy řešení více rozvojových a obnovovacích potřebných investic – ve výzvách OP Rybářství 2014-2020 se jedná o pět projektů

Podstata problému: Příjemce dotace řeší více problémů současně – zabahněnost rybníků; řada nevyhovujících zařízení (po stavební i technologické stránce zastaralé a z dlouhodobého hlediska neodpovídají kvalitnímu provozu) obnova vybraného rybářského vybavení na hraně životnosti, případně zefektivňující hospodaření (solární panely, pořízení auta pro plynulou a nezávislou obslužnost střediska žadatele), apod.

V rámci schválených projektů budou realizovány investice do zařízení na středisku; výstavba vodní nádrže, rekonstrukce objektů rybníků; odbahnění rybníku; rekonstrukce a modernizace sádek; modernizace líhně; pořízení solárních panelů; nákup dopravního prostředku a pořízení dalšího zařízení. V souhrnu se jedná o investice za více než téměř 20 mil. Kč.

Dle diskuze s příjemcem budou investice financovány za využití 50% dotační podpory v kombinaci s vlastními zdroji formy – bylo zvažováno využití i bankovního úvěru, nicméně nakonec nebyl potřeba. Projekty mají dle diskuze typicky návratnost v horizontu 4 – 5 let s tím, že projekty nyní v realizaci by příjemcem byly realizovány i bez dotace, nicméně došlo by k rozfázování v letech (cca 1 projekt/rok) k omezení na menší scope (dosažení středního zlepšení oproti cílovému stavu, který je nyní definován jako optimální na více let) a muselo by být využito zadlužení formou úvěru.

Zhodnocení za opatření 2. 2. a)

Dodavatel blíže analyzoval čtyři projekty dle dodaných podkladů od MZe a provedl dvě vlastní analýzy pomocí přímého dotazování úspěšného příjemce, z vlastní iniciativy. **Dva z typových projektů prokazují velmi slušnou návratnost, potvrzující vhodný potenciál pro finanční nástroje, dva naopak značí návratnost pomalou a pro nedotační podporu nevhodnou.** Vlastní šetření u dvou vytipovaných příjemců pak potvrzuje, že finanční nástroj (případně kombinovaný s dotacemi) může být smysluplným řešením.

7.2. Případové studie opatření 2.3)

Oblast podpory vykazuje malou absorpční kapacitu, která je dle všech konzultovaných zdrojů „*příškrčená*“ především z důvodu podmínky dokončeného formálního vzdělávání v oboru u žadatelů. V případě vyřešení tohoto problému lze očekávat skokový nárůst zájmu o podporu z OP Rybářství. Současně je třeba jasně říci, že podpora začínajícím podnikatelům ve formě úvěrování není vhodná – místo myšlenek na rozvoj podnikání musí již v raných fázích rozjezdu řešit subjekt, odkud vydělat na splátky půjček a úvěrů.

Projekt č. 1

Anotace projektu: Jedná se o nákup dopravního prostředku do 3,5 t a přepravní bedny na živé ryby.

Podstata problému: Žadatel tímto dopravním prostředkem a přepravní bednou nedisponuje, a proto je přeprava živých ryb závislá na pronájmu této techniky, a to způsobuje zatížení ekonomiky provozu. Realizace projektu přispěje k lepší ekonomice provozu, zvýšení welfare ryb a zkvalitnění přepravy živých ryb.

Níže je modelován dopad různých forem veřejné podpory na hospodaření žadatele:

Tabulka 14: Modelování dopadu různých forem veřejné podpory na hospodaření žadatele – projekt č. 1, opatření 2.3

Sazba běžného úvěru		4,0%	Investice			924 822 Kč
Sazba zvýhodněného úvěru		0,0%	Roční provozní výnosy/úspora			62 500 Kč
		100 % tržní úvěr	50 % tržní úvěr, 50 % dotace	20 % dotace, 80 % zvýhodněný úvěr	100 % zvýhodněný úvěr	
Vnitřní výnosové procento (IRR)	5,21%	13,14%	7,37%	5,21%		
Prostá návratnost (roky)	15,8	8,4	12,8	15,8		
Diskontovaná návratnost (roky)	24,0	10	12,8	15,8		

Z modelování je zřejmé, že tato investice nemá vyhovující návratnost, kromě varianty s 50 % dotací, kdy návratnost klesá na úroveň 8,5 roku, se nepohybuje návratnost v mezích, které by přiměly žadatele do projektu investovat a nést jeho riziko.

Projekt č. 2

Anotace projektu: Předmětem projektu je pořízení nezbytného rybářského vybavení pro začínajícího chovatele, který zahajuje podnikání v akvakultuře.

Podstata problému: Žadatel má zpracovaný záměr na rybářské využití 6 rybníků o katastrální výměře cca 14ha, které zdědil jako rodinný majetek. V roce 2016 žadatel za tímto účelem úspěšně dokončil vzdělání v oboru rybář, v únoru 2017 se zaregistroval jako zemědělský podnikatel v rybářství. V rámci předkládaného projektu pořídí žadatel nezbytné rybářské vybavení pro zahájení rybářské činnosti a zajištění obsluhy chovu ryb. Chov ryb žadatel provádí s dalšími svými navazujícími aktivitami - zpracování a prodej ryb v rybárně, příprava rybích pokrmů v rybí restauraci, ubytování v rybářské baště, apod.

Níže je modelován dopad různých forem veřejné podpory na hospodaření žadatele:

Tabulka 15: Modelování dopadu různých forem veřejné podpory na hospodaření žadatele – projekt č. 2, opatření 2.3

Sazba běžného úvěru		4,0%	Investice			1 300 000 Kč
Sazba zvýhodněného úvěru		0,0%	Roční provozní výnosy/úspora			148 500 Kč
		100 % tržní úvěr	50 % tržní úvěr, 50 % dotace	20 % dotace, 80 % zvýhodněný úvěr	100 % zvýhodněný úvěr	
Vnitřní výnosové procento (IRR)		10,8%	22,8%	14,0%	10,8%	
Prostá návratnost (roky)		9,8	5,4	8,0	9,8	
Diskontovaná návratnost (roky)		12,0	6,0	8,0	9,8	

Z modelování je zřejmé, že tato investice má za stávajícího systému podpory OP Rybářství velmi slušnou návratnost v době cca 6 let, z pohledu zajímavosti k realizaci pro žadatele lze však za slušný považovat i model podpory 20%/80% s dobou návratnosti osmi let. Podpora čistým finančním nástrojem se již dle obvyklých standardů nejeví jako ekonomicky zajímavá investice (návratnost v horizontu 10 roků).

Projekt č. 3

Anotace projektu: Pořízení traktoru od 60 do 75 kW, návěs o min. nosnosti 5000 kg, dvě motorové pily, křovinořez, oxymetr a plovoucí čerpadlo.

Podstata problému: Žadatel prozatím hospodaří na 4,28 ha s produkcí 4,7t a plánuje se v tomto směru rozvíjet. Žadatel disponuje s omezeným starším vybavením. Aby mohl žadatel efektivněji provozovat chov ryb a udržovat propachtované rybníky v řádném stavu, musí pořídit nové vybavení (traktor, návěs, křovinořez, 2 pily, čerpadlo). Díky realizaci projektu se v důsledku podpořených investic minimálně udrží stávající objem akvakulturní produkce.

Níže je modelován dopad různých forem veřejné podpory na hospodaření žadatele.

Tabulka 16: Modelování dopadu různých forem veřejné podpory na hospodaření žadatele – projekt č. 3, opatření 2.3

Sazba běžného úvěru		4,0%	Investice			1 535 749 Kč
Sazba zvýhodněného úvěru		0,0%	Roční provozní výnosy/úspora			279 900 Kč
		100 % tržní úvěr	50 % tržní úvěr, 50 % dotace	20 % dotace, 80 % zvýhodněný úvěr	100 % zvýhodněný úvěr	
Vnitřní výnosové procento (IRR)		18,1%	36,4%	22,7%	18,1%	
Prostá návratnost (roky)		6,5	3,7	5,4	6,5	
Diskontovaná návratnost (roky)		7,4	4,0	5,4	6,5	

Z modelování je zřejmé, že tato investice má za stávajícího systému podpory OP Rybářství velmi slušnou návratnost v době cca čtyři roky, z pohledu zajímavosti k realizaci pro žadatele lze však za slušný považovat i model podpory 20%/80% s dobou návratnosti kolem pěti a půl roku. Podpora je pro typického žadatele zajímavá i v případě čistého finančního nástroje (návratnost v horizontu 6,5 roku), investice se dle obvyklých standardů jeví jako ekonomicky zajímavá i v případě plně-tržního financování (návratnost za něco přes sedm let).

Zhodnocení za opatření 2. 3

Dodavatel blíže analyzoval tři projekty dle dodaných podkladů od MZe. S ohledem na okolnosti v raných fázích podnikání – zahájení podnikání především, pokud mohu brzy generovat slušný zisk, jako velká motivace – lze jako hranici zajímavosti pro myšlenku „jdu do toho“ považovat návratnost prvních investic maximálně do 5 let. **Pouze poslední z typových projektů je v případě kombinovaného finančního nástroje přijatelným řešením, zbylé dva projekty nemají pro své žadatele v takové formě podpory smysl a zůstaly by zřejmě nerealizovány.** V rovině zavádění „čistého finančního nástroje“ lze předpokládat, že by ani jeden z projektů nebyl realizován.

7.3. Případové studie opatření 2.4

Dle diskuzí s odborníky se jedná o oblast podpory, která řeší systémy nově nastupujících technologií, které se zabydlují v rybářství. S ohledem na množství nově vystavených systémů lze konstatovat, že se tyto systémy již definitivně zabydlují v ČR a přestávají být nějakými „módními výstřelky“, které brzy skončí (jak to do nedávna viděla většina šéfů klasických rybníkářských podniků).⁴⁷ Jedná se o investičně náročné projekty s vyšší mírou rizikovosti – a to především z toho důvodu, že v Česku není dostatek kvalitního personálu / provozovatelé v tomto ohledu až příliš „optimalizují náklady“ (personál musí být dostatečně kvalifikovaný činit operativní rozhodnutí o chovatelské a technické optimalizaci provozu), což často u stávajících provozovatelů ohrožuje schopnosti nových farem plnit své ambiciózní produkční cíle.

Projekt č. 1

Anotace projektu: Jedná se o realizaci projektu intenzivního chovu ryby v RAS. V rámci projektu dojde k výstavbě kompletního recirkulačního akvakulturního systému.

Podstata problému: Jedná se o investici z důvodu vysokého zájmu zákazníků na tržní ryby a zajištění vlastní produkce násady. Současná kapacita je určena k pokrytí poptávky současných zákazníků. Výstavbou RAS dojde k zajištění produkce, kterým bude přednostně zásobován tuzemský trh. Projekt umožňuje s minimální spotřebou vody výrazně zvýšit produkci ryb v tuzemsku.

Níže je modelován dopad různých forem veřejné podpory na hospodaření žadatele.

⁴⁷ Ostatně jako strategickou prioritu vnímá rozvoj recirkulačních systémů i Víceletý národní strategický plán pro akvakulturu, citují: „...Vybudovat moderní recirkulační zařízení k produkci kvalitních ryb; Rozvinout intenzivní akvakulturu založenou na aplikaci moderních inovativních metod šetrných k životnímu prostředí...“ a dále se zde uvádí také „...Nárůst celkové produkce ryb v ČR v horizontu roku 2024 bude možné zajistit zejména prostřednictvím vybudování nových kapacit intenzivní recirkulační akvakultury...“

Tabulka 17: Modelování dopadu různých forem veřejné podpory na hospodaření žadatele – projekt č. 1, opatření 2.4

Sazba běžného úvěru		4,0%	Investice			18 203 240 Kč
Sazba zvýhodněného úvěru		0,0%	Roční provozní výnosy/úspora			6 553 200 Kč
		100 % tržní úvěr	50 % tržní úvěr, 50 % dotace	20 % dotace, 80 % zvýhodněný úvěr	100 % zvýhodněný úvěr	
Vnitřní výnosové procento (IRR)		36,0%	72,0%	45,0%	36,0%	
Prostá návratnost (roky)		3,8	2,4	3,2	3,8	
Diskontovaná návratnost (roky)		4,0	2,6	3,2	3,8	

Z modelování je zřejmé, že tato investice má za stávajícího systému podpory OP Rybářství velmi slušnou návratnost v době něco málo přes dva roky, z pohledu zajímavosti k realizaci pro žadatele lze však za slušný považovat i model podpory 20%/80% s dobou návratnosti kolem tří roků. Podpora je pro typického žadatele zajímavá i v případě čistého finančního nástroje (návratnost v horizontu čtyř roků), investice se dle obvyklých standardů jeví jako ekonomicky zajímavá i v případě plně-tržního financování (návratnost za čtyři roky).

Projekt č. 2

Anotace projektu: Jedná se o realizaci projektu intenzivního chovu ryby v RAS. V rámci projektu dojde k výstavbě kompletního recirkulačního akvakulturního systému.

Podstata problému: V současnosti firma provozuje několik okruhů RAS, první jsou v provozu od roku 2011-2012 a byly pořízeny z vlastních zdrojů. Dále uvedla do provozu několik okruhů RAS z let 2013 - 2014, které byly vybudovány s přispěním OP Rybářství. Nyní se jedná o investici z důvodu rozšíření nabídky tržní ryby a zajištění vlastní produkce této násady. Současná kapacita nestačí k pokrytí poptávky současných zákazníků. Výstavbou RAS dojde k navýšení produkce, kterým bude přednostně zásobován tuzemský trh. Projekt umožňuje s minimální spotřebou vody výrazně zvýšit produkci ryb v tuzemsku.

Níže je modelován dopad různých forem veřejné podpory na hospodaření žadatele:

Tabulka 18: Modelování dopadu různých forem veřejné podpory na hospodaření žadatele – projekt č. 2, opatření 2.4

Sazba běžného úvěru		4,0%	Investice			18 860 270 Kč
Sazba zvýhodněného úvěru		0,0%	Roční provozní výnosy/úspora			9 550 000 Kč
		100 % tržní úvěr	50 % tržní úvěr, 50 % dotace	20 % dotace, 80 % zvýhodněný úvěr	100 % zvýhodněný úvěr	
Vnitřní výnosové procento (IRR)		50,6%	101,3%	63,3%	50,6%	
Prostá návratnost (roky)		3,0	2,0	2,6	3,0	
Diskontovaná návratnost (roky)		3,1	2,0	2,6	3,0	

Z modelování je zřejmé, že tato investice má za stávajícího systému podpory OP Rybářství velmi slušnou návratnost v době dva roky, z pohledu zajímavosti k realizaci pro žadatele lze však za slušný považovat i model podpory 20%/80% s dobou návratnosti kolem dvou a půl roku. Podpora je pro typického žadatele zajímavá i v případě čistého finančního nástroje

(návratnost v horizontu tří roků), investice se dle obvyklých standardů jeví jako ekonomicky zajímavá i v případě plně-tržního financování (návratnost také zhruba za tři roky).

Projekt č. 3

Anotace projektu: Vybudování nového recirkulačního akvakulturního systému pro chov lososovitých ryb.

Podstata problému: Příjemce dotace podniká v akvakultuře již od roku 1994, kdy zaměřením je chov sladkovodních druhů ryb se specializací na lososovité ryby, jejichž chov provozuje v moderních a ekologických podmínkách založených na dánské technologii. V současnosti je hlavním problémem již nedostačující kapacita zařízení pro chov lososovitých ryb, která mu neumožňuje rozšířit výrobu a zajistit podmínky pro další rozvoj v této oblasti a ohrožuje tak jeho konkurenceschopnost.

V rámci schváleného projektu je realizována investice ve výši 11 mil. Kč do výstavby nového recirkulačního zařízení s cílem zvýšení produkce, snížení nákladů na jednotku produkce, zlepšení zdravotního stavu ryb, rozložení případných rizik nákaz na 2 systémy.

Dle diskuze s příjemcem i dle analýzy z www.justice.cz se jedná o ziskově hospodařící subjekt, který by měl zisk zřejmě i za situace bez dotace, nicméně s ohledem na vyšší úrokové břemeno by mohlo být hospodaření i na hraně zisk/ztráta. Pro sledovanou investici je každopádně využíváno úvěrového financování – předpokládaná doba návratnosti je 10 let, RPSN úvěru je fixní na hodnotě 2,5% p.a., splatnost 96 měsíců, odklad splátek 1 rok.

Projekt č. 4

Anotace projektu: Instalace systému RAS, který umožňuje plnou kontrolu procesu odchovu ryb počínaje rozmnožováním, odchovem od raných stádií až do komerční velikosti.

Podstata problému: Recirkulační akvakulturní systém je investicí, která je vyvolána především potřebou odchovu vlastní rybí násady do vlastních rybníků a případně odchovu tržních ryb v minimálním množství. Většina rybníků se převážně krmí pouze živou rybou s důrazem na udržení celkového zdravého ekosystému. V současné době jsou různé rybí násady, tak i živé ryby, nakupovány - provozem RAS by mělo dojít k odchovu podstatné části rybí násady a též části krmné ryby.

Celkové výdaje projektu činí 3,8 mil. Kč, čerpaná dotace pokryje 50% způsobilých výdajů, dále bude z části investice financována z vlastních zdrojů a z části budou výdaje pokryty předjednaným úvěrem. Firma podniká velmi multidisciplinárně a rybníkářství tvoří pouze jednu část obratu firmy - z hlediska hospodaření byly poslední roky v akvakultuře ztrátové, nicméně vše indikuje návrat k ziskovosti v tomto roce. Bez dotace na pořízení recirkulačních systémů by investice zřejmě nebyla realizována, protože se jedná o extrémně finančně náročnou investici.

Přínos projektu zatím nelze plně vyhodnotit - zatím má příjemce stále problém s kvalitou vody v recirkulačním systému, který než se rozběhne, může trvat i 2 roky. Příjemce předpokládá, že by se mohly investice vrátit cca do 10 let, pokud se recirkulační systém rozjede dobře. V případě externích zdrojů je úročení v pásmu 3 – 5 % p.a., kdy byla nabídnuta i možnost odloženého splácení, což by ale prodražovalo úvěr, proto nebylo využito. Zajištění externích zdrojů nebylo problém, protože příjemce má dlouhodobé vztahy s bankou, která jejich pozici a finanční situaci dlouhodobě zná.

Zhodnocení za opatření 2. 4

Dodavatel blíže analyzoval dva projekty dle dodaných podkladů od MZe a provedl dvě vlastní analýzy pomocí přímého dotazování úspěšného příjemce, z vlastní iniciativy. **Dva z typových projektů dodaných MZe vykazují velmi slušnou návratnost, potvrzující vhodný potenciál pro finanční nástroje, dva analyzované přímo s příjemci naopak značí návratnost pomalou a pro nedotační podporu nevhodnou.** Uvedené závěry lze vysvětlit především dvěma vlivy, jednak vlivem rozdílností zdroje vstupů,⁴⁸ jednak vlivem opravdu reálně velmi rozdílných potenciálních výsledků projektů v závislosti na schopnosti podnikat s RAS.⁴⁹ **Dodavatel se zohledněním všeho uvedeného vnímá jako vhodné řešení příklon ke kombinovanému finančnímu nástroji** – zohlednění potřeby nenávratné podpory teprve nově se rozvíjející části rybářství (proto část dotace), potřeby filtrace projektů tak, aby byly udržitelné a ekonomicky realistické (proto část finanční nástroj).

7.4. Případové studie opatření 5.3

Ke sledovanému opatření nebylo bohužel možné zabezpečit detailní analýzu konkrétního podpořeného projektu po linii Dodavatele, proto bylo připraveno datové zhodnocení, přičemž pozornost je věnována podobně jako u předchozích opatření problematice zhodnocení hospodaření v podpořených organizacích a identifikaci situace při odečtení čerpané investiční dotace na daný projekt.

Tabulka 19: Spektrum využívání úvěrů a vlastních zdrojů pro předfinancování podpořených projektů v opatření 5.3 dle předpokladů žadatelů

Zdroj financování	do 0,5 mil. Kč	0,5 - 1 mil. Kč	1 - 2 mil. Kč	2 - 3 mil. Kč	4 - 5 mil. Kč	nad 19 mil. Kč	Celkový součet
Úvěr			1				1
Úvěr + vlastní zdroje					1	1	2
Vlastní zdroje	8	3	1	1	1		14
Celkový součet	8	3	2	1	2	1	17

⁴⁸ V případě dotační žádosti a s tím předkládané studii proveditelnosti/propočtu ekonomiky projektu se žadatel snaží investici prezentovat co nejvíce optimisticky, zatímco při osobním pohovoru s cílem diskuze, zda „dotací nebylo již moc a nebylo by lepší jít cestou jejich omezení“ se naopak snaží úspěšný žadatel malovat pochmurné výhledy toho, že zrušení dotací by vyrušilo potenciál projektu

⁴⁹ Délka zkušenosti s tímto typem podnikání, schopnost vybrat správný produkt, řešení zásobování vodou a její kvality, zajištění obsluhy, řešení sezónnosti poptávky, zajištění stabilního odbytu, apod.

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů MZE (sestava monitorovacího systému)

V opatření 5.3 „Investice do zpracování produktů“ v OP Rybářství bylo celkově podpořeno v 1. a 5. výzvě celkem 17 projektů, které realizovalo 11 rybářských subjektů (zpracoven), tzn., že některé společnosti realizovaly více projektů, např. Rybníkářství Pohořelice (celkem 5 projektů), FISH MARKET (2 projekty) a Tilapia (2 projekty).

Na předfinancování podpořených projektů si vzala úvěr pouze společnost Rybex CZ (projekt ve výši 1,4 mil. Kč způsobilých výdajů) a kombinaci úvěru a vlastních zdrojů zvolila společnost Tilapia ve dvou projektech (4,7 a 19 mil. Kč způsobilých výdajů). Ostatní společnosti zajistily předfinancování projektů z vlastních zdrojů.

Výsledky hospodaření dle veřejných listin na www.justice.cz:

Dodavatel dále provedl zhodnocení výsledků hospodaření u vybraných podpořených firem v opatření 5.3 OP Rybářství dle veřejně dostupných účetních výkazů na portálu www.justice.cz, přičemž firma byla dohledána prostřednictvím identifikačního čísla dostupného v excelovém souboru MZe (souhrnné informace o realizovaných projektech). U příslušné firmy byly staženy ze „sbírky listin“ u dané firmy účetní uzávěrky/výkaz zisků a ztrát za roky 2013, 2014, 2015. Za rok 2016 je dostupná pouze rozvaha.

Z níže uvedených tabulek vyplývá, že u 5 vybraných společností, které realizovaly celkem 11 podpořených projektů z celkového počtu 17, je evidentní ziskové a stabilní finanční hospodaření ve vybraných letech. Pouze společnost Tilapia a Rybex CZ vykazují nerovnoměrný vývoj a dle vývoje úrovně cizích zdrojů lze usoudit na investiční činnost těchto společností. Bankovní úvěry a výpomoci využívají všechny 3 společnosti, které vykazují ziskové a stabilní hospodaření a dále také Rybex CZ v letech 2012 a 2013. Výše tržeb je u třech společností stabilizovaná, naopak Tilapia a Rybex CZ vykazují značné výkyvy v tržbách i výsledcích svého hospodaření.

Tabulka 20: Výsledky hospodaření firmy ŠTIČÍ LÍHEŇ - ESOX, s.r.o. dle www.justice.cz

Rok	Tržby za prodej výrobků a služeb (v tis. Kč)	Provozní výsledek hospodaření (v tis. Kč)	Výsledek hospodaření před zdaněním (v tis. Kč)	Výše cizích zdrojů (v tis. Kč)	Bankovní úvěry a výpomoci (v tis. Kč)
2012	22 825	n.a. (nečitelné)	3 309	n.a. (nečitelné)	6 136
2013	21 028	4 476	5 718	30 954	8 099
2014	20 356	5 638	6 608	29 334	6 606
2015	21 614	4 671	4 048	n.a.	5 114

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů na www.justice.cz, Veřejný rejstřík a Sbírka listin

Pozn.: 1 podpořený projekt v opatření 5.3 ve výši 75 tis. Kč

Tabulka 21: Výsledky hospodaření firmy FISH MARKET a. s. dle www.justice.cz

Rok	Tržby za prodej výrobků a služeb (v tis. Kč)	Provozní výsledek hospodaření (v tis. Kč)	Výsledek hospodaření před zdaněním (v tis. Kč)	Výše cizích zdrojů (v tis. Kč)	Bankovní úvěry a výpomoci (v tis. Kč)
2012	49 091	8818	8 396	32403	17 327
2013	54 328	6 959	9 407	27 565	11 663
2014	54 079	10 410	13 816	18 539	6 221
2015	51 548	9 923	9 705	61413	46 331

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů na www.justice.cz, Veřejný rejstřík a Sbírka listin

Pozn.: 2 podpořené projekty v opatření 5.3 (ve výši 99 tis. Kč a 2,1 mil. Kč)

Tabulka 22: Výsledky hospodaření firmy Rybníkářství Pohořelice a.s., dle www.justice.cz

Rok	Tržby za prodej výrobků a služeb (v tis. Kč)	Provozní výsledek hospodaření (v tis. Kč)	Výsledek hospodaření před zdaněním (v tis. Kč)	Výše cizích zdrojů (v tis. Kč)	Bankovní úvěry a výpomoci (v tis. Kč)
2012	49 816	14906	12 139	89019	15 237
2013	43 055	10 017	12 055	91 197	17 499
2014	47 058	10 230	9 968	82 287	21 585
2015	47 818	7 232	5 878	82125	7 811

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů na www.justice.cz, Veřejný rejstřík a Sbírka listin

Pozn.: 5 podpořených projektů v opatření 5.3 (ve výši kolem 300 tis. Kč u 3 projektů a dále 0,5 až 0,7 mil. Kč u dvou projektů)

Tabulka 23: Výsledky hospodaření firmy Tilapia, s. r. o., dle www.justice.cz

Rok	Tržby za prodej výrobků a služeb (v tis. Kč)	Provozní výsledek hospodaření (v tis. Kč)	Výsledek hospodaření před zdaněním (v tis. Kč)	Výše cizích zdrojů (v tis. Kč)	Bankovní úvěry a výpomoci (v tis. Kč)
2012	20	-28	-28	8	0
2013	24	-3	-7	4	0
2014	23	-3	-3	2	0
2015	201	-365	-365	2198	0

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů na www.justice.cz, Veřejný rejstřík a Sbírka listin

Pozn.: 2 podpořené projekty v opatření 5.3 (ve výši 4,7 a 19,6 mil. Kč – největší projekty)

Tabulka 24: Výsledky hospodaření firmy Rybex CZ a.s., dle www.justice.cz

Rok	Tržby za prodej výrobků a služeb (v tis. Kč)	Provozní výsledek hospodaření (v tis. Kč)	Výsledek hospodaření před zdaněním (v tis. Kč)	Výše cizích zdrojů (v tis. Kč)	Bankovní úvěry a výpomoci (v tis. Kč)
2012	62 467	-2 985	-4 170	28837	19 720
2013	22 258	2 071	430	21 665	19 847
2014	11 937	8 310	7 405	6 469	0
2015	12 183	-157	59	5905	608
2016	10 400	-181	100	3816	n.a.

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů na www.justice.cz, Veřejný rejstřík a Sbírka listin

Pozn.: 1 podpořený projekt v opatření 5.3 (ve výši 1,4 mil. Kč)

Projekt č. 1

Anotace projektu: Nákup automobilu s mrazícím boxem a zařízením pro zlepšení bezpečnosti, hygieny a zdravotních podmínek při zpracování ryb.

Podstata problému: Automobil doplní stávající flotilu aut. Dojde ke zlepšení kvality vozového parku a tím jistoty kvalitní distribuce. Vysokotlaký horkovodní čistící přístroj přispěje k zlepšení bezpečnosti, hygieny a zdravotních podmínek provozu.

Níže je modelován dopad různých forem veřejné podpory na hospodaření žadatele:⁵⁰

Tabulka 25: Modelování dopadu různých forem veřejné podpory na hospodaření žadatele – projekt č. 1, opatření 5.3

Sazba běžného úvěru		4,0%	Investice		1 753 532 Kč
Sazba zvýhodněného úvěru		0,0%	Roční provozní výnosy/úspora		707 470 Kč
		100 % tržní úvěr	50 % tržní úvěr, 50 % dotace	20 % dotace, 80 % zvýhodněný úvěr	100 % zvýhodněný úvěr
Vnitřní výnosové procento (IRR)	40,34%	80,69%	50,43%	40,34%	
Prostá návratnost (roky)	3,5	2,2	3,0	3,5	
Diskontovaná návratnost (roky)	3,7	2,4	3,0	3,5	

Z modelování je zřejmé, že tato investice má za stávajícího systému podpory OP Rybářství velmi slušnou návratnost v době něco málo přes dva roky, z pohledu zajímavosti k realizaci pro žadatele lze však za slušný považovat i model podpory 20%/80% s dobou návratnosti za cca tři roky. Podpora je pro typického žadatele zajímavá i v případě čistého finančního nástroje nebo i dle obvyklých standardů v případě plně-tržního financování (návratnost v obou případech cca za tři a půl roku).

Projekt č. 2

Anotace projektu: Pořízení nového vybavení pro zpracování ryb.

Podstata problému: V současné době je žadatel nedostatečně vybaven zařízením pro zpracování ryb. Tento stav jej limituje v rozšíření sortimentu. Nové vybavení umožní rozšířit nabídku produktů, poskytne možnost celoroční nabídky ryb a přispěje ke zvýšení efektivity zaměstnanců a konkurenceschopnosti podniku.

Níže je modelován dopad různých forem veřejné podpory na hospodaření žadatele:⁵¹

⁵⁰ U projektu nebyla přílohou „studie proveditelnosti/ekonomika projektu“, proto Dodavatel využil aproximaci: vlivem projektu dojde k efektu zvýšení tržeb žadatele o 1%.

⁵¹ U projektu nebyla přílohou „studie proveditelnosti/ekonomika projektu“, proto Dodavatel využil aproximaci: vlivem projektu dojde k efektu zvýšení tržeb žadatele o 20% a vlivem zvýšení efektivity dojde ke snížení výdajů žadatele o 10%.

Tabulka 26: Modelování dopadu různých forem veřejné podpory na hospodaření žadatele – projekt č. 2, opatření 5.3

Sazba běžného úvěru		4,0%	Investice			2 340 007 Kč
Sazba zvýhodněného úvěru		0,0%	Roční provozní výnosy/úspora			1 207 710 Kč
		100 % tržní úvěr	50 % tržní úvěr, 50 % dotace	20 % dotace, 80 % zvýhodněný úvěr	100 % zvýhodněný úvěr	
Vnitřní výnosové procento (IRR)		51,6%	103,2%	64,5%	51,6%	
Prostá návratnost (roky)		2,9	2,0	2,6	2,9	
Diskontovaná návratnost (roky)		3,1	2,0	2,6	2,9	

Z modelování je zřejmé, že tato investice má za stávajícího systému podpory OP Rybářství velmi slušnou návratnost v době dva roky, z pohledu zajímavosti k realizaci pro žadatele lze však za slušný považovat i model podpory 20%/80% s dobou návratnosti kolem dvou a půl roku. Podpora je pro typického žadatele zajímavá i v případě čistého finančního nástroje (návratnost v horizontu tří roků), investice se dle obvyklých standardů jeví jako ekonomicky zajímavá i v případě plně-tržního financování (návratnost také zhruba za tři roky).

Projekt č. 3

Anotace projektu: Přístavba rybného závodu.

Podstata problému: Stávající provozovna má nedostačující kapacitu. Přístavbou se vyřeší prostorové problémy a zároveň se zlepší pracovní a hygienické podmínky práce.

Níže je modelován dopad různých forem veřejné podpory na hospodaření žadatele:⁵²

Tabulka 27: Modelování dopadu různých forem veřejné podpory na hospodaření žadatele – projekt č. 3, opatření 5.3

Sazba běžného úvěru		4,0%	Investice			22 391 050 Kč
Sazba zvýhodněného úvěru		0,0%	Roční provozní výnosy/úspora			15 389 730 Kč
		100 % tržní úvěr	50 % tržní úvěr, 50 % dotace	20 % dotace, 80 % zvýhodněný úvěr	100 % zvýhodněný úvěr	
Vnitřní výnosové procento (IRR)		68,7%	137,5%	85,9%	68,7%	
Prostá návratnost (roky)		2,5	1,7	2,2	2,5	
Diskontovaná návratnost (roky)		2,6	1,8	2,2	2,5	

Z modelování je zřejmé, že tato investice má za stávajícího systému podpory OP Rybářství velmi slušnou návratnost v době méně než dva roky, z pohledu zajímavosti k realizaci pro žadatele lze však za slušný považovat i model podpory 20%/80% s dobou návratnosti něco málo delší než dva roky. Podpora je pro typického žadatele zajímavá i v případě čistého finančního nástroje nebo i dle obvyklých standardů v případě plně-tržního financování (návratnost v obou případech cca za dva a půl roku).

⁵² U projektu nebyla přílohou „studie proveditelnosti/ekonomika projektu“, proto Dodavatel využil aproximaci: vlivem projektu dojde k efektu zvýšení tržeb žadatele o 20% a vlivem zvýšení efektivity dojde ke snížení výdajů žadatele o 10%.

Zhodnocení za opatření 5. 3

Dodavatel blíže analyzoval tři projekty dle dodaných podkladů od MZe a provedl dodatečnou vlastní analýzu podpořených subjektů za využití veřejné sbírky listin na www.justice.cz, z vlastní iniciativy. **Všechny tři analyzované typové projekty dodané MZe vykazují velmi slušnou návratnost, potvrzující vhodný potenciál pro finanční nástroje.** Uvedené závěry potvrzují i analýzy na úrovni příjemců realizovaných po vlastní linii, tzn. potvrzují ziskovost v případě sledované oblasti akvakulturního podnikání. **Dodavatel se zohledněním všech skutečností doporučuje řešení příklon ke kombinovanému finančnímu nástroji –** zohlednění potřeby nenávratné podpory pro projekty diverzifikace stávajícího podnikání v rybníkářství, které se prosazuje spíše pomaleji (proto část dotace),⁵³ zohlednění velmi slušných prospektů ziskovosti a tedy blízkosti plně-tržního fungování uvedené části podpory již dnes (proto část finanční nástroj).

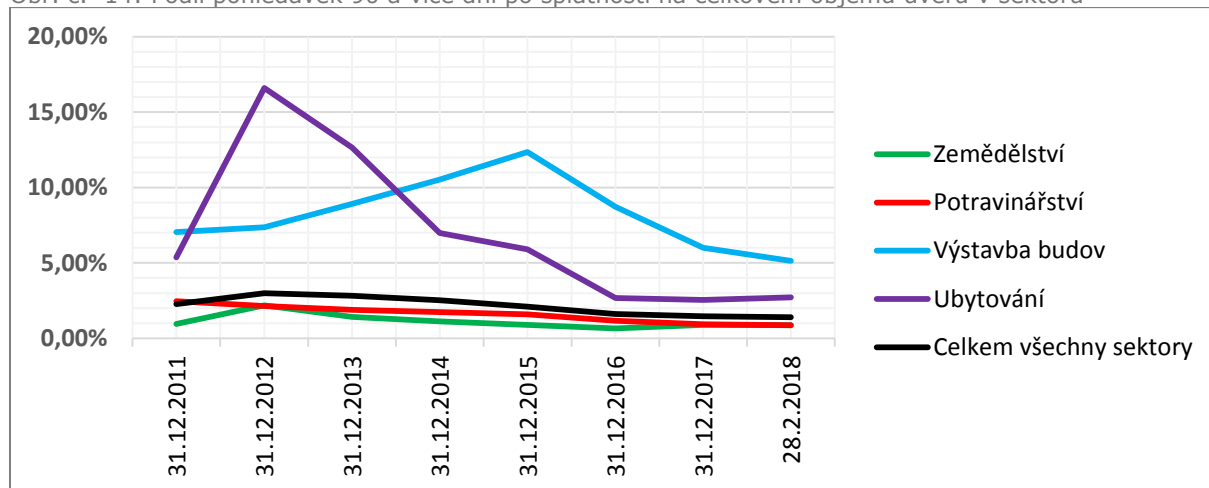
⁵³ Potřebu diverzifikace zmiňuje i Víceletý národní strategický plán pro akvakulturu, cituji: „...*Důležitým prvkem pro podporu konkurenceschopnosti a životaschopnosti rybářských podniků je diverzifikace jejich činnosti prostřednictvím ekoturistiky, rybářské turistiky, přímého prodeje s možností úpravy ryb na místě, rozvojem osvětových a vzdělávacích aktivit zaměřených na popularizaci akvakultury ve vztahu k životnímu prostředí (zejména pro děti a mládež)*...“

8. Závěry mapování možného využití FN v OP Rybářství 2020+

Dle realizovaných analytických prací Dodavatele existující opatření stávajícího OP Rybářství, která vykazují rysy vhodnosti pro zavedení budoucích finančních nástrojů. V rámci analýzy byly brány v potaz i důležité atributy sektoru akvakultury či zemědělství, jako např. to, že zemědělství je jedním z nejspolehlivějších sektorů v národním hospodářství, co se týče splácení svých úvěrů, viz data z ČNB. V tomto bodě je důležité zasadit informaci kontextově – totiž, že výsledky jsou dány nejen velmi dobrým chováním příjemců úvěru, ale i tím, že jejich selekce ze strany bank je možná až přespříliš důsledná. Řada více rizikových projektů financování neobdrží, projekt není realizován, nicméně statistiky jsou hezké a vůči ostatním sektorům chvályhodné. Tyto nerovnosti by mohl vyřešit zvýhodněný úvěr s financováním z veřejných prostředků, který by stavěl na nižším úročení, nižší rizikové averzi, nižších požadavcích na kolaterál, lepších podmínkách odkladu splácení a delší splatnosti obecně.

Obr. č. 14: Podíl pohledávek 90 a více dní po splatnosti na celkovém objemu úvěrů v sektoru

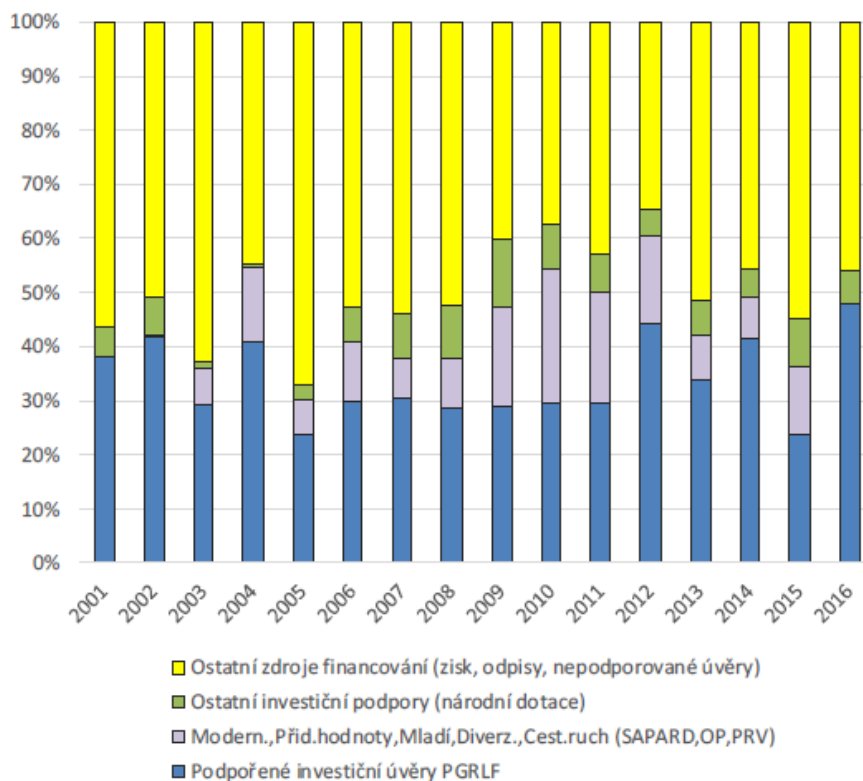

Zdroj: ČNB

Dále v této kapitole akcentované závěry reflektují nejen minulý a současný vývoj (ziskovost zkoumaných projektů v akvakultuře, stabilní výhled dalšího růstu), ale svými závěry se snaží reflektovat i podmínky v blízké budoucnosti (očekávané zvyšování úrokových sazeb a zpřísnování podmínek úvěrování jako další komplikace pro rybáře zajistit zdroje na investice; tlak EK na zavádění finančních nástrojů v oblastech řešených v rámci EMFF). Jako velkou inspiraci Dodavatel přiznává existenci nástrojů PGRLF, kdy PGRLF nabízí širokou paletu finančních nástrojů již více než dvacet let, a to velmi úspěšně (s vcelku stabilním portfoliem „svých příjemců“). Tento závěr k PGRLF jen potvrzuje graf níže, který zdůrazňuje, jak velkou roli v zemědělství sehrává financování (zprostředkované) PGRLF jak vůči dotacím, tak vůči jinak zcela dominantním vlastním zdrojům financování (a nepodporovaných úvěrů).

Obr. č. 15: Zdroje financování investic v zemědělství

Zdroj: Studie UZEI

Před přistoupením k závěrům po opatřeních je třeba ještě zdůraznit jeden fakt, a to, že mimo opatření 2.2b) jsou všechna opatření mimo režim veřejné podpory, což by mělo svědčit o tom, že OP Rybářství podporuje spíše netržní / neekonomické projekty. Jak bylo u analýz typových projektů výše prokázáno, realita tuto domněnku spíše nepodporuje – jinými slovy, i se zohledněním této diskrepance lze jasně podotknout, že úvahy o budoucí smysluplnosti zavádění finančních nástrojů mají smysl.

Dle diskuzí s vedoucím týmem za MZe bylo potvrzeno, že pro období 2021+ nejsou prozatím plánovány podstatné změny, co se věcného zaměření programu týče (ve srovnání s obdobím 2014 – 2020), s tím, že změny lze očekávat spíše formální povahy (preferenze využití méně samostatných opatření, apod.) – proto lze závěry ke stávajícím opatřením do značné míry považovat za poplatné i pro opatření, která budou relevantní v období 2021+.

Dle výsledků analýzy provedené Dodavatelem je zřejmé, že v rámci OP Rybářství je drtivá většina opatření takové povahy, že zavádění finančních nástrojů není možné – důvody jsou zevrubně diskutovány v kapitolách 4 - 6 této zprávy. Pro využití finančních nástrojů je vhodné uvažovat v případě opatření 2.2a), s určitým potenciálem se rýsuje potenciál u opatření 2.3, 2.4 a 5.3. V dílčích podkapitolách budou diskutovány přínosy možné změny příklonu k využívání FN u obou skupin opatření, související rizika a v neposlední řadě důležité předpoklady a podmínky úspěšnosti.

8.1. Zhodnocení pro opatření 2. 2 a)

Tabulka 28: Zhodnocení vhodnosti zapojení FN v rámci opatření 2. 2. a) Investice do akvakultury

Opatření 2. 2. a) Investice do akvakultury

Popis zaměření	Opatření je zaměřeno na podporu investic přispívajících ke zvyšování konkurenceschopnosti podniků akvakultury s cílem zachování tradiční akvakultury a činností navazujících, důležitých pro udržení a rozvoj hospodářské a sociální struktury a životního prostředí. Opatření je dále zaměřeno na výstavbu rybníků, úsporu spotřeby energie v akvakultuře, ekologicky šetrnější akvakulturu a účinnější využívání zdrojů.
Typové projekty	Velmi různorodé – rekonstrukce sádek, pořízení vybavení, opravy a odbahnění rybníka, auto, dodávka, nakladač, bagr, líhně
Ziskovost	ČÁSTEČNĚ ANO – realizace některých typů projektů i bez OP Rybářství (např. modernizace nebo pořízení finančně náročnějších zařízení k chovu ryb), u kterých je krátká návratnost v případě dotace (50%). Naopak nevhodné jsou typy projektů zaměřených na obnovu stávajících rybníků využívaných pro akvakulturu (např. odbahnění) nebo pořízení drobného rybářského vybavení (např. rybářské sítě, přepravní bedny, kádě, vaničky).
Vhodný FN	Všechny typy - prioritní kombinace úvěr + dotace (pouze mírné snížení absorpce, postupný přechod k plně návratnému systému financování), případně zvýhodněný úvěr. S ohledem na komplikovanost stanovení „dělicí linie“ není doporučeno uvnitř opatření stanovovat rozdíly pro „malé projekty = dotace“ a „velké projekty = kombinovaný FN“.
Závěr IREAS	Změna formy podpory sníží zájem, nicméně vhodně nastavený systém podpory bude zajímavý a po odmlce se čerpání obnoví. Vhodné zavést vč. podpory na poradenství. Klíčová je kvalitní a včasná komunikace, vč. konsistence (nebude návrat k dotacím) + zásadní snížení administrativní náročnosti celého procesu zisku podpory.

V případě, že budou splněny předpoklady úspěšnosti finančního nástroje, je rozumné usilovat o změnu formy podpory u stávajících vybraných typů způsobilých výdajů a příslušných finančních limitů na kombinaci dotace + finančního nástroje. Může se jednat např. o modernizaci nebo pořízení finančně náročnějších zařízení k chovu ryb, investice do novostaveb soustav rybníků, výstavba zařízení/objektů. Zcela jednoznačný závěr pro doporučení k aplikaci FN není v případě pořízení nových dopravních prostředků nebo traktorů/malotraktorů a přídatných zařízení, protože přesný výpočet návratnosti investice je u této skupiny výdajů v případě rybářského sektoru složitý a z účetního hlediska lze jen přesně vypočítat plán odpisů. Na základě další detailní analýzy a se zohledněním aktuálních podmínek (v době spouštění nového programového období 2021+) je vhodné nastavit hranici max. dotace. Dle stávajících podmínek Dodavatel doporučuje model dotace 20% + zvýhodněný úvěr 80%.

8.2. Zhodnocení pro opatření 2.3, 2.4 a 5.3

Tabulka 29: Zhodnocení vhodnosti zapojení FN v rámci opatření 2. 3 Podpora nových chovatelů

Opatření 2. 3 Podpora nových chovatelů	
Popis zaměření	Opatření je zaměřeno na umožnění vstupu nových subjektů do odvětví a zajištění jejich počáteční konkurenceschopnosti. Podpora je směřována do investic souvisejících se zřizováním podniků akvakultury nově začínajícími chovateli, kteří zřizují poprvé mikropodniky nebo malé podniky akvakultury.
Typové projekty	Podobné – různé kombinace nákup/modernizace rybníka a nákup/modernizace vybavení pro zahájení podnikání
Ziskovost	ANO – realizace projektů i bez OP Rybářství, nicméně ziskovost má dlouhý náběh (první roky záporné cash flow)
Vhodný FN	Nejvhodnější je typ kapitálového vstupu, nicméně tento typ s nejvyšší pravděpodobností nebude MZe ustanoven. V tomto případě se jeví jako optimální ponechání dotační podpory (vyhnutí se zadlužení při zahájení podnikání), nebo případně zavedení kombinace dotace + zvýhodněný úvěr s delším odkladem splátek (v řádu let) a minimalistickými požadavky na ručení. Ostatní typy podpory FN se nejeví vhodné.
Závěr IREAS	S ohledem na velmi malou alokaci a nízký zájem o dotační formu podpory je vhodné ponechat dotační systém, nicméně výhledově směřovat k zavedení finančního nástroje (podpora udržitelnosti – začínající podnikatel bude více motivován nejen zvládnout odbornost, ale i strategicko-finanční stránku přípravy rozjezdu podnikání). Vhodné zavést vč. podpory na poradenství. Klíčová je kvalitní a včasná komunikace, vč. konsistence (nebude návrat k dotacím) + zásadní snížení administrativní náročnosti celého procesu zisku podpory. V případě zavedení FN je vhodné usnadnit způsobilost odbouráním nebo podstatným zjednodušením podmínky odbornosti (VŠ diplom).

Tabulka 30: Zhodnocení vhodnosti zapojení FN v rámci opatření 2. 4 Recirkulační zařízení

Opatření 2. 4 Recirkulační zařízení a průtočné systémy s dočišťováním

Popis zaměření	Opatření je zaměřeno na podporu investic do recirkulačních zařízení (včetně líhní) a průtočných systémů s dočišťováním. Investice jsou směřovány do modernizace stávajících či nových zařízení pro produkci ryb šetrných k životnímu prostředí a podporujících snižování negativních vlivů na životní prostředí a zvyšování účinnosti využívání zdrojů.
Typové projekty	Podobné – různé kombinace nákup/modernizace recirkulačních zařízení a průtočných systémů a nákup/modernizace vybavení pro jejich užití
Ziskovost	ANO – realizace projektů i bez OP Rybářství, krátká návratnost v případě zisku dotace (50%) ⁵⁴
Vhodný FN	Všechny typy - prioritní kombinace úvěr + dotace (v zájmu zachování dynamiky rozvoje relativně nového segmentu rybářství), případně zvýhodněný úvěr (lze očekávat větší útlum zájmu o podporu, nicméně současně lze očekávat vyšší profesionalizaci investic, vyšší důraz na kvalitní strategicko-finanční přípravu daných projektů).
Závěr IREAS	Jedná se o oblast, která je spojena s vyššími investicemi, které má typicky snazší přístup na běžný bankovní trh – z šetření nicméně je potvrzeno, že kvalitní projekty mají podmínky zabezpečení zdrojů ztížené, nebo i ve vybraných případech nedostupné. Vhodně nastavený finanční nástroj by měl být schopen napravit tržní nedokonalosti a současně snížit administrativní problémy spojené se současným modelem dotačního mechanismu, na který navazuje neprovázaný kontrolní systém zejména na úrovni Auditního orgánu Ministerstva financí. Vhodné zavést vč. podpory na poradenství. Klíčová je kvalitní a včasná komunikace, vč. konsistence (nebude návrat k dotacím) + zásadní snížení administrativní náročnosti celého procesu zisku podpory.

⁵⁴ V případě vhodně nastaveného podnikání – od volby druhu ryby, přes zabezpečení odborného personálu a zasmělnění stálého odbytiště pro vyprodukované ryby – je ziskovost dobrá, návratnost relativně rychlá. **Rizikem je časté pochybení českých rybářů v jednom i více ze zmíněných aspektů, což vede k problémům se ziskovostí** – typicky může dojít k úhynu celých „produkčních várek“. V reakci na uvedené je ze strany Dodavatele důrazně doporučeno s podporou svázat nabídku bezplatného odborného (a ideálně i strategicko-finančního) poradenství žadatelům a příjemcům.

Tabulka 31: Zhodnocení vhodnosti zapojení FN v rámci opatření 5.3 Investice do zpracování produktů

Opatření 5.3 Investice do zpracování produktů	
Popis zaměření	Opatření přispívá ke specifickému cíli podporou investic na rozšíření, vybavení, modernizaci podniků a výstavbu zpracoven, které zpracovávají a uvádějí produkty rybolovu a akvakultury na trh. Podporu lze poskytnout na investice do zpracování produktů rybolovu a akvakultury: a) přispívající k úspoře energie nebo snížení dopadu na životní prostředí, včetně nakládání s odpady, b) zlepšující bezpečnost, hygienu, zdravotní a pracovní podmínky, c) podporující zpracování úlovků komerčních populací ryb, které nemohou být určeny pro lidskou spotřebu, d) týkající se zpracování vedlejších produktů, vzešlých z hlavních zpracovatelských činností, e) týkající se zpracování produktů ekologické akvakultury, vedoucí k novým nebo zdokonaleným produktům, novým nebo zdokonaleným postupům či k novým nebo zdokonaleným řídicím a organizačním systémům.
Typové projekty	Velmi různorodé – od modernizace balící linky na ryby, přes investice do mrazících boxů, skladového hospodářství, po nákup mrazících aut
Ziskovost	ANO – realizace projektů i bez OP Rybářství, krátká návratnost v případě zisku dotace (50%)
Vhodný FN	Všechny typy - priorita kombinace úvěr + dotace (pouze mírné snížení absorpce, postupný přechod k plně návratnému systému financování), případně zvýhodněný úvěr. S ohledem na komplikovanost stanovení „ <i>dělicí linie</i> “ není doporučeno uvnitř opatření stanovovat rozdíly pro „malé projekty = dotace“ a „velké projekty = kombinovaný FN“.
Závěr IREAS	Změna formy podpory sníží zájem, nicméně vhodně nastavený systém podpory bude zajímavý a po odmlce se čerpání obnoví. Vhodné zavést vč. podpory na poradenství. Klíčová je kvalitní a včasná komunikace, vč. konsistence (nebude návrat k dotacím) + zásadní snížení administrativní náročnosti celého procesu zisku podpory.

Bližší analýza podpořených projektů vede Dodavatele k závěru, že **podpora v rámci opatření 2.3 je vhodné spíše ponechat v režimu dotační podpory** – dluhové financování v zárodku podnikání je velmi svazující pro příjemce, vhodnější podpora formou kapitálového vstupu není pro MZe v pilotní fázi zavádění finančních nástrojů realisticky dosažitelná.

V případě **podpory pro opatření 2.4 v oblasti recirkulace je dle Dodavatele optimem postupný přechod k plně návratnému fungování oblasti** – nicméně se zohledněním aktuálních „*porodních bolestí*“ nově se rozvíjejícího oboru je doporučeno ponechat nadále dotace a postupně je snižovat. S cílem neutlumení rozvoje oboru recirkulací je vhodné dle stávajících podmínek **začít s modelem dotace 20% + zvýhodněný úvěr 80%**. Uvedené doporučení ze strany Dodavatele je vhodné na základě další detailní analýzy

a se zohledněním aktuálních podmínek (v době spouštění nového programového období 2021+) revidovat, zda je stále aktuální.

V případě, že budou splněny předpoklady úspěšnosti finančního nástroje, je rozumné usilovat v **případě opatření 5.3 v oblasti zpracování produktů o změnu formy podpory na kombinaci dotace + finančního nástroje**. Na základě další detailní analýzy a se zohledněním aktuálních podmínek (v době spouštění nového programového období 2021+) je vhodné nastavit hranici max. dotace. Dle stávajících podmínek Dodavatel doporučuje model dotace 20% + zvýhodněný úvěr 80%.

8.3. Závěrečné vyhodnocení podmínek úspěšnosti

S ohledem na výše uvedené charakteristiky sektoru a prezentované důvody **Dodavatel navrhuje částečně vyjmout uvedené tři ze čtyř analyzovaných opatření (2.2a; 2.4 a 5.3) z čistě dotační podpory a v novém programovém období realizovat pilotní ověření zapojení kombinovaného finančního nástroje u vybraných typů způsobilých výdajů a příslušných finančních limitů**. Ve výsledku budou vybrané oblasti podpory fungovat více hospodárně a udržitelně, budou kopírovat dobrou zahraniční praxi, bude možné podpořit násobně více projektů se stejným objemem veřejných zdrojů a v neposlední řadě bude sektor lépe připraven na období podpory po roce 2020, v rámci něž se tak jako tak očekává zásadní tlak EK na zavádění finančních nástrojů v produktivních investicích akvakultury.

Současně s výše uvedeným doporučením Dodavatel druhým dechem dodává, že úspěšné zavedení finančních nástrojů si vyžaduje splnění celé řady tzv. podmínek úspěšnosti, jako je např.:

- Vyřešení metodiky ze strany Evropské komise pro aplikaci kombinace FN a dotací, příp. vymezení úvěrových nástrojů spojených s možným jednorázovým snížením jistiny k okamžiku poskytnutí úvěru formou mimořádné splátky, a to podporou v režimu de minimis (viz např. stávající praxe nástrojů poskytovaných PGRLF)
- Spolu s realizací změny formy podpory z dotací na (kombinované) finanční nástroje zásadní omezení administrativní náročnosti celého procesu, především odstranění povinnosti kolem výběrových řízení a zrušení celé řady kontrol
- Snížit časové nároky na vyřešení podpory – přiblížit se tržnímu benchmarku schválení zvýhodněného úvěru v řádu dnů nebo jednotek týdnů
- Srozumitelná komunikace „*změna je trvalá, dotace se už nevrátí*“ z ministerstva (a dalších subjektů implementační struktury), jednoznačně, jednohlasně⁵⁵
- Jasně komunikovat výhody finančních nástrojů žadatelům (např. webová kalkulačka)
- Zabezpečení adekvátních administrativních kapacit v rámci implementační struktury (lidských kapacit; finančních zdrojů na realizaci potřebných změn, vč. nákladů na školení), přičemž dle provedených šetření a odborných diskusí v rámci fokusní skupiny se jeví jako nejlepší možná forma využití jednak zkušeností PGRLF a dále přidružení vytvořeného FN k finančním nástrojům Programu rozvoje venkova v období 2021+

⁵⁵ Realizace jasného politického rozhodnutí ve prospěch implementace navrhovaných finančních nástrojů, které nebude do konce programového období již měněno, v důsledku zabezpečení předvídatelnosti, kontinuity a srozumitelnosti

- Zamezení „konkurence“ dotacemi – opatření musí být převedeny zcela a ne částečně (případně musí být jasná dělící linie), nesmí docházet ke kanibalizaci na absorpci
- Nabídnout zajímavý produkt ve srovnání s trhem – až 100% financování, doba odkladu, delší splácení, nízký úrok, žádné další poplatky, nízké ručení, nižší riziková averze vůči žadatelům a projektům, akceptovatelná vyšší míra default rate, apod.
- Nabídka průběžných plateb, nebo i ex-ante plateb
- Spolu s finanční podporou nabízet možnost čerpat strategické poradenství zdarma.

8.4. Stručné zhodnocení k implementační struktuře

Pro úspěšné zavedení finančních nástrojů je pro Řídicí orgán klíčové vyřešit dva strategické okruhy přípravy implementace – jaká bude **investiční strategie** a jaká bude **implementační struktura**. V rámci předchozích dílčích kapitol byla nastíněna možná podoba investiční strategie dle jednotlivých opatření, níže Dodavatel navrhuje hrubé obrysy pro nabízející se varianty implementačních uspořádání. Na úvod je třeba jasně deklarovat názor Dodavatele, že **není vhodné a efektivní, aby MZe budovalo samostatný (ať už jakýkoliv) finanční nástroj pro potřeby OP Rybářství** – s ohledem na omezené zkušenosti, omezenou alokaci a řadu dalších faktorů. Je zásadní, aby došlo k dohodě ŘO s dalším ŘO v rámci ESIF a bylo čerpáno ze synergií propojeného nástroje, snižující jednotkové transakční náklady.

Pro OP Rybářství se nabízí následující možnosti implementačních struktur:

- Delegování pravomocí na Evropskou investiční banku (EIB, včetně EIF);
- Delegování pravomocí ve prospěch nadnárodního programu InvestEU;
- Implementace FN v prostředí MZe – Řídicího orgánu OP Rybářství;
- Využití Českomoravské záruční a rozvojové banky;
- Využití PGRLF nebo SZIF (nebo další zřizované organizace v resortu MZe);
- Spolupráce s vybranými soukromoprávními subjekty.

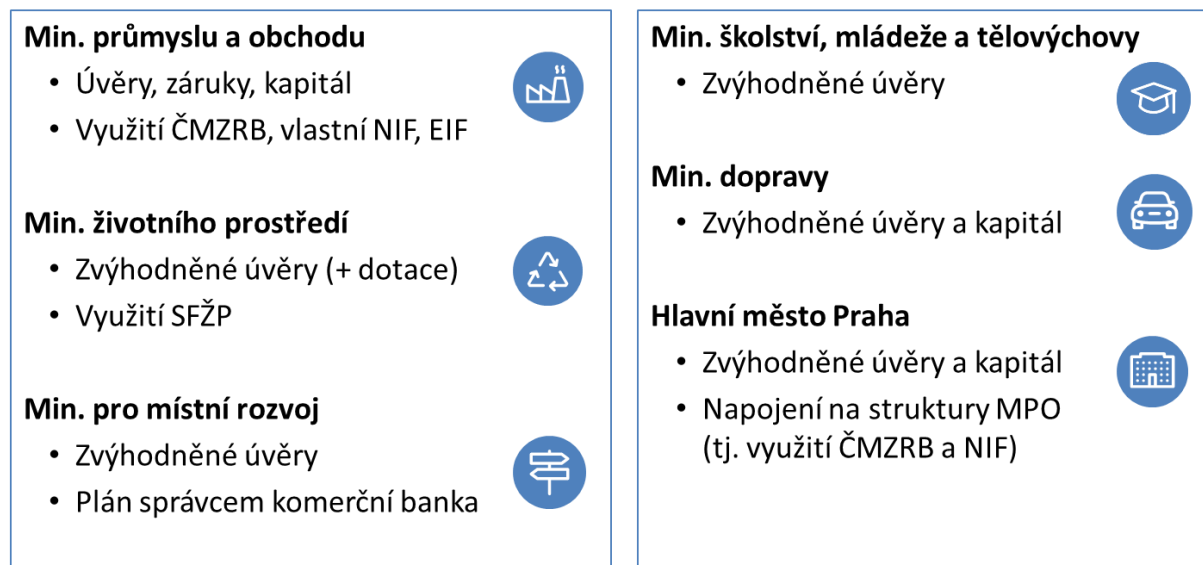
S ohledem na omezení zadání této analýzy není realizován bližší rozbor uvedených variant, nicméně jako nejvhodnější cesta se jeví spolupráce s PRV (sdílený finanční nástroj) a využití existující organizace v gesci MZe jako správce finančního nástroje, totiž PGRLF.

9. Návrh dalších kroků

V souladu s doporučeními EK dochází v ČR k postupnému zavádění finančních nástrojů napříč operačními programy období 2014 – 2020, na schématu níže je ilustrován současný stav napříč řídicími orgány ESIF.

Obr. č. 16: Stav implementace FN v rámci ESIF v ČR

K výše uvedenému schématu je třeba doplnit, že řada finančních nástrojů je připravena „*na papíře*“, nicméně realizace byla odložena. Je zřejmé, že v rámci České republiky nebude zásadní rozvoj FN v období 2014 – 2020 (ač je pokrok v implementaci množství nástrojů i objemu dedikovaných alokací proti období 2007 – 2013 značný), ale až v období 2020+. Lze očekávat stupňující se tlak EK tyto formy podpory využívat a je vhodné se na tuto situaci zavčas připravit. Skutečnost, že akvakultura zřejmě nebude vynechána, potvrzují úspěšné příklady zavádění FN v rámci EMFF z jiných zemí.

V případě, že se řídicí orgán OP Rybářství rozhodne dále pokračovat s přípravou na implementaci finančních nástrojů, může čerpat celou řadu výhod, jako postupné odbourávání „*dotační závislosti*“ a kultivace prostředí udržitelného podnikání subjektů v rybářství, podpoření vyššího počtu kvalitních projektů, zpřístupnění financování i těm subjektům, kteří by jinak na běžném bankovním trhu neuspěli (BB-)⁵⁶ – i za cenu akceptovatelné míry default rate podpořeného portfolia, revolvingem navrácené zdroje k možnosti dalšího kola využití, apod. ŘO by se měl zavčas připravit na tento scénář, pokud nechce podporu vybraných oblastí, jako jsou např. stěžejní produktivní investice, zcela opustit.

⁵⁶ Zkratka BB- odkazuje na jeden z možných výsledků úvěrového ratingu projektu/žadatele o externí bankovní financování. Rating typicky vyjadřuje důvěryhodnost dlužníka, kdy rating vypočítávají a projektům udělují samotné banky – tyto hodnocení jsou dále obecně známé díky jejich využívání ratingovými agenturami (Moody's, Standard & Poor's, Fitch). Hodnocení BB- značí investici se zvýšeným rizikem neschopnosti splácet a dle interních standardů banky může typicky vést buď k zamítnutí financování nebo zvýšené rizikové přírůžce (tj. zvýšení klíčové složky úrokové sazby).

Logickou další cestou a dalšími kroky se jeví postup, který zvolily ostatní ŘO v současném období, a to realizovat komplexní ex-ante analýzu potenciálu využití finančních nástrojů, dle standardů a metodik EK. Tento krok de facto rozšiřuje záběr této analytické zprávy, a to o témata, jako:

- Posouzení přidané hodnoty FN a modelování dopadu
- Posouzení souladu s jinými formami veřejné intervence zaměřené na stejný trh
- Odhad dodatečných veřejných a soukromých zdrojů, a to až po úroveň konečného příjemce (očekávaný pákový efekt), včetně je-li to relevantní, posouzení potřeby a míry preferenčního odměňování;
- Návrh investiční strategie
- Identifikace nejvhodnějších možností (ve variantách) implementační struktury FN
- Vymezení očekávaných výsledků a zhodnocení dopadu FN na vymezení výstupových i výsledkových indikátorů.

Výše uvedené kroky jsou předpokladem úspěšného zavádění FN, nicméně je důležité upozornit, že i tento typ studie (komplexní ex-ante analýza) nedokáže pokrýt všechny kroky předcházející zavedení finančního nástroje. Mezi další povinné kroky patří např.:

- Smluvní ujednání mezi ŘO a správcem finančního nástroje
- Nastavení procesních pravidel, příprava metodických pravidel a příruček
- Nastavení nástrojů typu kalkulačka hrubého grantového ekvivalentu

Jak již bylo opakovaně zmiňováno v této analýze, v rámci ex-ante analýzy nebo jiné formy přípravy na zavádění finančních nástrojů by se měl ŘO důsledně zaměřit na otázku snižování administrativní zátěže – jaké procesy zjednodušit/vynechat, apod., aby byla reflektována zpětná vazba žadatelů, proč žádají méně než dříve, a dokonce neradi. Finanční nástroje v tomto bodě skrývají velký potenciál, pravidla čerpání a procesování žádostí jsou mnohem volnější (např. VŘ) a umožňují významné „zeštíhlení“ životního cyklu žádosti.

Součástí nejbližších kroků ŘO by měla být úzká koordinace s MMR-NOK (za ČR monitoruje nařízení, připravuje pravidla pro FN), MF (gesce za uvažované „mantinely“ pro implementační uspořádání) a s dalšími ŘO (možnost využití sdílených struktur (především vlastní odbory MZe, řešící PRV).

V neposlední řadě by měl ŘO věnovat dostatek energie na komunikaci připravovaných změn, a to ve všech třech klíčovách rovinách:

- **Vůči svým zaměstnancům**, kteří se budou muset naučit fungovat za nových procesních a metodických režimů
- **Vůči cílové skupině, žadatelům a příjemcům**, připravit je na nezvratnou změnu, najít společnou řeč, proč i nová forma podpory pro ně má význam, přidanou hodnotu
- **Vůči partnerům z řad bank** a dalších subjektů budoucích implementačních struktur

Od bodu, kde se nyní ŘO nachází, do možnosti považovat přípravu na zahájení čerpání finančním nástrojem za dokončenou (s odhlédnutím od toho, že se vše musí sladit se zahájením čerpání období 2021+) je třeba dle zkušenosti z jiných ŘO vyčlenit při aktivním úsilí období alespoň 12 – 18 měsíců.

10. Zdroje informací a dat

Strategické, programové a legislativní dokumenty:

- Programový dokument OP Rybářství 2014 – 2020
- Víceletý národní strategický plán pro akvakulturu
- Související evropská legislativa
- Metodický pokyn pro evaluace v programovém období 2014 - 2020
- Pracovní dokument k evaluacím ENRF (Evaluation EMFF Working paper)
- Panel nástrojů pro evaluace ENRF (EMFF Evaluation toolbox)
- Pravidla OP Rybářství 2014 – 2020 (umístění pod jednotlivými Prioritami Unie a opatřeními)
- Průvodce Operačním programem Rybářství 2014 - 2020
- Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 763/2014 ze dne 11. července 2014, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 508/2014 o Evropském námořním a rybářském fondu, pokud jde o technické vlastnosti informačních a propagačních opatření a pokyny pro vytvoření znaku Unie
- Evaluační plán OP Rybářství 2014 – 2020 a Dohody o partnerství
- Dohoda o delegování pravomocí mezi MZe a SZIF
- Výstupní sestavy z IS SZIF a MS2014+
- Záписy z MV OP Rybářství, jednání přezkumných komisí, odborných skupin, pracovních skupin na úrovni ŘO OP Rybářství atd.
- Pravidla pro žadatele a příjemce opatření technická pomoc OP Rybářství 2014 – 2020
- Seznam projektů schválených ke spolufinancování z OP Rybářství 2014 – 2020
- Seznam indikátorů
- Výroční zprávy PGRLF
- Publikace FI-COMPASS
- Publikace Asociace soukromého zemědělství ČR
- Publikace Agrární komory ČR
- Analýza absorpční kapacity OP Rybářství 2014 – 2020
- Operační program Rybné hospodářství 2014 – 2020

Ostatní on-line zdroje:

- European Commission. *Financial instruments under the European Structural and Investment Funds - Situation as at 31 December 2015*. European Commission, November 2016, ISBN: 978-92-79-63898-5. [Online 18.7.2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/thefunds/fin_inst/pdf/summary_data_fi_14_20_2015.pdf
- European Investment Bank. *Assessing the potential future use of financial instruments in Croatia*. (2015). European Investment Bank, Final Report. [Online

18.7.2018]. Dostupné z: https://strukturfondovi.hr/wp-content/uploads/2017/03/Sa%C5%BEetak-preliminarne-analize_TO1_TO4_TO7_eng.pdf

- FI-COMPASS. *Scoping study for the use of financial instruments under the EMFF and related advisory support activities*. (2015). FI-COMPASS. [Online 18.7.2018]. Dostupné z: https://www.ficompass.eu/sites/default/files/publications/EMFF_SCOPING_STUDY.pdf.
- Reinup, M. *Financial instruments from EAFRD/EMFF in Estonia*. (2015). FI-COMPASS. [Online 18.7.2018]. Dostupné z: https://www.ficompass.eu/sites/default/files/publications/presentation_201501_brussels_esif_madis-reinup.pdf
- *Nařízení Evropského parlamentu a rady o Evropském námořním a rybářském fondu*. (2018). Evropská komise. Str. 12. [Online 18.7.2018]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1528899528570&uri=COM:2018:390:FIN>
- Nyikos, G. *Research for REGI Committee - Financial instruments in the 2014-20 programming period: First experiences of Member States*. (2016). European Parliament Think Tank. [Online 18.7.2018]. Dostupné z: [http://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=IPOL_STU\(2016\)573449](http://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=IPOL_STU(2016)573449)
- Wishlade, F. et. al. *Improving the take-up and effectiveness of Financial Instruments*. (2017). European Commission. str. 36. [Online 18.7.2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/studies/2017/improving-the-take-up-and-effectiveness-of-financial-instruments

11. Seznam tabulek

Tabulka 1: Závěry realizovaného pre-screeningového šetření – vstupní vyhodnocení potenciálu pro využití finančních nástrojů u opatření OP Rybářství	12
Tabulka 2: Opatření 2.2 a) Záměr – Investice do akvakultury	16
Tabulka 3: Opatření 2.4 – Recirkulační zařízení a průtočné systémy s dočišťováním.....	17
Tabulka 4: Opatření 5.3 – Investice do zpracování produktů	17
Tabulka 5: Zhodnocení postojů jednotlivých členských států EU k využití FN v sektorech pod EMFF)	28
Tabulka 6: Česká produkce ryb podle druhů (v tunách).....	35
Tabulka 7: Česká zpracované ryby v živém stavu (v tunách).....	35
Tabulka 8: Zhodnocení výstupů informačního systému OP Rybářství – hodnoty o dosavadním čerpání.....	37
Tabulka 9: Stručné shrnutí výhod a nevýhod využívání formy podpory finančními nástroji ...	38
Tabulka 10: Modelování dopadu různých forem veřejné podpory na hospodaření žadatele – projekt č. 1, opatření 2.2a).....	47
Tabulka 11: Modelování dopadu různých forem veřejné podpory na hospodaření žadatele – projekt č. 2, opatření 2.2a).....	48
Tabulka 12: Modelování dopadu různých forem veřejné podpory na hospodaření žadatele – projekt č. 3, opatření 2.2a).....	48
Tabulka 13: Modelování dopadu různých forem veřejné podpory na hospodaření žadatele – projekt č. 4, opatření 2.2a).....	49
Tabulka 14: Modelování dopadu různých forem veřejné podpory na hospodaření žadatele – projekt č. 1, opatření 2.3	51
Tabulka 15: Modelování dopadu různých forem veřejné podpory na hospodaření žadatele – projekt č. 2, opatření 2.3	52
Tabulka 16: Modelování dopadu různých forem veřejné podpory na hospodaření žadatele – projekt č. 3, opatření 2.3	52
Tabulka 17: Modelování dopadu různých forem veřejné podpory na hospodaření žadatele – projekt č. 1, opatření 2.4	54
Tabulka 18: Modelování dopadu různých forem veřejné podpory na hospodaření žadatele – projekt č. 2, opatření 2.4	54
Tabulka 19: Spektrum využívání úvěrů a vlastních zdrojů pro předfinancování podpořených projektů v opatření 5.3 dle předpokladů žadatelů	56
Tabulka 20: Výsledky hospodaření firmy ŠTIČÍ LÍHEŇ - ESOX, s.r.o. dle www.justice.cz	57
Tabulka 21: Výsledky hospodaření firmy FISH MARKET a. s. dle www.justice.cz	58
Tabulka 22: Výsledky hospodaření firmy Rybníkářství Pohořelice a.s., dle www.justice.cz	58
Tabulka 23: Výsledky hospodaření firmy Tilapia, s. r. o., dle www.justice.cz.....	58
Tabulka 24: Výsledky hospodaření firmy Rybex CZ a.s., dle www.justice.cz.....	58
Tabulka 25: Modelování dopadu různých forem veřejné podpory na hospodaření žadatele – projekt č. 1, opatření 5.3.....	59
Tabulka 26: Modelování dopadu různých forem veřejné podpory na hospodaření žadatele – projekt č. 2, opatření 5.3.....	60

Tabulka 27: Modelování dopadu různých forem veřejné podpory na hospodaření žadatele – projekt č. 3, opatření 5.3	60
Tabulka 28: Zhodnocení vhodnosti zapojení FN v rámci opatření 2. 2. a) Investice do akvakultury	64
Tabulka 29: Zhodnocení vhodnosti zapojení FN v rámci opatření 2. 3 Podpora nových chovatelů	65
Tabulka 30: Zhodnocení vhodnosti zapojení FN v rámci opatření 2. 4 Recirkulační zařízení	66
Tabulka 31: Zhodnocení vhodnosti zapojení FN v rámci opatření 5.3 Investice do zpracování produktů	67

12. Seznam obrázků

Obr. č. 1: Prioritní zařazení variant dle míry vhodnosti pro sektor akvakultury	6
Obr. č. 2: Způsoby financování projektů dle šetření v rámci Analýzy absorpčních kapacit, 2013	17
Obr. č. 3: Způsoby financování projektů dle šetření v rámci Analýzy absorpčních kapacit, 2013	17
Obr. č. 4: Výsledky čerpání podpory formou finančních nástrojů v PGRLF – od roku 1994	22
Obr. č. 5: Výsledky čerpání podpory formou finančních nástrojů v PGRLF – od roku 1994	22
Obr. č. 6: Výsledky čerpání podpory formou finančních nástrojů v PGRLF – od roku 1994	23
Obr. č. 7: Struktura úvěrů v zemědělství	29
Obr. č. 8: Analýza důvodu nezájmu usilovat o dotace z OP Rybářství, dle výsledků analýzy absorpce (2013)	31
Obr. č. 9: Hospodářský výsledek českého zemědělství	33
Obr. č. 10: Podíl firem dle obrátu na celkovém objemu úvěrů zemědělství (k 28. 02. 2018)	34
Obr. č. 11: Žádosti o dotace	36
Obr. č. 12: Odpovědi na otázku: Předpokládáte, že pro Vaše investice v roce 2017 budete chtít využít dostupné investiční dotace?	36
Obr. č. 13: Schéma zobrazující přehled možných typů FN pro OP Rybářství, seřazeno dle preference, se souhrnem výhod a nevýhod	42
Obr. č. 14: Podíl pohledávek 90 a více dní po splatnosti na celkovém objemu úvěrů v sektoru	62
Obr. č. 15: Zdroje financování investic v zemědělství	63
Obr. č. 16: Stav implementace FN v rámci ESIF v ČR	70